

OLESZ BERDNIK

TITÁNOK ÚTJA

VOJSZKUNSZKIJ-LUKOGYJANOV

A FEKETE OSZLOP

Olesz Berdnik - Titánok útja

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti RÓNASZEGI MIKLÓS

Fordította B. LÁNYI MÁRTA

SZECSKÓ TAMÁS rajzaival

Олесь Бердник:

ПУТИ ТИТАНОВ

Войскунский — Лукодянов:

ЧЕРНЫЙ СТОЛБ

OLESZ BERDNIK
TITÁNOK ÚTJA

FANTASZTIKUS REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ KÁRPÁTI KIADÓ
BUDAPEST—UZSGOROD 1966

Olesz Berdnik - Titánok útja

Megjelent a Móra Ferenc Könyvkiadó (Budapest)
és a Kárpáti Kiadó (Uzsgorod, Ukrán SZSZK)
közös gondozásában

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Lengyel Balázs

A szöveghűséget ellenőrizte: F. Kemény Márta. Képszerkesztő:
Lengyel János. Műszaki szerkesztő: Simon Zoltán. Műszaki vezető:
Földes György

50 800 példány, 15,5 (A/5) ív, MSZ 5601—59
66.00340 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár I.
IF 572 — C — 6669

„... a jövődőt... a leigázott anyag és energia világát, a már-már halhatatlan ember akarata tartja hatalmában...”
Makszim Gorkij

Vendég a múltból

A Föld adókészülékei bejelentették, és többször egymásután elismételték:

— Ma lesz a vita a nagy fordulatról! Mindenki hallgassa meg! Emberek, mindannyian hallgassátok meg!

A tanárok abbahagyták a foglalkozásokat az előadótermekben, és bekapcsolták a televíziókészülékeket. A tudósok kisiettek a laboratóriumokból, a világvevő televízió képernyőjéhez. A járókelő, pihenő és utazó emberek a Naprendszer legtávolabbi pontjában is ráállították vevőkészüléküket A Világok Nagy Szövetsége Tanácsának hullámhosszára.

Az ügyeletes robotdiszpécser az utolsó ellenőrzést végezték:

- Hold! Felkészültetek a vitához?
- Igen — felelték a Hold-állomások.
- Merkúr?
- Készen vagyunk.
- Venus?
- Várjuk az adást.
- Mars?
- Rendben.

Eközben A Világok Nagy Szövetsége Tanácsának palotájában már összegyűltek a Föld tudósai, a tudomány legjelesebb elméleti és gyakorlati szakemberei. Hallgatagon, ünnepélyes csendben foglalták el helyüket az óriási amfiteátrumban, az ovális emelvény körül.

A palota falsíkjai kísérteties fénybe borultak, majd szertefoszlottak, eltűntek. Helyükön a távoli világok üléstermeinek képe jelent meg. A palota méretei mintha százszorosára nőttek volna, és a benépesített bolygók lakosainak tízezrei töltötték be az üléstermet. Felcsendült a robotdiszpécser szenttelen hangja:

— A Világok Nagy Szövetségének minden lakosa ugyanazon a hullámhosszon van. A nagy fordulatról szóló vita kezdetét veszi!

Az emelvényen megjelent egy ember. A Föld és a többi bolygó tudósainak ezrei kézfelemeléssel üdvözölték Rahmot, a tanácskozás soros elnökét. Rahm szeme fiatalosan és energikusan csillogott, noha nemrégiben töltötte be háromszázadik életévét. Égszínkék öltözékének könnyű kelméje kiemelte alakjának arányos formáit.

Rahm hallgatott, közben gondolatait rendezte, és figyelmesen szemlélte a távoli világokat, melyeknek képviselői őt nézték a csillagközi televízióadó képernyőin. Egész lényét áthatotta a tudat, hogy milyen óriási felelősség terheli minden szóért, minden gondolatért, amit most itt kifejezésre juttat. Milliárdnyi szempár keresztüzében lépett előre, és magabiztosan, de hangjában izgalommal kezdett beszédhez:

— Testvéreim!

A sűrített idő hatalmas hullámai végtelen messzeségbe vitték el hangját, amely a számtalan híradástechnikai készülék segítségével, jelképekké átalakítva, a távoli világok lakosai számára is közérthetővé vált.

— Testvéreim! A harc, a forradalmak — a fejlődés alapja. Ez köztudott dolog. Minden értelmes ember megérti ezt a törvényt. A természet tapogatózva, kitérőkkel valósítja meg a forradalmi átalakulást. De az embernek a legrövidebb utat kell megkeresnie. Amikor bekövetkezik a válság, feltétlenül új irányba kell elindulnunk. Mi egy ilyen forradalom bölcsőjénél állunk. De nézzük meg, miről is van szó tulajdonképpen.

— A veszély mibennünk, saját magunkban rejlik, természetünk tökéletlenségében. Gondolkodási szerveink, amelyek csak lassan fejlődtek az évmilliók során, reménytelenül elmaradtak a tudomány sebes rohanása mögött. Agyunk berendezése nem képes versenyre kelni a logikai gépek villámgyors reakcióival. Kitöltük az emberi életkor határát ezer évig, de még ez sem, elegendő ahhoz, hogy átfogjuk és magunkévá tegyük az ismeretanyag akár egy csekély részének megmérhetetlen mennyiségét, nem is beszélve a megelőző nemzedékek bölcsességéről. A tudomány számtalan ágra hasadt, de a józan ész és a logika egyszerűsítésre, egyetemes tudásra, az egység kutatására szólít bennünket.

— Elkövetkezett a nagy fordulat órája. Azért gyűltünk össze, hogy közelebb hozzuk ezt az órát. Be fogjuk mutatni nektek az új út tervezetét. Személyij, a Föld Elektronikus Főközpontjának vezetője ismerteti majd előttetek. Testvéreim! Arra hívunk fel benneteket, hallgassátok meg, és fejtsetek ki véleményeteket.

Rahm lelépett az emelvényről, és leült az amfiteátrum első sorába. Az emelvényre felsietett egy szikár, keskeny arcú tudós, aki ugyanolyan égszínkéék ruhát viselt, mint az elnök. A világmindenségben felbúgott mély és erőteljes hangja:

— Testvéreim! Az a probléma, amelyről az előbb itt Rahm beszélt, kétségtelenül világos mindenki előtt. Az értelmes világ nagy veszély előtt áll. Nem tudom, szükséges-e olyan tényekkel előhozakodnom, amelyekből elegendő akad bármelyik lakott bolygón. A jövőről való gondoskodás arra készítet bennünket, hogy meginduljunk azon az úton, amely megszabadítja a gondolkozó lényeket a már elviselhetetlen intellektuális megterheléstől.

— Igen, szilárd meggyőződése, hogy a tudományos-technikai gondolkodás funkcióit át kell adni az elektrogravitációs készülékeknek. Ezek a gépek a mi agyunk termékei, szolgálaink és barátaink egyben. Hatalmas automatikus központot szerkesztettünk, amely jelenleg a bolygók tudományos-technikai hálózatát irányítja. De a koordináláson kívül rábízuk az alkotó gondolkodás funkcióit is. Ez a központ fogja, méghozzá hibátlanul, analizálni azokat a tudományos adatokat, amelyeket tőlünk, kívülről kap, azoknak a törvényeknek a szellemében, amelyek az emberiség fejlődését meghatározzák.

— Beláthatatlan távlatok nyílnak meg előttünk: a tudomány összehasonlíthatatlanul gyorsabban fog fejlődni, hiszen az

elektrogravitációs készülékek teljesítő képessége sokkal nagyobb, mint amilyennel az emberi agy rendelkezik. És ha azt kérdezik, hogy mi lesz az ember szerepe ebben az új korszakban, akkor büszkén felelem: Az ember uralkodik továbbra is, de hatalmasabb lesz, mint valaha volt!

— Nem fogunk tapogatózni az analízisek labirintusában, hanem ehelyett teljes biztonsággal lépünk a napnál fényesebben ragyogó szintézisek útjára. Ha képekben akarom kifejezni magam, az embernek nem kell felmásznia a fára, hogy leszedje termését. Elvégzi helyette a gondolkodógép. Miránk csak egyetlen feladat vár — felhasználni a tudás termését, élvezettel kóstolgatni pompás ízét.

— Így tehát, javasolom, vitassuk meg a tervezetet, amelyet a Föld tudósainak alkotó csoportja készített. Valószínűleg a kérdésnek nem a technikai részét fogjátok érinteni, hiszen ennek gyakorlati megvalósításához nem fér kétség. Az embereket jobban érdekli az előttünk álló átalakulás etikai, erkölcsi és tudományos vonatkozása.

— Testvéreim! Szóljatok fel, és mondjatok véleményt. Mi, a terv védői, várjuk ítéleteteket...

A Sirius-szektor fölött kis zöld fényjel villant fel. Valamennyi jelenlevő tekintete a csillagközi adó képernyőjére irányult. Az Aj-Ssza-Mpa bolygó tudósainak sorából kivált Brazs-Szi, a Sirius-beli híres űrhajós hatalmas termete. Ezüstös hővédő ruhája szabadon omlott alá, és csak kerek, violaszínű arca, magas homloka és barna szeme maradt fedetlen. Fekete szája mozogni kezdett. A teremben a fordítógép hangja hallatszott:

— Nagyszerű tervezet! Óriási ugrás a tudás terén! Forradalmasítja a világ megismerésének módszereit! Feltétlenül szükség van rá. A Világok Nagy Szövetsége sok bolygót fog egységbe, amelyek közösen haladnak a tudás fejlesztésének útján. De a végtelen űrben vannak még világok, amelyeknek civilizációja még fiatal, és nem rendelkeznek tapasztalatokkal. A mi technikai potenciánk növekedése lehetővé teszi, hogy sok mindenben segítséget nyújtsunk ezeknek a még elmaradott bolygóknak. Megismétlem: Óriási terv, testvéreim!...

Brazs-Szi után a Centaur-rendszer képviselője, egy emberforma, törekeny és kecses lény szólalt fel. Lelkesen támogatta Szemonyijt. Hasonló vélemény érkezett a távoli, a violántúli Koma melletti bolygóról is. Az égitest lakói abban reménykedtek, hogy az értelem gyorsított fejlődésének segítségével feléleszthetik kialvó világukat. És csak a Saturnus gondolkodó lényei juttatták kifejezésre kétségeiket. Az égitest egyik legöregebb tudósa kijelentette:

— A mi fejlődésünk eltér a tietektől. Nehéz megértenünk a ti céljaitokat. De én jól emlékszem arra, hogy más világokban lezajlott hasonló események milyen aggasztó következményekkel jártak. Ne siessétek el, testvéreim. Várjatok, fontoljátok meg. Mi igyekszünk tudományos archívumunkban minden adatot felkutatni a hasonló tervezetekre vonatkozóan.

Szemonyij végighallgatta a Saturnus képviselőjének lefordított közlését, aztán elmosolyodott és megkérdezte:

— Talán a mi világaink civilizációi még nem elég fejlettek ahhoz, hogy tudományos problémáikat az értelem segítségével oldják meg? Ősi hagyományok befolyásolhatják döntéseinket?

A Saturnusról adott felelet rövid volt és nyugodt:

— Az igazi — csak egyetlen láncszem a végtelenség láncolatában. A múlt és a jövő láncszeme egyenértékű. Mi azt tanácsoljuk földi testvéreinknek: fontoljátok meg!

Ekkor az amfiteátrumban fellángolt a hangulat. Kezek erdeje emelkedett a levegőbe, így üdvözölték a következő szónokot. A széksorok között egy szigorú arcú, fekete ruhába öltözött tudós lépdelt. Felment az emelvényre, és megállt Szemonyij mellett.

Aerowellnek hívták, ő volt a Naprendszer legidősebb tudósa. Barátai nemrégiben ünnepelték hatszázadik születésnapját. Az Életrekeltési Intézetben dolgozik; csodálatos, még csak kevesek előtt ismert kísérleteket folytat.

A Föld embereinek milliói, a Venus, a Mars lakói, a Merkúr és a Hold telepesei, és a csillaglakók sokasága lelkesedéssel figyelte Aerowell délceg termetét, széles, simára borotvált arcát, amelyből rezzenéstelen nagy, kék szeme ragyogott ki. Világos hajfürtjei ezüstös koronaként borultak a tudós fejére. Úgy hatott, mint valami égi jelenség. Szemöldökét összevonta, homlokát vastag barázda szelte át. Az amfiteátrum mozdulatlanul várta, hogy valami rendkívüli esemény történjék.

Aerowell ekkor beszélni kezdett, hangja szédübürgött a világmindenségben:

— Testvéreim! Az imént erős indulat fogott el. Egy másodpercre olyan érzés ragadott meg, amelyet világaink lakói már régen anakronizmusnak tartanak. Dühbe gurultam! És csak hatalmas akaraterővel sikerült úrrá lenni indulatomon.

Teljes csend fogadta Aerowell bevezetőjét. Szemonyij aggódva pillantott az idős tudósra. Aerowell az összes szektorokhoz intézte további szavait:

— A veszélyektől mentes élet, civilizációnk hatalmas lehetőségei könnyelművé tettek bennünket. Nem vesszük eléggé számba a kísérlet következményeit. Csak ezzel tudom magyarázni azt a könnyelműséget — igen, igen megismétlem: könnyelműséget —, ahogyan itt Szemonyij tervezetét tárgyaljuk.

— Szemonyij azt mondta: nem kell majd a fára másznunk, hogy letépjük termését, ezt majd elvégzik helyettünk a gépek! Nagyszerű. Csodálatos. Az emberiség leheveredik egy fa alá, és kitér a száját, hogy a gépek belepottyantsák a tudás gyümölcsét. Milyen megindító álmódosítás! De vajon mi vár az emberre, ha többé már nem mélyed el az analízisek törvényeibe? Erre is gondolt Szemonyij? Az ember el fogja veszíteni képességét az analitikus gondolkodásra, agysejtjei elsorvadnak, a szellem hanyatlásnak indul. És végül az elektronikus készülékek az embert maguk alá gyúrik. Igen, igen! Megismétlem, ez így lesz! Szemonyij, te magad mondtad, hogy a gépek reagáló képessége milliószor tökéletesebb, mint az emberé. Még nem ismerjük annak az útnak veszélyeit, váratlan akadályait, amelyek az emberiséget fenyegetik a nagy fordulat után.

— De a legjobban az a törekvés háborít fel, hogy a nagyszerű emberi szellemet a gép hideg zümmögésével akarják helyettesíteni, legyen az akármilyen tökéletes masina is...

— Mit javasolsz, Aerowell? — kérdezte metszőn Rahm. — Tagadod talán a veszélyt, amiről beszéltünk?

— Nem — tiltakozott Aerowell —, azt nem tagadom. A veszély fennáll. Mindezzel tisztában vagyunk. De van más mód is az elhárítására. Ez a más út nem független az embertől, hanem belőle következik. Az Életrekeltési Intézet a megoldást abban látja, hogy az emberi életkor tolódjék ki a végtelenségig, vagyis gyakorlatilag: az ember legyen halhatatlan...

— Az ember legyen halhatatlan? — kiáltott fel meglepetten Szemonyij. — Ez aztán a csodálatos távlat! De mit változtat az az ember helyzetén? A világok elképesztően elavult nézeteket valló emberekkel népesülnek be, és ezeknek a szellemileg is elaggott ősöknek a tőszomszédságában fognak élni a tökéletes utódok, így a haladás áldott adományai paródiává változnak!

— Tévedsz, Szemonyij! — mondta méltóságteljesen Aerowell. — Mi nem ilyen primitív halhatatlanságot javasolunk. Tulajdonképpen nem is halhatatlanságról van szó, hanem a szervezet minden funkciójának időszakonként megismétlődő felújításáról, az öregedő test szöveteinek teljes regenerálásáról. És nem a régi magatartással és külsővel, hanem a fejlődés és a korszak követelményeinek megfelelően minden egyént új sajátosságokkal látunk el. Lehet, hogy korán teszem közzé az Intézet munkájának eredményét, de bejelenthetem...

Aerowell szenvedélyes szavait vészjósló akkord szakította félbe. A tudós elhallgatott. Az űrben, az amfiteátrum felett egy fiatal lány arca jelent meg. A kép remegett, himbálódzott. A lány szeme aggódó pillantással fürkészte a jelenlévőket, mintha valakit keresne közöttük.

Rahm felállt, és értetlenül kérdezte:

— Ki vagy? Miért zavarod meg a vitát?

— Szikra a nevem — felelte a lány. — Egy rendkívüli esemény a tanács döntését teszi szükségessé.

— Mi történt?

— Én a Plútó melletti bolygóközi űrhajóállomáson dolgozom. A szilokátorok éppen most állapították meg egy kozmikus test közeledését, ami olyan, mint egy régebbi típusú csillagrakéta. Sebessége eléri a fényét. Működési elve a szokásos.

— Nem lassít? — kérdezte izgatottan Rahm.

— Nem. Néhány óra múlva a rakéta eléri a mi Tejútrendszerünket.

— Megpróbáltatok már kapcsolatba lépni vele?

— Nem felel. Már kipróbáltuk a gravió- és a rádióösszeköttetés minden hangterjedelmét. Lehet, hogy nincs benne élőlény. De nincs idő tanakodásra. Egy kiút van csak: megfékezni, és erre fel kell használni a rendszer őrkapuit.

— Rendben van — felelte kis gondolkodás után Rahm. — Állítsátok meg, aztán vontassátok el a Földön-kívüli állomásra. A tanács tagjai meg fogják tekinteni a csillagrakétát.

Szikra képe eltűnt. Az amfiteátrum felett élénk zsidongás támadt. Rahm felment az emelvényre, és felemelte a kezét:

— A vitát megszakítjuk. Lehet, hogy az űrben most dől el ismeretlen gondolkodó lények sorsa...

... A Naprendszer emberei lélegzetüket visszafojtva figyelték a csodálatos kozmikus eseményt. Az ismeretlen származású idegen űrhajó a világmindenség mélyéből a Naprendszer térségei felé száguldott. Sebessége már-már eléri a fénysebességet. A legpontosabb műszerek, a szilokátorok mutatóit megfejtve, megállapították, hogy a csillagrakéta nem lassítja a röptét. Vagyis várhatóan átsuhan a rendszeren, hogy ismét eltávolodjék a végtelenbe. Ez azt bizonyította, hogy fedélzetén vagy nincs élőlény, vagy nincs kormányzás.

Szikra, a kozmikus állomások külső övezetének fiatal mérnöke, miután megkapta a tanács engedélyét, megkezdte a minden ízében kockázatos terv megvalósítását. Kapcsolatba lépett a bolygókon kívüli energiák kezelőivel, akik a Plútón, a Titánon és még számos más aszteroidon dolgoztak, és közölte velük a tanács döntését. Hatalmas szputnyikűrhajóval szállt fel az állomásról, kivezette arra a pályára, amelyen feltehetőleg találkozik a csillagrakétával. A megadott jelre szokatlanul erős gravitációs energiafolyam koncentrált az idegen űrrakéta körül. A kvantum-transzformátorok ezt az energiát a sűrített űr hullámaivá alakították át, amelyek az ismeretlen kozmikus test felé áramlottak. A csillagrakéta körül áthatolhatatlan mező keletkezett, ez sajátos űrfolyosót létesített. A rendszer vonzása így már nem hatott az égi vándorra. Az űr a csillagrakéta számára leszűkült erre a keskeny folyosóra, amely kikerülhetetlenül a szputnyikűrhajóhoz vezetett.

A Nap emberei és a Saturnus lakói nyugtalankodtak: elég lesz-e az energia? Sikerül-e egymilliárd kilométeren belül megállítani a csillagrakétát, amely fénysebességgel repül?

Szikra bekapcsolta a segédtranszformátorokat. Ettől a sűrített űr energiája a csatorna közepe felé hullámozott, pontosan az idegen hajóval szemben. A sugárzás sűrűségét fokozatosan növelte.

A lány mellett kigyulladtak a különböző képernyők, a megfigyelőállomáson ügyeletet teljesítő barátnőjének hangja hallatszott a távolból, amint aggódva, nyugtalanul közölte:

— A sebesség csökken. Kétszázötvenezer kilométer... Kétszáznegyvennyolc... Kétszáznegyvenhét... Szikrácska! Erősíteni kell a sugárzást...

— A telepek kimerültek, — felelte tehetetlenül a lány. — Kapcsold be a számítóközpontot, és határozd meg a találkozás időpontját.

Néhány másodpercnyi nyomasztó várakozás után felhangzott barátnőjének elfogodott hangja:

— Az összeütközés elkerülhetetlen. Azonnal térj ki az útból!

— Nem! — kiáltott fel vakmerően Szikra. — Feltétlenül meg kell állítanunk!...

És mintegy önbizalomra és bátorságra ösztönözve, felzúgott az éterben Rahm zengő hangja:

— Helyes! Igazad van, Szikra! Bolygón kívüli, védelmi energiák irányítói! Hallgassátok meg a tanács parancsát: Kapcsoljátok be az összes tartalék energiaforrásokat, és bocsássátok Szikra rendelkezésére...

A rendszer lakói megkönnyebbülten sóhajtottak fel. Szikra barátnőjének hangjában öröm csendült:

— Szikrácska! Nagyszerű! A sebesség rohamosan csökken... Kétszáz ezer kilométer... Száznyolcvan... Száznegyven.... Száz....

A megfeszített harc percei nehezen teltek. Végül az ember legyőzte a tömegvonzás hatalmas erejét. Az idegen csillagrakéta a szputnyikűrhajóhoz közeledett. Egymás mellett függtek az űr feneketlen mélységeiben.

Szikra behunyta a szemét, és végigsimította reszkető kezével az arcát. Hihetetlen! Valóban sikerült volna?

Ismét kinyitotta a szemét, és kitekintett az űrhajó ablakán. Csendesen elmosolyodott. Igen, csodát művelt, íme, itt van a világmindenség különös vándora. Vajon ki van benne? Honnan jött? És milyen közölnivalója lesz az emberiség számára? Vajon a legénysége a Naprendszer lakói közül került-e ki?

Magabiztosan ismét leült az irányítópulthoz, és bekapcsolta a programozó-berendezést. Néhány másodperc múlva a szputnyikállomás központi részében kinyílt egy hatalmas zsilip. Lassan beleúszott az idegen csillagrakéta. A zsilip bezárult.

Ezt követően a szputnyik elindult a távoli Föld felé, az irány a földön kívüli bolygóközi főállomás volt.,.

Rahm, Aerowell és Szemonyij és rajtuk kívül még jó néhány tekintélyes földi tudós a Tanács Palotájából egyenesen kirepült a földön kívüli űrállomásra. Gravitációs léghajójukat az állomás mérnökei fogadták. Közöttük állt Szikra is. Rahm tüstént felismerte a lányt, erősen kezét szorította vele, gyönyörködött szép vonásaiban, és szívélyesen azt mondta:

— Milyen kicsiny... És mégis milyen merész!

A tudósok helyeslően mosolyogtak. A lány valóban filigrán termetű volt, vörös haját fiúsán hordta, szürke szeme ragyogott, és ujjai karcsúak

voltak, mint valami zenészé. Szinte hihetetlennek tűnt, hogy ő hajtotta végre ezt a hőstettet.

— Mire vártok? Vezessétek ide és mutassátok meg a foglyotokat! — nevette el magát Rahm.

A mérnökök a vendégekkel együtt elindultak a félgömb alakú űrrepülőtérré. A csillagrakéta már az űrrepülőgép belső térében nyugodott. Cilinderformára képezték ki, amely felül elszűkült. A cylinder körül hatalmas spirál tekerőzött. Az egész hajó rozsdavörös színű volt, látszott rajta, hogy mérhetetlen távolságokat járt be.

— Megpróbáltál ismét kapcsolatba lépni vele? — kérdezte Rahm.

— Megpróbáltuk — felelte Szikra. — De akárcsak az előbb, most sem kaptunk feleletet. A graviósugár bekapcsolásakor sem fedeztünk fel benne embereket...

— Pedig meg vagyok győződve róla, hogy ez a konstrukció is a gravitációs elv alapján működik — mondta Aerowell. — Csak sokkal primitívebb, mint a mienk.

— Igen, valahogy így lesz — helyeselt Rahm. — Hajdanában a Földön már voltak ilyen hajók. Őseink törtek ezeken a gépeken a végtelen felé...

— Ahogy az ő elődeik vitorlásokkal szálltak tengerre — folytatta a gondolatot Aerowell. — De honnan került ide ez a csillagrakéta?

— Hamarosan megtudjuk. Csak nagyon óvatosan járjatok el. Lehet, hogy élőlényekre bukkanunk benne, olyanokra, akik az anabiózis állapotában vannak.

Az állomás mérnökei bekapcsolták a robotokat. A legkülönbözőbb mechanizmusok vették körül a csillagrakétát. Az áttörő tornyok a százméteres űrhajó közepéig emelték fel a graviókisugárzókat. Néhány percig tanulmányozták a páncélozást. Aztán a vibrátorkés nagy nyílást vágott a csillagrakéta testén.

Az emelőhid, fedélzetén a három tudóssal és a lánnyal, megállt a nyílásnál. Bementek a sötét folyosóba. Rahm felvillantott egy kis kézilámpát. Az éles fény megvilágította az ezüstös falat és a műszerek nézőkéit. A folyosó egy óriási központi cső körül kígyózott, amely bizonyára az energetikai készülékeket rejtette magában. A tudósok felfelé indultak. Körülöttük gyenge fény villózott, amely megvilágította a keskeny ajtókat, a falmélyedéseket és a hajóablakokat. A halotti csendet csak a lépések zaja törte meg.

A spirál néhány menetét már megtették, amikor valami falba botlottak, amely elzárta, előttük a további utat. Aztán kiderült, hogy amit falnak véltek, az nem fal volt, hanem egy áttetsző ajtó. Rahm felemelte a lámpáját, és ekkor különös kép tárult a szemük elé.

Az ajtó mögött egy kabint találtak, nyilvánvalóan innen történt az űrhajó irányítása. A falakon matt képernyők vibráltak, műszertáblák sötétlettek, egy sor különböző műszerrel. Az irányítópult előtt két mély karosszék állt. Az egyikben egy emberi test látszott. Az űrhajós mozdulatlanúságba dermedten ült, feje előrebukott a pultra.

A lámpafény sugarában az ember árnyéka imbolyogni kezdett. Szikra azt hitte, hogy az űrhajós megmozdult. A lány aggódva felsóhajtott.

— Az űrhajós földi ember — súgta Aerowell. — Ebben bizonyos vagyok. De miért nem tudunk erről az expedícióról? Mikor szállt fel?

— De lehet, hogy csak hasonlít az emberre — ellenkezett Rahm. — A világmindenségben nem lehet még egy vagy több olyan civilizáció, amelynek élőlénye a földi emberre hasonlít?

Szikrára pillantva, izgatottan hozzáfűzte:

— Mindenesetre, ez nagyszerű. Valami csodálatosat fogunk megtudni, ez kétségtelen. Szemonyij!

— Tessék, Rahm.

— Kérlek, intézkedj a lehető leggyorsabban! Hívd ki a legjobb szakembereket. Tanulmányozni kell az űrhajó konstrukcióját, fel kell kutatni és meg kell fejteni összes optikai, mágneses és valamennyi egyéb feljegyzéseit. Az egész anyagot elő kell készíteni a tanács következő ülésére.

— Rendben van — felelte Szemonyij.

— De az űrhajóshoz egyelőre ne nyúljatok, — szólt közbe Aerowell. — Kihívom a tudósokat az Életrekeltési Intézettől. A testet a legnagyobb elővigyázatossággal kell kihozni a kabinból, semleges gázba kell helyezni, és sürgősen a Földre irányítani...

A tudósok csak nehezen szakadtak el a furcsa látványtól, elléptek az ajtótól, és visszafelé indultak. Csak Szikra állt még mindig mozdulatlanul, alig tudta visszafojtani felindultságát. Mintha csak előre megérezte volna, hogy élete valami jelentős és titokzatos fordulóponthoz érkezett...

Még a mindig nyugodt, kiegyensúlyozott Rahmot is izgalom fogta el. Az irányítópulton nyugvó keze megrándult a türelmetlenségtől. A tanács tagjai némán vártak. Rahm azt mondta:

— Testvéreim! Mindannyian tanúi voltatok annak, hogy egy űrhajó érkezett a világmindenség mélyéből. Az emberek a tudás tüzéért, az igazságért repülnek az űr titokzatos és borzalmas térségeibe. De áldozatuk nem mindig hozza meg a maga gyümölcsét. Ezért kötelességünk, hogy figyelemmel kísérjük a távoli világok minden híradását. A cseppek a pataokban egyesülnek, a patakok folyóban, a folyamok pedig feltöltik az óceánt, egészen a végtelenségig.

— Testvéreim, az űrhajóban halott űrhajósra találtunk. A kutatások megállapították, hogy a Föld lakója volt, vagyis a mi ősrünk! Csodálkoztok? Igaz, eddig semmit sem tudunk erről az expedícióról. Csak tegnap tárt fel a Naprendszer Világai Archívumának munkatársa olyan dokumentumokat, amelyek a Tejútrendszerbe indult hajdani expedícióról számolnak be.

Az előadóteremben meglepett felkiáltások hangzottak. Rahm felemelte a kezét, nyugalomra intett mindenkit.

— Mindjárt meghalljátok a hangját.

Rahm benyomott egy gombot a műszerfalán. Különös sivító hang hallatszott, aztán egy nyugodt emberi hang csendült fel. Érthetetlen nyelven beszélt. Csak egyes szavai emlékeztettek a mai beszédre.

— Most pedig hallgassátok meg a fordítást.

A fordítógép lámpái kigyulladtak. A tudósok ezt hallották:

— Huszonegyedik század. A kettőezerötvennyolcadik év. A galaktikai koordináták a filmszalagon...

A teremben zszibongás támadt. A tudósok kiáltásai hangzottak:

— Tízezer évvel ezelőtt?

— Hihetetlen!

— Testvéreim! — magyarázta Rahm. — Mi ellenőriztük a koordinátákat. Az expedíció tízezer évvel ezelőtt repült ki Földünkről.

Az ősrégi filmtekercs egysíkú képei, megfelelő készülékekben átalakítva, a Tejútrendszer képét vetítették le, de nem rajzolt vázlat volt, hanem az eredeti fényképe.

A hatalmas csillagrendszer közeledett, lassan forogva központi tömege körül. Pillanatról pillanatra nőtt, csillagsorokra hullott szét, kis különálló csillagrendszerekre. Két spirálmenet között vakítóan felragyogott egy sárga csillag.

A csillag közeledett, és koronggá változott. Körülötte kilenc bolygó keringett. A közepétől számított harmadik világított, s miközben növekedett, forogni kezdett. Szárazföldek és óceánok körvonalai tűntek fel. A bolygó mögül előkúszott az űrrakéta halványsárga korongja. Aztán a kép eltűnt. A filmszalag véget ért.

— Magatok is láthattátok — mondta Rahm. — A távoli múlt emberével találkoztunk, aki már régen meghalt, de egy sereg nagyon értékes tudományos anyagot hagyott maga után, és különböző eszközökkel megörökítette, hogyan is zajlott le ez a nagyon érdekes expedíció. Réges-régi történet vár itt arra, hogy megelevenedjék. Azt javaslom, tekintsük most meg ezt a híradást a régi űrhajósok hőstetteiről.

Ismét halk zúgás hallatszott. A Világok Nagy Szövetsége Tanácsának elnöke, Rahm bekapcsolta a szemléltető automatát. És a tudósok szeme előtt sorra, egymás után életre keltek a hajdani ősök sorsának izgalmas és drámai mozzanatai...

ELSŐ RÉSZ
UTAZÁS AZ ISMERETLENBE

A rettenetes terv

Gorin akadémikus, A Föld Egyesült Kozmikus Központjának elnöke, benyomta távolbalátó telefonjának gombját.

A képernyőn azonnal megjelent a titkárnő képmása. Sokat tudóan mosolygott, és alig észrevehetően biccentett:

- Megérkeztek.
- Mind?
- Mind.
- Kéretem őket.

Néhány másodperces várakozás után kinyílt a dolgozószoba ajtaja. Vidám csapatban tódultak be az űrhajósok. Jókedvűen üdvözölték a tudóst, annak idején ő tanította meg őket a bonyolult bolygóközi űrhajó irányításának művészetére. Az akadémikus egy kézmozdulattal helyet kínálta meg vendégeit. Kilépett az asztal mögül, és megállt az űrhajósok előtt. Szó nélkül nézte a fiatal, bátor arcokat, tekintete szomorú, nehéz gondolatokról árulkodott.

Az űrhajósok értetlen pillantásokat váltottak egymással, és észrevétlenül vállat vontak. És mivel tisztában voltak vele, hogy az öregúr nem ok nélkül hívatta őket, hát türelmesen vártak.

A tudós közben fiókáinak arcában kutatott, emlékezetében végigpergette életüket, nehéz, de dicsőséges sorsukat, szívében mintegy mérlegre tette külön-külön mindegyikük értékeit.

Georgij Gora a külső övezetben fekvő bolygókhoz vezetett több expedíciót. Részt vett az Alfa Centaur csillagot meghódító expedícióban is. Nehéz feladat volt. A Centaur-rendszerhez való közeledésükkor a fékezési szakaszban egy hatalmas meteorit tönkrezúzta a csillagrakéta hajtóművét. A legénységnek több mint a fele meghalt, köztük Jevgenyij Gyikoj, a parancsnok is. Georgij vállalta el az űrhajó irányítását, és leszállította a Centaur-rendszer legszélső bolygójára. Fél évig élt ott életben maradt bajtársaival együtt, az idegen világ dermesztő hidegében és félhomályában, amíg az összeütközés okozta rongálódásokat rettenetes erőfeszítések árán teljesen helyre nem hozták.

Georgij Gora igazi űrhajós, egész lényével a csillagok felé tör. Még a külseje is erről tanúskodik — szőke, göndör haja engedetlen, felfelé repkedő hullámokat vet, áttetsző, égszínkék szeme a távolba néz. És akaraterőt eláruló arcvonásai is elhivatottságát fejezik ki. Igen, ő alkalmas lesz!

A második, ott áll Georgij mellett — John Eye. Szigorú, sovány arc, szorosan összezárt száj, szeméből megfeszített, figyelmes tekintet sugárzik. Hamuszínű haja a koponyájához simul, mozdulatai kimértek, szűkszavú — mindez különleges koncentráloképességről vall, amelyre nehéz és fantasztikus élete során tett szert.

John Eye az egyik legjobb űrpilóta, ragyogóan ismeri szakmájának minden csínját-bínját. Már öt út áll mögötte. Kettőt közülük a Plútóra tett. Egyszer az infrabolygón is járt, a Nap tőszomszédságában. Feltétlenül alkalmas ő is.

Oramil és Tavrindil. Két jó barát, csillagászok Athénből. Nem biztos, hogy belemennek a tervbe. De a jelöltségre kiválóan alkalmasak. Nagy jelentőségű felfedezések szólnak mellettük. Holdteleszkóp segítségével új bolygórendszereket fedeztek fel néhány óriás csillag körzetében, és fénysebességgel távolodó galaxusokra találtak. Sok évet töltöttek a Holdon, a kozmoszt tanulmányozták. Bizony, kell hogy vállalják...

Vano Gorgadze, asztrobiológus. Türelmetlenül emelgeti göndör fejét, és könnyörgő pillantásokat vet az akadémikusra. Gorin elmosolyodik, amint szemügyre veszi szálas termetét, és szép, markáns vonalú arcát. Ez a legény elmenne akár a világ végére is. Bátor, okos, lendületes és nagyon képzett.

Anton és Wilhelm ikertestvérek. Vörös hajú, vidám vasgyúrók. Már siheder korukban az égbe kíváncsok, és beiratkoztak az űrhajós-főiskolára. Mind a ketten ma már kitűnő mérnökök. Állandóan úton vannak, és mindig más égitestre vágnak. Aligha tiltakoznának a terv ellen...

És végül Boriszlav Ognyevoj navigátor és Bao Li energetikus. Bár egészen fiatalok, a kozmoszközpont vezetői a legjobb szakemberek között tartják számon őket. Bátrak... Alkalmasak...

Gorin akadémikus kissé arrébb lépett az asztaltól, és mélyet sóhajtott. Csendesen mondta:

— Bizonyára meglepte magukat a váratlan behívás. Ne is tagadják, látom az arcukon... Rövid leszek. Azonnal megmagyarázok mindent...

Ismét elhallgatott, lesütötte a szemét, és mindannyian látták, milyen elcsigázott és fáradt az arca, és milyen nehezebbre esik a beszéd. Végül is rászánta magát:

— Barátaim, A Föld Legfelső Tudományos Tanácsa határozatot hozott egy Tejútrendszeren kívüli expedíció megszervezésére...

Az űrhajósokban meghűlt a vér.

— Maguk jól tudják, hogy a különlegesen magas távú repüléshez már elkészült a csillagrakéta — folytatta Gorin. — Ez a csillagrakéta ez ideig a legjobb, amit a tudomány csak alkotott.

— Az „Értelem” — suttogta Georgij.

— Igen — erősítette meg az akadémikus —, az „Értelem”. A legközelebbi csillagrendszerhez irányítjuk, a Nagy Magellán Felhőhöz, Elmondom maguknak, hogy miért olyan lényeges ez az expedíció. Meg fogják világosan érteni a jelentőségét. Persze nem a mi nemzedékünk, hanem az utódaink számára van jelentősége. Tehát szükség van megfelelő kezelőszemélyzetre. Olyan bátor emberekre van szükség, akik félszóból is értenek. A választás magukra esett. Ne adjanak azonnal választ, ne siessék el a dolgot. Látom, már többen döntöttek. Várjanak egy kicsit. Még nem mondtam el mindent. Ezúttal nemcsak egyszerűen életveszélyről van szó. Ehhez már hozzászórtak. Maguk a jelenből a távoli jövőbe utaznak...

— Tisztában vagyunk vele! — kiáltott fel Vano.

— Ne olyan hévvel — folytatta szomorúan az akadémikus. — Sajnálom, hogy nem repülhetek magukkal, de én már öreg vagyok. És a visszatérést már nem tudom kívánni. Az „Értelem” csodálatos alkotás. Repülés közben az időt és a teret szinte kirekeszti. De fékezéskor és

felszálláskor az idő megszokott relativitása lép ismét érvénybe. Ezért maguk a Földre csak évezredek múlva térnek vissza.

— Ha visszatérünk — fűzte hozzá John Eye.

— Feltétlenül visszatérnek! — vágta rá határozottan Gorin.

Mindannyian elhallgattak. Dermedt csend uralkodott a dolgozószobában. Aztán Georgij megkérdezte:

— De professzor..., nem hallok a legfontosabbról...

— Az antianyagokról? — mosolyodott el az akadémikus.

— Igen.

— Igaza van. Ez a legfontosabb. Mindannyian tudják, hogy az „Értelem” csillagrakéta mindaddig nem kelhet útra, amíg kellő mennyiségű antianyag nem áll rendelkezésünkre. A Föld berendezései nem állíthatják elő tíz-tizenkét évnél hamarabb...

— Akkor meg nem értjük — tört ki Vano.

— Csak nyugodtan! Rátérek a lényegre. A központ azért hívatta magukat, mert tragédia történt. Igen, egy szörnyű tragédia. Még nem is hoztuk nyilvánosságra. Ugye, mindannyian ismerték a „Tűz” csillagrepülő parancsnokát?

— Dimitr! — kiáltott fel Georgij. — Kirepült az Idegen...

— Igen. A „Tűz” az Idegen csillaghoz repült. Pontosabb ismereteket akartunk szerezni arról az égitestről, amely behatolt csillagrendszerünkbe. Ez a csillag természetesen idegen, és a sebessége túlságosan nagy. És most..., néhány nappal ezelőtt vették a Holdon levő állomásaink... Dimitr utolsó jelentését... Mindannyian meghaltak...

— Mi történt velük?

— Az idegen égitestről kiderült, hogy anticsillag. Maguk értik, hogy ez mit jelent. Van bolygója és... antibolygója. De Dimitr nem tudott erről. A csillagrakétát a bolygóhoz irányította. Közben az antimeteorok porfelhőjébe került. És vége... Megkezdődött a megsemmisülés. Nem bírta gépét visszavezetni az űrbe. Robbanás-sorozat szakította szét a gép farrészét. Még értesíteni tudták a Földet... És búcsúszavaik...

Gorin merőn figyelte növendékeit, mintegy próbára téve állhatatosságukat. Georgij végre megszólalt és komoly hangon mondta:

— Megértettem, professzor. Ez valóban rettenetes terv...

— Igen. Rettenetes terv. De megbirkóznak vele. Az emberi vakmerőség nem ismer határt. Tehát az Idegenhez kell repülniük, és az antibolygóra kell leszállniuk.

Az „Értelem” különleges védőberendezéssel van ellátva az antianyagok világában való tartózkodáshoz. Ott felveszik a szükséges antianyag mennyiséget, és a Nagy Magellán Felhőhöz indulnak...

— Ez egyszerű és világos — nevette el magát Vano. — Hipp-hopp — és odaszállunk!

Az űrhajósok nevetésbe törtek ki. De Gorin szomorú arca láttán elcsendesedtek. Gorin barátságosan bólogatott és elmosolyodott.

— Így is kell, barátaim. A halál már a múlté... Előttünk a győzelem. Csak így tovább. Társaink halála új távlatokat tárt fel az emberiség előtt. Tehát...

— Vállalom — ugrott fel ültőhelyéből Vano, és szálás alakja vigyázzba merevedett.

— Repülünk — lépett ki mellé Wilhelm és Anton.

— Készen vagyok — mondta Bao Li.

— Igen indulunk — jelentette ki határozottan Boriszláv.

Oramil és Tavrindil egymásra pillantottak, és Gorinra mosolyogva társaikhoz csatlakoztak.

Ugyancsak némán és nyugodtan emelkedett fel karosszékéből John Eye is.

Csak Georgij tétovázott egy másodpercig. De senki sem vette észre.

Szeretne repülni? Igen. Repülni fog. De Marianna? Barátja a lány, elvtársa is, és menyasszonya. A Földön ő áll hozzá a legközelebb. Már sohasem fogja viszontlátni. Soha! Talán magával vihetne? Nem! Nem! Ez kishitűség. Önzés. Tehát nincs más választás, Marianna majd meg fog érteni mindent...

Georgij Gorin elé lépett, és felsorakozott John Eye mellé.

A kimondatlan búcsú

Egy hónap pihenés, aztán pedig a felkészülés, így mondta Gorin. Ez alatt az egy hónap alatt kell a Földön elintézni minden teendőjüket.

Georgij elhatározta, hogy felkeresi Mariannát, és egy alkalmas időpontban beszél vele. Kijevbe repült.

A légitaxi a bal parti hidroplánállomásra vitte, Georgij elbúcsúzott a pilótától, és beszállt a légivasút egyik nyitott kocsjába, amely a folyami kikötőhöz repítette.

Csendes májusi nap volt. A gesztenyefákról virágszirmok özöne hullott a járókelők fejére, és a Vlagyimirdomb tövéből ismerős ének fülbemászó dallamát hozta a szél. Georgij boldogan szippantott nagyokat szülővárosának fűszeres levegőjéből, és azonnal úgy érezte, mintha gyermekségének vagy ifjúkorának napjai tértek volna vissza. Csak a lelke mélyén bújt meg egész idő alatt az izgalom. A legnehezebb és a legörömtelibb esemény vár rá. Mariannával találkozik... de hogy mondja meg neki?

Georgij lassan lépdelt felfelé a Krescsatyikhoz, nem kívánt igénybe venni sem közlekedési eszközt, sem a mozgójárdát. Gyönyörködni akart Kijev szépségében, és felkészülni a találkozásra.

Körülbelül egy óra hosszat sétált, és észre sem vette, hogy már odaért az Energetikai Intézet kapujához, ahol Marianna dolgozott. A lépcsőház fordulójában egy csoport munkatárs bukkant fel. Nyilván véget ért a munkaidő. És ekkor... megpillantott egy magas, szép alakú lányt, aki sötét hajkoronát viselt. A lány megállt egy oszlop mellett, és megigazította halántékánál a fűrtjeit.

Marianna! Egyetlenem...

Georgij szíve vadul vert. A lány láttán még tisztábban érezte, hogy milyen kimondhatatlanul szereti, milyen nehéz, sőt egyszerűen lehetetlen lesz elfelejteni, kiszakítani szívéből, és nekiindulni a kozmosz irdatlan fekete végtelenségnek, és még a reményét is eltemetheti, hogy még egyszer ebben az életben találkozhat vele.

A lány tekintete Georgijra vetődött. Meglepetést, örömet, szerelmet, majd szemrehányást fejezett ki nagy, fekete szeme. Elakadt a szava, képtelen volt megszólalni.

Georgij elsápadt. Kitérta a karját, és várt, Marianna odaszaladt hozzá, ügyet sem vetve elmosolyodó barátnőire, és átölelte.

Lefelé eveztek a Dnyeperen. Egy kis szigeten állapodtak meg. Úgy döntöttek, hogy itt töltik az egyhónapos szabadságot. Marianna olyan vidám volt, mint valami gyerek. Georgij még meg sem pendítette közeli elválásuk gondolatát. Nem akarta elrontani a pihenés örömteli és felhőtlen napjait.

Georgij sátrat vert a vízparton, egy szomorúfűz mélyen lecsüngő ágai alatt. Az ágakra fel lehetett aggatni a ruhaneműt, a felszerelést. Ifjúkori emlékei keltek szinte újra életre, amint a fatönkök alatt horgászott, Marianna pedig valami öreg üstben, amit a jó ég tudja, honnan szerzett, ízletes, füstszagtól átítatódott hallevest főzött a homokos földnyelven.

Néha bekapcsolták a rádiót vagy a televíziót, és meghallgatták, mi újság a bolygóközi repülések terén, mi hír az afrikai és az amerikai óriás építkezésekről, a biológia és a magtechnika szédületes eredményeiről. Esténként a zenei adásokat fogták, közben beveztek a csónakkal a sűrű, füzes bozót közé, és megálltak a fehér vízililiomok mellett, és elragadtatva hallgatták, hogyan árad a muzsika az álmos víz felett, és hogyan hal el valahol messze a bal parti erdők mélyén.

Marianna boldog volt. De Georgij szemében néha valami aggodalmat fedezett fel, és levert hangon kérdezte:

— Nem akarsz beszélni. Látom rajtad... Érzem... Újból kirepülsz? Igen? Miért nem felelsz?

— Ne beszéljünk erről, Marianna. Nem vezet semmi jóra. Én úrhajós vagyok. Nem is tudnék más lenni.

— Az én kedvemért sem — mosolygott szomorúan a lány.

— Még a te kedvedért sem. De mi mindig együtt leszünk. Bárhol is legyek. Bármilyen történjék...

— Még ha a... halál?... — kérdezte visszafojtott lélegzettel Marianna.

— Igen. Még akkor is. Már sokat gondolkoztam ezen. Nagyon sokat. És rájöttem, mi az oka annak, hogy testvéreink — ha az emberiség érdekei feltétlenül szükségessé teszik — miért választják olyan eltökélten a halált. Tudatában vannak halhatatlanságuknak...

— Halhatatlanságuknak?

— Igen. Az emberiség halhatatlanságának. Hiszen mi mindannyian csak parányi sejtjei vagyunk az emberiség felmérhetetlen élő szervezetének. Valójában nagyon egyszerű és mégis fenséges igazságról van szó. Neked ez talán még sohasem jutott az eszedbe?

Georgij új javai a homokban rajzolatott, és nekifeledkezve magyarázott:

— Az emberiség fejlődését a földi élőlények fejlődésével jól össze lehet hasonlítani. Először voltak az egysejtűek, aztán a többsejtűek, majd megjelentek az első bonyolultabb szervezetek, a halak, a kétéltűek, a hüllők, az emlősök és az ember, így van ennél az igazságnál is. Eleinte az ember, a mi legkorábbi ősrünk, magányos és boldogtalan volt. Mindentől félt, mindent ellenségének tekintett. Aztán tömörült a hozzá hasonlókkal. Ez már a törzs volt, az első soksejtű szervezet. Az egyén az érdekeit már alárendelte az egész közösség érdekeinek. Aztán jöttek a népek, a fajok és végül az egész Föld.

Elértünk oda, ahol most tartunk. És most a mi bolygónk egyetlen egységes, hatalmas és gyönyörű szervezet. És minden ember él és dolgozik, alkot, és szembenéz a veszélyekkel, ennek az élő szervezetnek, az emberiségnek az érdekében. Igen, az egyes ember, az egyedi sejt meg is hal, meghal, akárcsak a sejtek a mi testünkben, de hiszen mi mégis megmaradunk, az egyes sejtek szüntelen pusztulása ellenére is, és ugyanígy marad meg az emberiség is, noha az egyes emberek halála ellen mit sem tehetünk. És nemcsak megmarad, hanem fejlődik, egyre gazdagabb lesz és nemesebb, így fognak eltelni évezredek. A Föld egyesül majd a többi bolygóval, minden élő világgal. Az egész Tejútrendszer egy egységes szervezetté válik, aztán a többi csillagrendszer is..., és végül az egész világmindenség. Érted, Marianna? Az Alfától az Omegáig! Az élet első megnyilvánulásától a végtelenségig! És a mi utunk az értelem útja! Nem, nem, hogy lehetne itt halálról beszélni!

Marianna szinte itta Georgij lelkesült szavait, rámosolygott, a vállára borult, és büntudatosan suttozta:

— Igazad van, értem, amit mondasz. Ez mind nagyon szép... De én nagyon szeretném, Georgij, ha egy icipicit a saját életem... ne haragudj... Nagyon vágyom arra, hogy boldog legyek. Én, én legyek boldog... Szeretnék a szemedbe nézni, a szavaidat hallgatni, szűk kis ösvényen beléd karolva sétálgatni...

Nagyot sóhajtott és hozzáfűzte:

— Szerintem még meghalni is csak azokért lehet..., azokért, akiket ismerünk, akik közel állnak hozzánk...

— De ők személyesítik meg az emberiséget? — vitatkozott élénken Georgij.

— Igen — felelte gyámoltalanul a lány.

És Georgijnak egyszer sem volt ereje megmondani Mariannának, hogy mi vár rájuk, így telt el a hónap. A szerelmesek elhagyták a vendégszerető szigetet, berámolták felszerelésüket a csónakba, kiveztek a keskeny öbölből a Dnyeperhez, a sebes villamos tutajok útvonalára.

Az utolsó sajtókonferencia

Georgij végigszáguldott Kozmográd utcáin, átvágott a központi téren, és a Kongresszusi Palota mellett állította meg autóját. A széles lépcsőkön felsietett az oszlopcsarnokba. És ekkor hirtelen megtorpant.

Az oszlop mögül egy fehér, nyári ruhába öltözött, magas lány lépett elő.

— Marianna!

— Igen, én vagyok! — felelte elhaló hangon a lány, és görcsösen gyűrögette kezében átlátszó sálját. — Csak tegnap tudtam meg, hogy kirepülsz. Örökre! Igaz ez?

— Igaz — felelte szilárdan Georgij.

— És te ezt elhallgattad előlem. Egyetlen szót sem szóltál. Közönyösen és hidegen készültél erre a búcsúra!

Georgij elsápadt, kék szeme elsötétült, de a hangja tárgyilagos és nyugodt volt:

— Csakugyan nem érted? Nem tudtam, egyszerűen képtelen voltam megmondani...

— Nem tudtad! — vágott vissza elkeseredetten Marianna. — Kerülted a találkozást. Nem akartál látni. Sosem szerettél igazán.

— Marianna!

— Bocsáss meg. Nem akartalak megbántani. De miért kell ennek így lennie? Azért jöttem, hogy megmondjam neked... Vigyél magaddal!

A lány merőn a férfira függesztette hosszú szempillákkal árnyékolt nagy, fekete szemét. Arca fáradt volt, az ajka remegett.

Georgij nem tudott uralkodni magán. Elfordult, és alig hallhatóan súgta:

— Jól tudod, miért nem vihetlek magammal...

Marianna megigazította súlyos kontyát. A tenger felől áramló könnyű szellő összeborzolta csillogó fekete fürtjeit. Szempilláján könnycsepp csillogott. De a következő pillanatban határozott mozdulattal megtörölte a szemét. Arca elutasító és szigorú kifejezést öltött fel.

— Szóval nem viszel magaddal?

— Nem, Marianna..., nem viszlek...

— Holnap repültök ki?

— Igen.

Georgij szilárd léptekkel megindult az ajtó felé, megállt és hátrapillantott. A lány szeme sarkában reménysugár villant fel.

— Megvársz? Nem tart sokáig. Megtartjuk a sajtókonferenciát, és aztán...

A lány reménykedő arca ismét elborult. Hallgatagon nézte a távoli tengert. Georgij kinyitotta az ajtót, és belépett a terembe.

Társai várták, újságírók, a Föld összes népének képviselői. Mindannyian tudták, hogy Georgij Gora csodálatos és valóságos űrexpedíció vezetésére kapott megbízást, és a türelmetlen kérdések lavinájával árasztották el.

— Igaz, hogy az „Értelem” csillagrakéta szinte egy másodperc alatt kitör a Földről?

— Igen, igaz. Saját maga körül nagy teljesítményű energetikai védőréteget hoz létre, amely kirekeszti a földi tömegvonzás hatását. Ezért a csillagrakéta bármilyen sebességre képes.

— Ezek szerint ön hamarosan visszatérhet a Földre, még a mi nemzedékünk életében?

— Nem.

— Miért nem?

— Már szó esett arról, hogy fellövéskor és fékezéskor érvényesül az idő látszólagos ellentmondása. Az út során azonban lassított ritmusban fogunk élni, míg a Földön minden folyik tovább a maga megszokott ütemében. Leghamarabb háromezer év múlva térünk vissza. De bízom abban, hogy a jövőben olyan űrhajókat fognak építeni, amelyek egy másodperc alatt képesek lesznek eljutni a világűr bármely pontjára. De most nincs más választás...

— De hát ennyire fontos a maguk útja? Nem lehetne megvárni, amíg tökéletesebb gépeket gyártanak? — kérdezte recsegő hangon egy idősebb újságíró.

Ez a megjegyzés felháborodást keltett, a terem zúgni kezdett. Georgij elégedetten mosolygott,

— Az ön megjegyzése legalább száz évet késett! — kiáltott fel tréfásan Vano.

A jelenlévők tapsolni kezdtek. Új kérdés hangzott el:

— Milyen üzemanyaggal működik az „Értelem”?

— Az antianyag az energetikai bázisa. Lehetővé teszi, hogy maradéktalanul felszabadítsuk és felhasználjuk az anyag energiáját.

— De a távolság? Százötvenezer fényév? Mennyi fűtőanyagra lesz szükségük?

— Az anticillagról szerezzük be, amelyet Dimitr, a dicső űrhajós fedezett fel, aki tragikusan elhunyt legutolsó bolygóexpedíciója során. Az „Értelem” be van rendezve az antianyagok világában való tartózkodásra. Hiszünk a sikerben. A végcél pedig: a Nagy Magellán Felhő. Minden más gép számára, az úgynevezett foton- és mezonrakéták számára ilyen távolság megtétele elképzelhetetlen. Az új csillagrakéta bármilyen távolságra eljuthat. Hadd érzékeltessem ezt egy kis hasonlattal. Tegyük fel, hogy két autóbusz indul útnak, az egyik sárban, a másik sima úton. Az első rengeteg energiát veszít az akadályok leküzdése során, a másodikat szinte repíti a tehetetlenségi erő, alig ütközik ellenállásba. Az „Értelem” — ezt még egyszer hangsúlyozom — szinte teljesen kikapcsolja minden égitest tömegvonzását.

— És a meteoritok? A kozmikus por? Ilyen sebesség mellett darabokra szagatják a csillagrakétát!

Georgij elnézően vonta meg a vállát:

— Maga a klasszikus mechanika megállapításait alkalmazza, és nem veszi figyelembe a relativitás elméletét. A meteoritok, a rendes földi időben léteznek, de a mi csillagrakétánk egészen más időben halad, olyanban, amely milliószorosan meghaladja a megszokott időmértéket, annak ritmusát. Érti? A meteoritok és az űrhajó nem találkozik az időben!

A sajtókonferencia folytatódott. Sok kérdést tettek fel az expedíció többi tagjának is. Érdeklődtek céljaikról, terveikről, személyes hogylétükről, az étellel és a halállal kapcsolatos érzéseikről. Vég nélkül faggatták az űrhajósokat, nyilvánvalóan azért, hogy a Föld emberei még kissé elidőzhessenek dicső fiaik és fivérek társaságában, hallhassák a hangjukat, és tekintetük beigya a mindannyiuk szemében oly drága arcokat.

Georgij, a sajtókonferencia zárszavában, azt mondta: — Kár, hogy ti, kortársaink, nem ismerhetitek meg kutatásaink eredményét. A csillagrakéta szédítő sebessége, amely megsemmisíti az időről alkotott hagyományos elképzeléseket, a távoli jövőbe repít bennünket. Mi, ha életben maradunk, itt a Földön ismeretlen utódainkkal fogunk találkozni, akiket a jelentől évezredek választanak el. De az első és az utolsó ember egyaránt ugyanannak a nagy emberi nemnek a tagja, amely halhatatlan. Vagyis a mi hivatásunk az, hogy elvigyük a tudás lángoló stafétáját, át az idő és a tér homályán, egészen a végtelenségig!...

A fellövés időpontját másnapra tűzték ki. Georgij, miután elbúcsúzott barátaitól, Mariannához sietett. Nem találta. Felhívta a távolbalátó telefonon Marianna szüleinek villáját, de nem vették fel a kagylót.

Georgij izgatottan száguldott hozzájuk autóján. Egy öreg néni, Marianna dédanyja azt mondta, hogy a lány még nem jött haza.

Georgij visszament a központi térre, leállította kocsiját, és betért a parkba. Leült egy kis padra, és elgondolkozott.

Egy teljes nap áll még a rendelkezésére... Hiába úrhajós, aki a legbonyolultabb problémákat is megoldotta már a kozmosz valószínűtlen viszonyai között, most nem tudott a szívének parancsolni: „Csöndesedj! Miért? Talán nincs már minden eldöntve? Talán az értelem még nem mondta ki az utolsó szót?”

Valahol a tudata mélyén parányi gondolat ingerkedett vele:

„De honnan tudod, hogy melyik döntés az igazi — a szívé vagy az értelemé? Ahogy te gondolod el a dolgokat, úgy mind a kettő egyformán kedves neked.”

Nem, jobb, ha nem is töpreng ezen! El kell űzni ezeket a gondolatokat agyának legeldugottabb zugába, és be kell zárni őket a kötelesség börtönébe! Hol vagy értelmes fegyelem, akarat, kitartás? Miért nem akarsz engedelmeskedni parancsolódnak?

Marianna elment. Nem akarja látni őt. De hiszen mi mást is várhatott volna? Ha nem töltené el saját fájdalma, megpróbálná beleképezni magát Marianna helyébe, mindent a lány szemével nézni. Milyen elviselhetetlenül nehéz ez! Hol vagy, szerelmem? Leborulnék előtted, és bocsánatot kérnék. De mit ér ezzel a lány? Ő a végtelenséget vágyik birtokába venni, de a lányra a búcsú és a magány vár. Igen, de hiszen Marianna őrzi őt! Hogyan is felejtkezhetett el erről eddig! Marianna és ő együtt maradnak örökre!

Emberek közé kell menni, talán az feledést hoz. Feledés! Ezt az egyet kívánta most Georgij...

Egy nyitott helikopter úszott el mellette, Georgij megállította, és levetette magát a puha, párnás ülésre.

Dúdolt a szél, a távoli kékségből felhők repültek szembe. Kozmográd csipkés kupolái a távolba vesztek, a tenger hullámai visszaverték a nap szikrázó sugarait, amint a bíborvörös láthatár mögött alábukott...

Isten veled, Föld!

Az űrrepülőtér a várostól tizenöt kilométerre terült el. Onnan tervezték az „Értelem” csillagrakéta startját. Tizenhét évvel ezelőtt rakták le itt, a sztyeppéi kurgánok között a gigantikus üzem első alapköveit. Esténként a sztyeppét mélyen beragyogták a különös berendezések, villogott a hegesztőpisztolyok lángja. Tizenhét éven át dolgozott rajta, erejét megfeszítve, sok ezer tudós, mérnök és munkás. És íme, az üzem boltívei alatt elkészült az a rendkívüli szerkezet, amely kivívta az egész világ bámulatát.

A csillagrakétát már kipróbálták a Tejútrendszer térségeiben. De az „Értelem” most a világmindenség ismeretlen mélységeibe, egy idegen Tejútrendszerre készül kirepülni.

Több ezres fékevesztett embertömeg ostromolta meg a kerítést. Mindannyian szerettek volna bejutni az űrrepülőtérre, ahol a napfényben csillogva magasodott a fehér spirálokkal körbefogott csillagrakéta. De a

kerítés mögé senkit sem engedtek be, még az úrhajósok hozzátartozóit, még magának a Népek Világtanácsának képviselőit sem.

Nem tartottak felesleges szónoklatokat, nem pufogtak patetikus frázisok. Magukért beszéltek az örömtől és bánattól csorduló szívek, a szerető pillantások, a kemény kézszorítások.

A csillagrakéta közelében ott álltak mindnyájan, a kilenc úrhajós. Kilenc fiatal tudós, aki önként válik meg a naptól, a virágoktól, szeretteitől, és elindul az ismeretlenbe, a homályba, a tudás dicsőségéért. Georgij a barátaira pillantott, és attól félt, hogy arcukról a rettegés és a kétség árnya tekint vissza rá. Nem! Nyugodt és magabiztos volt a tekintetük. Természetesen ők is vívódtak belülről, meginogtak, szenvedtek, akárcsak ő maga, de győzedelmeskedett a magasabb rendű érzés — a kötelességtudat!

Búcsúzkodni kezdtek. John Eye édesanyja, egy apró, töpörödött anyóka úgy simult egyetlen fiához, mintha sohasem akarná maga mellől elengedni. Többé már nem látják egymást, soha többé nem nézhet az anya fia, John Eye szigorú szemébe. Úgy nézi most a kis öregasszony a fiát, mintha a sírhoz kísérné. Az anyai szív nem akarja megérteni, hogy másokért kell most elválniuk, jövendő nemzedékekért, akik majd egykoron, amikor megszületnek, őseiktől egy ragyogó világot kapnak örökül.

Oramil és Tavrindil vidáman tréfálkozva búcsúznak kedveseiktől, leánytestvéreiktől és barátaitól. Milyen nagyszerű testvérpár! Bizonyára még a halált is mosolyogva fogadnák.

Vano magányos. Nincs senkije. De kezek százai nyúlnak feléje. Amint elhalad a kerítés mentén, nagy, erős tenyerével viszonzza a kézszorításokat, megcsókolja a csillogó szemű lányokat, megköszöni a szívélyes jókívánságokat.

Anton és Wilhelm vidám barátainak körében áll. Vörös fejük kivillan a viharos ölelések gyűrűjéből. Boriszlav és Bao Li, a legifjabb úrhajósok izgatottan és megindultan várakoznak. Még nem tűntek ki semmilyen hőstettel, és nem értik, hogy mivel érdemelték ki ezt az ünneplést, hiszen csak azt teszik, amit — és erről meg vannak győződve — a Földön bármelyik ifjú vagy lány megtenne a helyükben...

Georgij nem látott és nem hallott semmit. Tekintete csak egy valakit keresett, szerette volna még utoljára hallani hangjának sóvárgott muzsikáját. Ha csak egyetlen pillantásra, ha csak egyetlen másodpercig is!

Marianna azonban nem volt sehol. Határozottan elszakította a szívüket összekötő szálát. Nos hát, legyen! Talán így a jobb. Úgy látszik, ennek így kellett lennie.

Georgij erélyesen kitört a kísérők gyűrűjéből, és a mikrofonhoz lépett.

— Barátaim! — zengett a hangja az ürrepülőtér felett. — Egy óra múlva felszállunk. A starhely közelében tartózkodni veszélyes. Kérek mindenkit, hogy hagyja el az ürrepülőtér körzetét. Isten veletek, barátaim!

A távolban már a levegőbe szálltak a könnyű helikopterek, a széles autószertrádán az elektromos gépkocsik tömött sorokban hömpölyögtek. A tömeg ritkult. A tornyok tetején megállás nélkül forogtak a televíziós

kamerák, amelyek az éterbe közvetítették a körös-körül lezajló eseményeket.

A csillagrakéta talpazatánál kinyílt a bejárat. Egymás után tűntek el benne az űrhajósok. A földön már csak Georgij maradt. Szomorúan tekintett körül. Marianna nem jött el. Kihunyt benne a remény utolsó szikrája is. Senki sem int búcsút, nem érzi magán a szeretett lény utolsó pillantását...

A kronométer tizennégy óra negyvenöt percet mutatott. Augusztus huszonegyedik van, és a kétezerötvennyolcadik évet írják. Tizenöt perc múlva start.

Georgij leverten és meggörnyedve bandukolt a csillagrakétához, és megállt a bejáratnál. Fellépett az emelvényre, már a nyílásnál volt, amikor még egyszer, utoljára körbe jártatta a tekintetét.

A mező kihaltan ásított. A dombok felett zsákmányra vadászó héják keringtek. A láthatár szélén reszketett a levegő, mintha tenger hullámai háborognának ott. Messze, a kék ködben Kozmograd épületei sötétlettek, a szél a virágok illatát hozta a város felől.

Georgij mélyen beszívta ezt az illatot. Isten veled, Föld. Isten veled, szerelmem. Nem jöttél el, de a múltunk velem marad. Senki sem veheti el tőlem hangod, szemed, lélegzeted emlékét.

Hátralépett egyet és erőteljesen húzta meg a bejárat automata kapcsolókészülék emelőkarját. A masszív ajtó nagy dörrenéssel csapódott be. Ettől a pillanattól kezdve az űrhajósok tökéletesen el voltak zárva a külvilágtól, az emberektől, a Földtől...

Georgij felment a belső liften a magasba, és belépett a vezérlőkabinba. Mögötte automatikusan becsukódott az áttetsző ajtó. A pult mögött, a parancsnoki szék mellett, egy karosszékben már ott ült John Eye, Georgij első tisztje. Sovány arca látszólag szenvtelenséget tükrözött, de acélos tekintetében a feszültség tüze lobogott.

— Mindenki a helyén — mondta. — Az amortizáció bekapcsolva. Az indulásig öt perc van hátra.

Georgij némán foglalta el karosszékét. A pulthoz nyúlt. Jobb kéz felől kigyulladt a sztereoképernyő, amely Gorin izgatott arcát sugározta. Az akadémikus szomorkásan mosolygott, és biztatóan biccentett a fejével.

— Mit is mondjak nektek, fiaim? — kezdett a beszédhez. — Nem találok szavakat. De nincs is szükségetek szavakra, hiszen magatok is tudjátok, miről van szó. Csak egyet véssetek jól az emlékezetetekbe. Szörnyű messzeségekbe repültök, de a tér nem választ el bennünket. A világűr nem pusztaság, hanem élő óceán. És mi gondolatban, érzéseinkkel mindig veletek leszünk. Ezt sohase feledjétek. És még valami. A mi civilizációnk zászlaja az ember. Ezt a zászlót több ezer éves kimondhatatlan szenvedések közepette szereztük meg. Tartsátok magasra ezt a zászlót. Ez minden, fiaim. Jó utat. Utódaink várni fognak benneteket. És veletek együtt a tudást, aminek a kedvéért útra keltek...

— Emlékezni fogunk a szavaira — felelte csendesen Georgij, visszafojtva izgalmát. — Isten vele, tanítónk...

A képernyő kihunyt. Ijesztő csend honolt. John Eye merev arccal, megkövesedett, rezzenéstelen tekintettel meredt a periszkópra. A tiszta, kék égbolton kicsiny bárányfelhő úszott el lassan. Mintha csak a Föld utolsó búcsúját közvetítette volna a vakmerő embereknek. De a felhő is

eltűnt. Az univerzális óra mutatója a végzetes vonalra ért. A kabin falain napsugarak játszadoztak... Georgij keze súlyosan feküdt a vezérlőpulton.

Az ismeretlen felé

A teleobjektívek és az egyéb figyelőműszerek ezrei irányultak a távolból az űrrepülőterre. Az egész világ visszafojtott lélegzettel, izgatottan figyelte a csillagrakéta startját, azét a rakétáét, amelynek fedélzetén ez a szó lángolt: „Értelem”. Tudósok, tanítók, munkások és költők tekintete, milliók aggódó pillantása kísérte figyelemmel az „Értelem” útját. Elkísérték végtelen útjára, mint saját, évezredek múlva visszatérő gyermeküket. Hiszen ez az űrhajó testesítette meg sok nemzedék, nagyra törő lángelme, számtalan egyszerű, ismert és ismeretlen ember vágyát, az emberi lélek szenvedélyes óhaját, hogy szétszakítsa a tér és az idő bilincseit. És íme, az emberiség most felrepíti gondolatainak hatalmas sugarát a kozmoszba, és átadja tudásának stafétabotját a jövődönnek.

Még a legmakacsabb kételkedők is szilárdan hittek az expedíció sikerében, tisztában voltak korszakalkotó jelentőségével, és elismerték az űrhajósok rendkívüli vakmerőségét, akik egy másik korszakba indultak. Az antianyagok világába történő repülés valószínűtlen terve, ez a merészségében megdöbbentő kísérlet nem dermesztett meg senkit. A csillagrakéta csodálatos konstrukciója biztosítja a sikert. A védőmező, az antianyagok világában az antianyagokkal való kölcsönhatás feltétlenül megvédi az űrhajót, és vele az embereket, amikor leszállnak az Idegen anticsillagrendszer antibolygóján...

Elkövetkeztek az utolsó másodpercek... A világ visszafojtott lélegzettel várakozott...

Georgij és John Eye körülnézett. A parancsnok keze az automatikus indítókaron feküdt. A képernyőn a jelzések lüktető cikcakkjai száguldoztak. A külső fény elhalt, a periszkópokban alig látható árnyak villantak fel. A tömegvonzás csökkent. A védőmező működésbe lépett...

— Start — suttogta Joh Eye.

Az űrhajó megremegett. Letompított dörrenés hallatszott. A periszkópokban az árnyékok lefelé kúsztak. Körös-körül szürke homály terjengett, amelyet imitt-amott roppant csillagok elmosódott foltjai szakítottak meg. A csillagrakéta kiért a világűrbe.

A Föld, az emberek, az élet — mindez mögötte maradt, a jeges, feneketlen mélységben. Georgij szívében elcsendesedett a tompa fájdalom, Marianna lényé ragyogó és gyönyörű álmokképpé változott. Marianna, amit jelentett, és ami annyit gyötörte a szívét — immár visszahozhatatlanul a múltba süllyedt, és többé már nem tér vissza...

Az „Értelem” a korábban kiszámított görbe vonalán siklott el a rendszerhez tartozó nagy bolygók mellett, és a Véga irányába haladt, ahol már közélről látszott az Idegen. Az automaták kikapcsolták a mezőt. A robotgépek villámgyorsan elvégezték a csillagrakéta irányának ellenőrzését, és helyesbítették a programot.

Georgij összeköttetésbe lépett a központi kabinnal, és halkan mondta:

— Barátaim, itt az első próbatétel. Irány az anticsillag.

— Gyerünk csak, gyerünk! — hallatszott Vano bársonyos hangja. — Ne izgulj, barátom. Készen vagyunk!...

Georgij elmosolyodott, és odaintett John Eye-nek. A navigátor bekapcsolta a védőmező-rendszert. A csillagrakéta alig észrevehetően megremegett, sebessége felgyorsult. Az „Értelem" egyre jobban falta a távolságot, másodpercenként már több billió kilométeres sebességgel tört most előre. Egyébként ez nem mechanikai mozgás volt, annak megszokott értelmezése szerint. Ez egészen új formája volt az anyagi rendszer és téridő kölcsönhatásának, olyan titok, amelyet az emberi értelem csikart ki a természet fukar markából.

Így telt el néhány óra, a csillagrakéta sajátos időszámítása szerint, azután dolgozni kezdtek az automatikus fékező berendezések. A hatalmas energiaáramok lelassították a csillagrakéta röptét, amely egyébként a gyorsaság okozta túlterhelést jól bírta, mivel a védőmező révén majdnem teljesen kiküszöbölődött a tehetetlenségi erő hatása...

Az űrhajósok izgalomba jöttek. Hiszen most kerül sor a földi tudomány ellenőrzésére. Az antianyagok világába elindított expedíciójuknak kell beigazolnia az emberi értelem elméleti feltevéseit. Egyébként mostam sikerüktől függ a főfeladat sikere is — a szomszédos Tejútrendszerbe való repülés.

John Eye kikapcsolta a védőmező-berendezést. A periszkópokban a csillagos ég vibrált. Elöl, a központi képernyőn, a félelmetes nagyságú Idegen szikrázott színes tüzeivel. A gravióméterek azt mutatták, hogy a csillagrakéta már kölcsönhatásba került az antirendszer mágneses mezejével. A robotgépek, a teleszkopikus műszerek eredményeit értékelték. Megadták az egyezményes jelet. A parancsnok és a navigátor a képernyőn megjelent látóhatárt fürkészték. Ott pontosan kirajzolódott az antibolygó korongja.

— Itt vesztek el társaink — suttogta Georgij.

— Dimitr nem tudott volna visszafordulni? — kérdezte szomorúan John Eye.

— Túl későn fedezte fel a veszélyt.

Az űrben fényes pontocskák lángoltak fel. Égszínkéék koronaként fogták körül a csillagrakétát.

— A mezőt! — kiáltott fel sápadtra válva Georgij. — Ezek itt mikrometeoritok!

A navigátor parancsára az automaták ismét bekapcsolták a védőmezőt. A tűzkorona kialudt. Georgij megtörölte izzadt homlokát, és halványan elmosolyodott.

— A mező kibírja!

— De még előttünk áll a találkozás az antianyag irdatlan óceánjával — vetette fel John Eye.

— Nem lesz semmi baj, kiálljuk!

Közeledett az antibolygó. Megtévesztően hasonlított a drága Földre. Kék atmoszférájában fehér felhők úsztak. A felhők között szárazföldek körvonalait lehetett sejteni, az antinap fénysugarait itt-ott visszaverte az óceánok vize.

— Különös — mondta elgondolkozva Georgij. — Nagyon különös! Minden olyan, mint otthon..., és mégis más. Idegen és ellenséges... Valószínűtlen...

Az automaták hatalmas energiakiadást jeleztek a központi reaktorban. A csillagrakéta behatolt az atmoszférába, és a védőmező szüntelenül visszaverte a folyamként áradó antianyag hatását. A parancsnok arca megfeszült, minden idegszálával a feladatra összpontosított. Az űrhajósok élete ebben a pillanatban kizárólag a reaktor munkájától függött.

Felhők bukkantak fel mellettük. Alattuk kitérült az ismeretlen bolygó széles panorámája.

— Bao Li, Wilhelm — adta ki a parancsot Georgij. — Készüljete fel a kiszállásra! Egyetlen másodpercet sem veszíthetünk!

— Készen vagyunk! — hangozott a hangszóróban a szabatos válasz.

Az „Értelem” csökkentette a zuhanás sebességét, és a tenger partján ereszkedett le. A távolban furcsa, piros fák lombja rajzolódott ki, mögöttük, a zöldes színben játszó égbolton fehér hegycsúcsok tündököltek, alant pedig a mérhetetlen óceán hömpölygött, magas, sötét hullámokat vetve.

Mint valami gigantikus meteor, szikrákat szórva az anticsillag fényözönében, úgy ereszkedett alá lassan a Föld űrhajója a sziklás partra, és néhány méternyire a víztől mozdulatlanul megállt. Körülötte hatalmas forgószél keletkezett, amely gyökerestül tépte ki a magas fákat, és szétmorzsolta a sziklákat. Mély, erős zúgás támadt az óceán felett, majd elhalt a távolban.

Az űrhajósok megérkeztek az antianyagok világába.

Az antianyagok világa

Georgij és John Eye nem vette le a tekintetét a csillagrakéta képernyőről. Látták, amint Bao Li és Wilhelm magukra öltik a súlyos űrhajósöltözéket, és beszállnak a „teknősbékába”, abba a különös készülékbe, amelyet az antianyagok világában való tartózkodásra készítettek, látták, amint becsapódik a gép ajtaja, és a láthatatlan energifolyam felemeli a „teknősbékát” a zsilip lábazata felett.

— Készen vagyunk — hangozott tompán Wilhelm hangja.

— Óvatosak legyetek, barátaim — figyelmeztette őket utoljára Georgij.

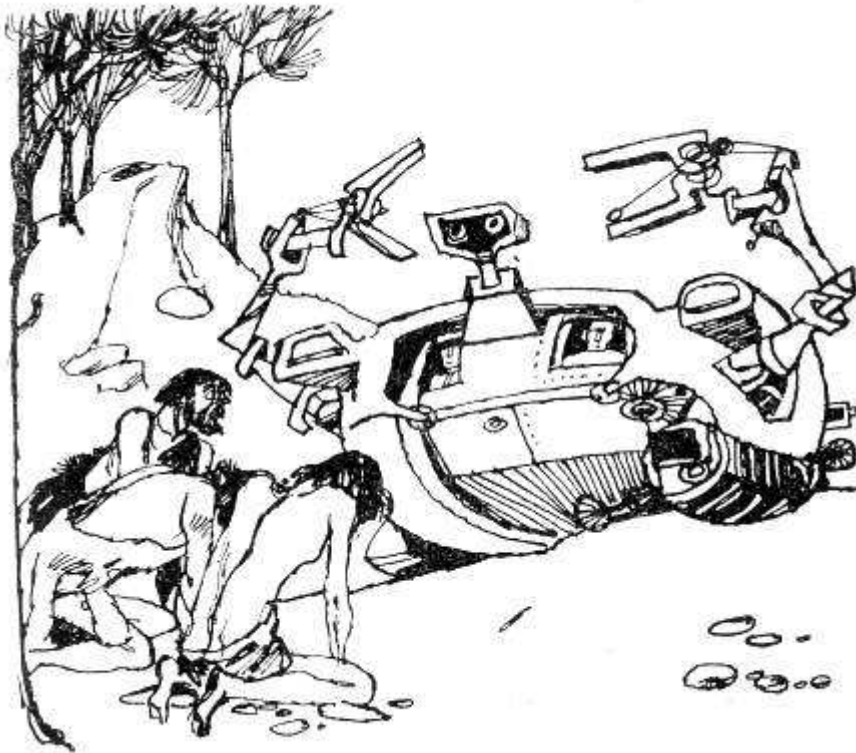
— De mi bajunk lehetne? — tiltakozott vidáman Bao Li. — Kitűnően vagyunk védve. És ha mégis — legalább grandiózus tűzijátékot láthattok!

— Ostoba tréfa! — morogta komoran John Eye.

— Figyelem! — adta ki a parancsot Georgij. A kör alakú látóhatár képernyőin az antibolygó látképe jelent meg. Lassan kinyílt a csillagrakéta zsilipje. A megnyúlt résen át sisetgő robajjal tört ki az összesűrített levegő. Dübörögve csapott ki a lángoló szökőár, elhamvasztva a piros fák lombzatát. A tűzfelhő nyomában előmászott mélyedéséből a „teknősbéka”. A part felett úszott, maga elé helyezve a rák ollójára emlékeztető karjait.

Hét szempár figyelte megfeszültén a szerkezet működését. Georgij, izgalmát és rettegését palástolva, az univerzális kronométerre pillantott. A „teknősbéka” csak tíz percig tud védeltséget biztosítani. Ennyi idő alatt kell minden feladatot elvégezni.

Gyorsabban! Gyorsabban! Miért mozognak olyan lassan? Vagy csak nekik tűnik így? Végre, a „teknősbéka” odaért egy jókora sziklacsoportozat tövéhez. A rákollókezek minden oldalról körülfogták a sziklatömböt, közben sugárzóikkal védőmezőt képeztek ki. Ennek hatására a tömb elveszítette a súlyát. Minden nagyszerűen ment. Az óriási kőtömb felfelé emelkedett, és beleesett a tartályba. Ott nem hat rá a földi anyag, a mágneses mező megtartja antianyag jellegének eredeti állapotát. A rákollók óvatosan helyezték el a tartályt a különleges kiképzésű fészekben. A megkönnyebbülés sóhaja tört ki az űrhajósokból. Győzelem! Társaik visszatérhetnek már a csillagrakétába...

És ekkor hirtelen valamiféle különös kiáltás, valami tömeg zajongása hatolt be az űrhajóba. Az űrhajósok szívét baljós előérzet szorította össze. Mi történt? — Emberek! — kiáltott fel John Eye. — Nézzétek! Valóban, a nagyra nőtt fák lombozata mögül ember formájú lények áradtak elő nagy tömegben. Látható volt, hogy nem érzék nélküli állatok. Magas termetűek voltak, két lábon jártak, lábszárukat arany színű szőrrel borította, és testükön állatbőröket viseltek. Emberek, az antianyagok világának ősemberei... Integgettek, valamit kiabáltak, körülfogták széles gyűrűben a „teknősbékát”, és térdre borulva könyörögtek a soha nem látott gépezethez.

— Istenségnek tartják a „teknősbékát”! — mondta csüggedten John Eye.

— Átkozott helyzet! — nyögött fel Georgij. — A „teknősbékában” pedig rövidesen elfogy a védőenergia!

Az idő megállt.

Hol a kiút? Mit tegyenek? Semmisítsék meg a vadembereket? Egyenesen rohanjon rájuk a „teknősbéka”? De hiszen emberek! Értelmes élőlények! Igen. Ez itt az antianyagok világa. Itt minden idegen és ellenséges. Az érintés — halál! De ezek a vadak az értelem hordozói! És a „teknősbéka” kormányánál ülő Wilhelm képtelen volt kezét emelni emberekre. Csak egyetlen pillanat zavar, megingás...

A kronométer mutatója ugrott egyet, és elérte az utolsó fokozatot. Az éterben felcsendült Wilhelm kiáltása, a búcsú szavai:

— Isten veletek, barátaim!

Abban a szempillantásban éles kék fény vakította el az űrhajósokat. Hatalmas lángoszlop csapott fel azon a helyen, ahol az előbb még a „teknősbéka” állt. Egy döbbenetes erejű robbanás mindent elsöpört a partról, a köveket, a gépet, a vadembereket, letarolta sok kilométeres körzetben a fák lombozatát.

Az „Értelem” felszökött álló helyéből, a hirtelen támadt forgószél az űrbe röpítette. Majd egy enyhén lejtő görbe pályán a csillagrakéta az óceán felé kezdett visszazuhanni.

John Eye ösztönösen az irányítópulthoz kapott, és bekapcsolta a beindító automatákat. Az „Értelem” a védőmezőbe burkolózott, zúgni kezdett, és leküzdvé a gravitációs erőt, áttört a felhőkön keresztül, és kijutott a kozmoszba. Maga mögött hagyta az antianyagok rettenetes világát, a bolygó korongja fokozatosan kisebbedett a képernyőn.

...Fél óra múltán az űrhajósok összegyűltek a központi kabinban. Mindannyiuk arca sápadt és komor volt. Anton hangtalanul, karjára borulva sírt. Senki sem vigasztalta, túlságosan súlyos volt a váratlan és helyrehozhatatlan veszteség.

— Barátaim — mondta Georgij —, vissza kell fordulnunk. Kísérletünk szerencsétlenül végződött. Elvesztettük a védőszerkezetünket, a „teknősbékát”, amely nélkül még egyszer nem lehet megkísérelni az akciót. Ha pedig nem rendelkezünk antianyaggal, értelmetlen a szomszédos Tejútrendszerre repülnünk. Nincs más lehetőségünk, vissza kell térnünk a Földre...

— Nem! — hangzott fel egyikük hangja.

Az űrhajósok felkapták a fejüket, és csodálkozva néztek körül. Anton tekintett vissza rájuk. Arca zárkózott és szigorú volt, a szeme száraz, de vörös.

— Én mondtam, hogy nem — ismételte meg. — Szerintem elkerülhető a Földre való visszatérés. Van még egy lehetőség.

— És mi az a lehetőség? — kérdezte óvatosan Vano.

— Ugye, van még egy tartályunk, amely az antianyag tárolását szolgálta volna?

— Igen, van — felelte Georgij. — De nem értem... Ó, már tudom! Értelek. Te azt akarod...

— Igen, parancsnok. Kívülről a rakétához kell erősíteni a tartályt, és a gépet irányítsuk az antimeteoritok övezetébe, amennyiben az űr e vidékein akadnak antimeteoritok, és...

...fogjunk el egy nagy tömböt — fejezte be gondolatán felderülve John Eye.

— Helyes. Éppen erre gondoltam én is.

Mindannyian helyeselték ezt a merész javaslatot. Néhány másodperc alatt megtárgyalták a vakmerő tervet. Megállapodtak a részletekben, ellenőrizték a számításokat. A robotgépek alátámasztották az elgondolást, amely szerint az anticsillag-rendszerben előfordulnak antimeteorit-rajok. Most már minden az űrhajó személyzetének ügyességén múlott.

Döntöttek, aztán szoros körbe álltak össze, és kézen fogták egymást. Elhunyt barátaik háromdimenziós fényképe előtt énekelni kezdték a „Hősi halált halt űrhajósok himnuszát”.

Randevú az idők távolában

Marianna egész éjjel a tengerparton kóborolt, magányosan és szomorúan, gondolatai megbénultak, nem emlékezett semmire. Azok ott a városban már mindent megfontoltak, már mindent eldöntöttek. Nem tudja a Földhöz bilincselni szerelmesét, és ha tudná is — vajon meglenne?

Egyetlen megoldás maradt csak, vele együtt repülni, Hiszen ő is mérnök, méghozzá energetikus, hasznát vehetnék a csillagrakétán. De Georgij határozottan tiltakozott a terv ellen. Nem akarta, hogy kivétel legyen, de az is lehet, hogy féltette őt.

És most Marianna úgy imbolygott, mint valami árnyék... Távol szerelmesétől, távol az emberektől. Tudta, hogy Georgij nem érti majd, kínlódni fog..., tudta, de képtelen volt rászánni magát, hogy még egyszer találkozzon vele a felszállás előtt. Miért? Egyszerűen azért, mert a távolság enyhítette a kinszenvedést...

A rövid nyári éjszaka a vége felé járt. A tenger fölött lágyműködésű ködfoszlányok úsztak, majd eloszoltak a meleg, fűszeres levegőben. Reggel felé a kimerült lány letelepedett egy kőre, és sokáig nézte a távoli csillagképeket, amelyek már elhalványodtak az új nap fényözönében.

„Akárcsak mi — töprengett a lány. — Kihunyunk, mint az álom, mint a csillagok, mint a gyermeki emlékezet, de a mi helyünkön új nemzedékek gyújtják meg az új nap lámpásait.” Hát lehet, hogy ezt parancsolja az élet? Talán mégis feleslegesen gyötrődik, hiábavalóan mardossa a szívét? Hiszen úgysem tud változtatni a dolgokon...

Nevetséges. Hogy lehetne az érzéseknek parancsolni. És van-e bármi is a világon, ami több, mint az érzelem? Az értelem talán? Igen, az értelem... De az értelem szétzúzza a boldogságot, hiszen a boldogság csak a szerelemben gyökerezik! Lehet, hogy a boldogságnak is ellensége az értelem? De minek akkor értelem, ha semmivé hamvadnak tőle az élet örömei?

Marianna lehunyta a szemét, és szomorúan elmosolyodott. Elég! Elég ezekből a haszontalan és szükségtelen tépelődésekből. Megnyílt a

csillagos út a távoli, új világokba. Bátor szívek fedezik fel ezeket a világokat a jövő nemzedékek számára. Szabad most az embernek magára gondolni? A szív érzéseit lakat mögé kell zárni...

Keleten a kis báránnyelők olyan rikító bíborvörös színben tündököltek, mintha csak valamiféle óriások az égbolt alján gigászi tüzeket gyújtottak volna. Később vakító napsugarak szeltek át a teret, a végtelenbe hanyatlottak, a tenger beláthatatlan rónaságain fénylő és ünnepélyes barázdákat szántottak. Enyhe szellő támadt. A tenger háborogni kezdett. De Marianna lelkében nyugalom áradt szét.

Lehúzta cipőjét, mezítláb járkált a fűben, amelyen ezüstös gyöngyként csillogott a harmat. Egyenesen a starthelyre indult, amely hét kilométernyire terült el a tengertől.

Ott már hatalmas tömeg zajongott. Marianna felmászott egy ősidőkből ittmaradt kurgánra. Innen már látható volt a rakéta, amely az ürrepülőtér fölé magasodott, jól látszott Georgij és a többi űrhajós alakja. De a lány úgy döntött, hogy nem megy közelebb. Néhány nyomasztó órát töltött ott mozdulatlanul állva, a hőségtől tikkadtan. Egyre magasabbra emelkedett a nap, erősödött a szél. Majd hallani lehetett Georgij hangszóróban felerősített hangját. Az indulást jelentette be. A tömeg ritkulni kezdett, a helikopterek felhőkben özönlöttek Kozmográd felé. Csak akkor mozdult el Marianna a helyéről. Egy utolsó pillantást vetett a kísérőkre, Georgijra, és hirtelen felnevetett.

„Micsoda meglepetés lesz!” — derült fel Marianna.

Szeme szikrázni kezdett, lesóványodott arca kipirult. A kronométerre pillantott. Öt perc múlva tizenöt. Öt perc múlva start! Marianna lehasalt egy kő mögé, és tekintetét a csillagrakétára függesztette. A szíve megdermedt.

Elérkezett az utolsó másodperc. És ekkor hirtelen a szerkezet homályba borult, és lassan valamiféle látomássá vált. Körülötte kék ragyogás támadt, mintha valamilyen ködkorona övezte volna.

„Bekapcsolták a védőmezőt” — gondolta Marianna.

A látomás felfelé emelkedett. Körös-körül minden mennydörgött. A roppant erejű energiaáramok a ragyogó égbe röpítették a kék koronát. A rettenetes szélvihar homok- és porfelhőket kavart, és a földhöz nyomta a lányt. Minden elborult szeme előtt.

A lány egy-két perc múlva felkelt és körülnézett. Már elcsendesedett a távoli dörgés az égbolton, a szél a tenger felé hordta a porfelhőket. A starthely felett helikopterek köröztek. Az egyik pilóta megpillantotta Mariannát, és leszállt hozzá.

— Maga itt tartózkodott a felszállás alatt? — kérdezte döbbséggel, és kihajolt nyitott kabinjából.

— Igen — felelte nyugodtan a lány.

— Elment az esze! Azonnal menjen kórházba!

— Ne nyugtalankodjék — nevette el magát Marianna. — Semmi bajom sincs.

Könnyedén felmászott a hágcson, leült a pilóta mellé, és azt kérte:

— Legyen szíves, vigyen a Virágsugár út huszonhétbe.

A pilóta csodálkozva nézett rá, de nem szólt egy szót sem, és a levegőbe emelte gépét.

Marianna gondolataiba süppedt. Félig öntudatlanul érzékelte csak a körülöttük áradó meleg, fűszeres levegőt, az alattuk úszó végtelenbe nyúló mezőket, a dúsan pompázó kerteket, és a drága Kozmográd virágzó utcáit. Semmit sem fogott fel a szépséges látványból, gondolatai egészen másutt jártak.

Valami egészen képtelenre szánta el magát. Talán bűnbánatról árulkodott az arcán játszó szomorúság? Nem, százszorosán nem!...

A helikopter leszállt a huszonhetes számú ház mellett. Egy kis kék színű villa volt, amelyet fiatal nyírfák fogtak közre. Marianna ültette még régebben ezeket a fákat, a városból hozta a csemetéket.

A lány elbúcsúzott a pilótától, és a kapu felé indult.

— Azt ajánlom, hogy menjen be a kórházba! — kiáltott még utána a férfi.

Marianna nem felelt. Belépett a házba, kimerülten rogyott le a pamlagra, és sírvafakadt. A nagymama aggodalmaskodva kérdezősködött, de bármennyire is faggatta unokáját, mi bántja, választ nem kapott. Estefelé a lány értesítette Kijevet, hogy kilép munkahelyéről.

Nehéz napok következtek. Marianna nem sétált, nem pihent egyetlen órát sem. Éjjel-nappal az univerzális készülék mellett tartózkodott, és a Kozmoszközpont híreit leste. Tudni akart mindent az „Értelem” sorsáról. Végre, két hónap múltán graviógram érkezett a távoli anticsillagról.

A világ tudomást szerzett az antibolygón lezajlott tragédiáról, és arról, milyen módon sikerült végül is antiaszteroidot szerezni. Georgij közölte, hogy most már elegendő mennyiségű antianyaggal rendelkeznek. Üdvözlétüket küldték a Föld embereinek, elbúcsúztak, és bejelentették, hogy elindulnak a Nagy Magellán Felhőre.

Ezzel a közlemény befejeződött. Marianna könnyektől homályos szemmel vetett utolsó pillantást a képernyőre, amelyen szerelme képe imbolygott. A kép aztán elsötétedett és eltűnt. Vége...

A lány sokáig ült mozdulatlanul, tenyerébe temetett arccal. Aztán kitörölte szeméből a könnyeket, és eltávozott hazulról. Kilépett az utcára, a ház előtt megállt, a fehér törzsű nyírfához odasimult, mintha búcsúzna tőle.

Az úton megállított egy helikoptert, és megkérte, hogy vigye el az Anabiózis Intézetbe.

Kozmográd széles sétányai és utcái sebesen suhantak el alatta. Emberek özönlöttek lent, de a lány nem látta őket.

A helikopter leszállt egy nagy épület tetején, amelyet néma falak zártak körül. Marianna leugrott az ülésről, és leszaladt a széles, puha és süppedő szőnyegekkel borított lépcsőn. A földszinten felállt fogadására asztala mögül egy idősebb, kövér férfi, aki fehér köpenyt viselt, hosszú, ősz bajusza volt, és jóságos, csillogó szeme.

— Mit óhajt? — kérdezte barátságosan.

— Azt olvastam, hogy önkéntes jelentkezőket keresnek... az anabiózis kísérletekhez — felelte félénken a lány.

— Maga..., maga hajlandó alávetni magát a kísérletnek?

— Igen...

— Ehhez össze kell hívni az Intézet tanácsát. Én rögtön...

Megnyomott egy gombot az asztalán, néhány számot tárcsázott a számkorongon.

— Hát akkor jöjjön — fordult gyengéden Mariannához.

Végighaladtak egy világos, széles folyosón. A lány szíve összeszorult. Mit tesz? És talán azonnal... Most mindjárt megtörténik minden?

Beültették Mariannát egy puha, légpárnákkal bélelt karosszékbe. A lány körülnézett. A matt, áttetsző ajtókon keresztül kellemes fény szűrődött be. A szoba üres volt, mindössze néhány karosszék, egy asztal és váza volt látható, a vázában olyan égszínkék, különös virágok pompáztak, amelyeneket Marianna eddig még sohasem látott.

A lányt valahogy ezek a virágok érdekelték a legjobban.

„Vajon hol termettek? — tépelődött gyötrődve. — A Földön nincs ilyen virág. Bizonyára valamelyik másik bolygóról származik. Jó lenne megtudni...”

Zajtalanul kinyílt az ajtó. Belépett még néhány fehér köpenyes ember. Kezet fogtak Mariannával, és leültek körben.

— Szóval — kezdett beszélni egy asszony, miközben figyelmesen szemügyre vette a lányt —, mi az Intézet tanácsának a tagjai vagyunk. Jogunkban áll önkéntes jelentkezőkből kísérleti alanyokat kiválasztani az anabiózishoz. Erre gondolt?

— Igen — suttogta alig hallhatóan a lány. Telt ajka megremegett. — Eljövendő századokban szeretnék élni...

— Milyen időpontot választott?

— Én..., nem is tudom...

Az orvosok csodálkozva néztek össze.

— Mit jelentsen ez? — kérdezte a bajszos orvos. — Tulajdonképpen mi az indítóoka, miért akarja itthagyni korunkat?

Marianna leküzdötte izgatottságát, és fokozatosan megnyugodott.

— Georgij menyasszonya vagyok — felelte —, a szomszédos Tejútrendszerbe küldött expedíció parancsnokának a menyasszonya. Maguk bizonyára ismerik...

— Ki ne ismerné a Földön Georgijt? — felelte csendesen az orvosnő. — De miért nem repült el övele?

— Lehetetlen volt. Próbálkoztam, de eredménytelenül. Igen... Mit is akartam mondani? Szeretem Georgijt. És mi soha többé nem fogunk találkozni, ha én tovább élek... Nem tudok nélküle élni..., és azt kérem..., altassanak el. És akkor keltsenek életre, amikor Georgij visszatér a Nagy Magellán Felhőről.

Az orvosnő enyhén elmosolyodott, levette a szemüvegét, és megtörölte:

— De hiszen akkor már mi sem élünk. Maga is jól tudja, hogy az expedíció nem tér vissza háromezer évnél korábban.

— Adják át a végakaratomat a következő orvosnemzedékeknek — mondta makacsul Marianna.

Az ősz orvos megvonta a vállát, és összenézett kollégáival.

— De még az anabiózis állapotát sem viseli el a maga szervezete olyan hosszú időre. Nem. Semmilyen körülmények között sem... Hacsak az új kísérletek...

— Miféle új kísérletek?

— Határtalanul hosszú ideig megőrizni az emberi testet, úgy, hogy megmaradjon az életképesség lehetősége — ezt csak a mesterséges klinikai halál állapotával lehet elérni, de...

— Ha halál, hát legyen halál — vágott közbe Marianna. — Csak ki tudjam várni Georgijt, és találkozunk...

Csend lett. A bajszos orvos felállt, és ünnepélyesen kijelentette:

— Világunk egyik alaptörvénye így hangzik: „Szent az ember bármely kívánsága, ha az nem mond ellent az értelemnek, és nem káros a társadalomra.” Én beleegyezem!

Lassan emelkedett fel helyéről az orvosnő, és kezét Marianna fekete fürtös fejére tette.

— A Magna Charta erkölcsi-etikai törvényei kimondják: „Nem vonható kétségbe bármilyen cselekvés célszerűsége, ha azt igazi emberi szeretet diktálja.” Egyetértek.

Mariannához odalépett egy magas tudós, aki eddig hallgatott. Fürkésző tekintete megpihent a lány sápadt arcán.

— Jól meggondolta, mit kér? — kérdezte.

— Igen.

— Nem gondolja, hogy most csak túlfűtött idegállapotban van? Tisztában van-e azzal kellőképpen, hogy most önként fosztja meg magát a nap melegétől, a virágok szépségétől, barátoktól, rokonoktól és ismerősöktől, mindattól, amit együttvéve életnek neveznek? Nem felejtkezett-e el arról, hogy olyan korban fog feltámadni, amelyben majd teljesen idegen emberek veszik körül, új, távoli nemzedék?

Mariannának eszébe jutott az a beszélgetés, amelyet Georgijjal folytatott a Dnyeper közepén, azon a kis szigeten. Felcsendült benne Georgij elragadtatott hangja:

„Évezredek telnek el. A Föld egyesül majd a többi bolygóval, minden élő világgal. Az egész Tejútrendszer egységes szervezetté válik, aztán a többi csillagrendszer is..., és végül az egész világmindenség. Érted, Marianna? Az Alfától az Omegáig! Az élet első megnyilvánulásától a végtelenségig! És a mi utunk az értelem útja! Nem, nem, hogy lehetne itt halálról beszélni!”

Marianna elmosolyodott. Köszönöm, szerelmem — gondolta. — Hallom a hangodat, értelek. Igazad van, nincs halál! Csak mindig az igazságot kell keresni. De ez a keresés áldozatot és erőt kíván...

A lány tiszta tekintettel nézett az orvosokra, és megrázta a fejét:

— Abban a világban én nem lehetek boldogtalan! Ott lesz Georgij. És nem idegen emberek fognak élni abban a világban, hanem a mi és a maguk utódai. Ez minden. Szilárdan elhatároztam...

A tudós hátralépett, lehajtotta a fejét, és izgatottan jelentette ki:

— Beleegyezem.

— Beleegyeztünk — erősítette meg a tanács.

Marianna elsápadt. A sorsa eldőlt. Elindult az idők homályán keresztül szerelmese elé .

A Tejútrendszer határán

Tengernyi idő telt el. Az „Értelem” meg-megállt Tejútrendszerünk sok csillagcsoportosulásánál, megfigyeléseket végzett a cefeidokon, a törpe

csillagokon, a ködfoltokon és a bolygókon. A filmszalagok számos felbecsülhetetlen értékű tudományos információval teltek meg. De az űrhajósok változatlanul arra törekedtek, hogy a fő feladatot teljesítsék, találkozzanak egy magasabb civilizációval. De egyelőre ilyen találkozás nem adódott. Csupán olyan bolygókat fedeztek fel, amelyekben primitív élet létezett, és még sok-sok évezredre volt szükség ahhoz, hogy a fejlődés a gondolkodó lény megjelenéséig eljusson.

Miután befejezték a szupernóva csillagok gravitációjának vizsgálatát, az űrhajósok elhatározták, hogy a Tejútrendszerünk határán áttörnek. A szomszédos Tejútrendszerbe való átrepülés volt a Föld által megszabott fő feladat.

Az automaták, amint megkapták a programot, bekapcsolták a védőmezőt. A csillagos ég eltűnt a periszkópból. Szürke homály borongott körös-körül. Az „Értelem”, amelyet nem kötött gúzsba a tömegvonzás, gyorsítani kezdte a sebességet. Egyébként sebesség volt-e ez egyáltalán? Az expedíció által végzett igen tüzetes megfigyelések új megvilágításba helyezték a fénysebességnél gyorsabban haladó mozgás lényegét. Az analitikus automaták kimutatták, hogy az anyag és a tér viszonyát illetően új, a Földön még ismeretlen törvények léptek hatályba. A jövő tudományának lesz majd a feladata, hogy megfejtse mindazokat az értékes adatokat, amelyeket az expedíció felhalmozott. Most csak egy volt világos: a csillagrakéta úgy felfokozta a sebességét, hogy az milliószorosan meghaladta a fényét.

Georgij a szédüléssel küszködve, John Eye-re pillantott. John Eye, mint mindig, szigorúan és nyugodtan figyelte a műszereket, csak sovány arcán patakzott az izzadság. A periszkópokban időnként elmosódott, fényes csíkok tűntek fel — a csillagok, pontosabban a mezejük nyomai. Némelyikük egészen közel húzott el, szinte a csillagrakétával párhuzamosan, vagy annak útvonalai keresztezve. Ezekben a másodpercekben a műszerek vészjósoló, bíborvörös fénnel jeleztek, Georgij arca pedig megmerevedett.

— A védőmező legkisebb meglazulása esetén — súgta John Eye — a gravitáció darabokra szaggat bennünket...

Georgijnak nem jutott ideje a feleletre. Az „Értelem” olyan erővel rázkódott meg, hogy az űrhajósok előtt minden elsötétedett.

— Teljes védelem! — hörögte a parancsnok fuldokolva.

Az ütések megerősödtek, rohamosan emelkedett a hőmérséklet. Aggasztó jelzések hallatszottak a központi kabinból:

— A hőmérséklet nyolcvan fok! A hűtőberendezés nem segít!

— Az emberek az eszméletüket veszítik!

— Katasztrófális hőség!

De hirtelen mégis minden megváltozott. Eltűnt a hihetetlen erejű nyomás, helyreállt a normális hőmérséklet. Georgij, aki még ki sem heverte a megrázkódtatást, a műszerekhez rohant. A műszerek azt mutatták, hogy a csillagrakéta sértetlen, és a szükséges sebességgel folytatja száguldását a Tejútrendszer térségeiben.

John Eye beállította a robotgépeket, hogy visszapergessék a műszerek működésében, miként haladtak át a válságos szakaszon. És az űrhajósok előtt egy hatalmas piros csillag képe tűnt fel, amely ahogy

közeledett, szinte betöltötte az egész képernyőt. A navigátor kikapcsolta a vetítőt.

— Minden világos — mondta. — A vörös óriás fotoszféráján haladtunk át... Még néhány másodperc — és a mező nem bírta volna ki!

— Bármilyen is volt — zárta le a témát Georgij — a mi csillagrakétáknak nincs párja!

A műszerek azt mutatták, hogy a csillagrakéta kiért a Tejútrendszer határára. Az automaták hozzákezdték a fékezéshez. Ez volt az utolsó szakasz, mielőtt folytatták volna útjukat a Nagy Magellán Felhő térségeibe való behatoláshoz. A nagy hatású energiaáramok, amelyek a gép repülésének irányába lövellődtek ki, lassították a csillagrakéta mozgását.

Csodálatos percek következtek, amelyek rövidek voltak a csillagrakétában, de hosszú időnek számítottak a környező csillagrendszerekben. Az „Értelem” már a bolygóközi űrhajók megszokott sebességével repült.

John Eye kikapcsolta a védőmezőt. A periszkópokban, a Föld emberei előtt még ismeretlen csillagok rajzolata bukkant fel. A csillagok gigászi ezüstös spirált alkottak, amely betöltötte az egész égboltot. De elöl, a központi képernyőn már ott hatalmasodott az új Tejútrendszer — a Nagy Magellán Felhő.

A csillagrakéta irányától balra barátságosan fénylett egy magányos csillag piros korongja. Georgij elégedetten mosolygott, és miközben megmutatta a csillagot John Eye-nek, azt mondta:

— Ez feltétlenül öreg csillag. Ha vannak ott bolygók, és van élet, bizonyára a civilizáció magas fokára jutott már el. Megfigyeléseket végzünk ezen a rendszeren.

— Te itt meg akarsz állni?

— Igen. Ez lesz az utolsó pihenőnk, a szomszédos Tejútrendszerbe vezető úton. Ellenőrizzük a csillagrakéta minden külső berendezését. A vörös óriással való találkozás után ez feltétlenül szükséges.

Az automaták ismét utasítást kaptak, hogy csökkentsék az űrhajó villámgyors röptét...

A vörös törpe világa

A piros csillag megnagyobbodott. Sebesen nőtt a képernyőn, és végül bíborvörös koronggá változott, amely a mennyboltozat felét betöltötte. De hatalmas méretei ellenére is a csillag csak gyenge sugárzást bocsátott ki. Ezt állapították meg a műszerek. A csillag a vörös törpecsillagok fajtájába tartozott.

Az automata rádióteleszkópok jelzése hangzott fel. Georgij bekapcsolta a képernyőket. A fekete háttérben először csak egy, aztán még egy bolygó tűnt fel. A csillagot két sötét bolygó kísérte. Vajon melyiken van élet?

A robotgépek, John Eye programja szerint, számításokat végeztek. Hamarosan kiderült, hogy normális élet csak a fényforráshoz közelebb lévő bolygón lehet. Ott elegendő meleg és oxigén maradt meg az elég vastag atmoszférában.

Igazad volt — mondta nekidámódva John Eye. — Nekem is meggyőződésem, hogy ott élőlényekre bukkanunk...

— Akkor leszállás?

— Igen.

A csillagrakéta spirál alakban ereszkedett lefelé. A gravióméterek azt mutatták, hogy a bolygó csak másfélszer tömörebb a Földnél, ezért itt a súly alig haladja meg a normális mértéket.

A bolygó felületét ellepő pirosas felhők mögül kis medencék, növényövezetek kandikáltak ki, meg sötét foltok látszottak, valamiféle épületek vagy romok körvonalai. Az „Értelem*” behatolt az atmoszférába, és átható vijjogással száguldott az új világ beárnyékolt félgömbje fölött. Georgij szívét homályos balsejtelem szorította össze. Idegennek és barátságatlannak érezte a homályban lent húzódó bolygó felszínét.

Ismét feltűnt távolból a piros öv, a terminátor vonala, aztán kiűszott a látóhatárból a kihunyó napcsillag korongja. A csillagrakéta szüntelenül csökkenő sebessége elérte a nulla fokot — az űrhajó egy barna sivatag felett lebegett, és lassan leereszkedett a széles síkságra.

A periszkópokban véres napkelte lángolt. Valahol a látóhatár szélén távoli hegyfokok, vagy őserdőrengetegek sötétlettek. Az égbolt sötétkék volt, és vörös felhők hömpölyögtek rajta sebesen, valami mesebeli szörny torz sörényére emlékeztetve. Az egész tájon a könnyörtelen halál, a lassú enyészet és valami megmagyarázhatatlan iszonyat árnyéka feküdt.

Georgij és John Eye egy darabig komoran szemlélte a periszkópokban kirajzolódó idegen világ örömtelen látképét. Aztán a parancsnok összenézett a navigátorral, értetlenül megvonta a vállát, és azt mondta:

— Olyan előérzetem van, mintha itt valami ördögi, mindent felfaló gépezet haladt volna végig... Nézd, én úgy sejtem... ez nem természetes pusztaság...

John Eye szigorúan nézte a síkságot. Neki sem tetszett ez a bolygó, mégis azt mondta Georgijnak:

— Nem gondolod, hogy ezt a benyomásunkat csak a repülés utáni fáradtság kelti bennünk? Azt hiszem inkább, hogy talán valami alkalmatlan tájon szálltunk le. Leszállásunk egész ideje alatt növényzetet és építményeket láttunk. Szerintem feltétlenül fel kell kutatni a bolygót.

— Igen, ez igaz. Nem fogjuk az időt vesztegetni. Hívjuk társainkat, és előkészítjük az expedíciót. Pihenünk egyet, aztán rajta. Én a csillagrakétán maradok, ellenőrzöm az összes műszereket. Te pedig nekem segítesz.

John Eye könnyörgő pillantást vetett a parancsnokra:

— Nem, Georgij, a barátaimmal megyek. Nagyon szeretném szemügyre venni ezt a világot. Meg aztán lehet, hogy élőlényekkel találkozunk...

— Te örök csavargó! Jó néhány bolygón volt már alkalmad megfordulni, de nem szalasztanál el egyetlen alkalmat sem — nevette el magát a parancsnok. — Nos hát, legyen, eredj! De most induljunk társainkhoz...

Rövid tanácskozás és pihenés után az űrhajósok nekiláttak a hároméltűek összeállításához. Néhány órai munka után az űrhajó mellett

két nagyméretű masina nőtt ki a földből. Az egyik kocsifedett volt, és megbízható biológiai és mágneses védelemmel volt ellátva, a szerkezet belsejében adó-vevő készülékek kaptak helyet.

A kabinban John Eye bukkant fel. Meleg, védő kezeslábast viselt. Georgij bíráló tekintettel végigmérte, és azt mondta:

— Vidd magaddal a biomaszkot. Nem tudjuk, hogy milyen baktériumok vannak itt. És még valamit... fegyvert... is vigyél.

— Arra gondolsz...

— Nem tudom — felelte kitérően Georgij —, minden eshetőségre.

— Rendben van — válaszolta komolyan a navigátor. — Magunkkal visszük...

Georgij átölelte társát, és erősen magához szorította. És ekkor ki tudja miért, Marianna szívfájdítóan drága és mindig izgató arca villant fel a szeme előtt. Ez a látomás olyannyira valószínűen hatott, hogy a parancsnok belerázkódott.

— Mi van veled? — kérdezte aggódva John Eye.

— Semmi — suttogta Georgij. — Tudod... valamiért Marianna jutott az eszembe..., és megjelent lelki szemeim előtt. Nem fogsz kinevetni? Ugye, nem?

— Nem — mondta gyengéden és szomorúan John Eye. — Nem foglak kinevetni, barátom. Én megértelek..., mindent megérték. De gondoldj arra, hogy a Földön már évezredek teltek el. Senki sincs már az élők sorában azok közül, akik annak idején kikísértek bennünket. Marianna sem. Felejts el mindent, ami egykor volt. Nekünk a jövőre kell gondolnunk...

Georgij lehunyta a szemét, és hallgatott. Megrázta a tejét:

— Nem..., nem. Sohasem fogom Mariannát elfelejteni...

És mintegy lerázva a nyomasztó gondolatokat, hirtelen kiegyenesedett, és tiszta tekintettel a társára tekintett:

— Ideje már...

John Eye eltávozott.

A piros csillag a zeniten függött. Georgij bekapcsolta a külső látáshoz a műszereket. A csillagrakéta mellett megjelent John Eye, társainak körében. A parancsnokhoz kívülről behallatszott a szél éles sívítása és az űrhajósok beszélgetésének tompa moraja. Felhangzott John Eye parancsa:

— A gépekhez!

Az űrhajósok örömmel rohantak a hároméltűekhez. A csillagrakétában eltöltött hosszú tartózkodás után új benyomásokra, változatosságra vágytak.

A kisebbik gépet Boriszláv vezette. Őt Vanó és Anton kísérte. Oramil és Tavrindil John Eye-jel tartott. Az űrhajósok, miután beültek a hároméltűekbe, búcsúzóul barátságosan integettek a parancsnoknak. Mindegyikük arcát csillogó maszk és nagy szemüveg fedte, a mellükön pedig súlyos lézersugárzók függtek.

— Ne lógasd az orrod, parancsnok! — kiáltotta még utánuk Vano. — Hamarosan visszatérünk a helyi lakosok delegációjával! Készíts harapnivalót a vendégek részére!

— Szerencsés utat, barátaim! — zengett Georgij válasza a gépek hangerősítőjében.

A hároméltűek hangtalanul elindultak, a hernyótalpak sűrű, vöröses port vertek fel, amit a szél hordott tovább. A csillag bíborszínű korongja gyorsan hanyatlott le a látóhatár mögött, és kihunyó fényével még megvilágította a táj homályba boruló képét. Esteledett.

Rettegés fogta el Georgijt. Nem tudta, miért. Hiszen semmi sem történt. Minden rendben halad...

A parancsnok ott ül a vezérlőasztalnál, és nézte, hogyan nyeli el a vöröses félhomály a két hároméltűt, benne társait, akik az ismeretlen felé haladnak...

A vascsapat

A hároméltűek különböző irányba indultak el: Borisláv északnak, John Eye pedig keletnek.

A navigátor a láthatár szélén sötétlő hegyvonulat kiágazásai felé kormányozta gépét. Leszálláskor abban az irányban észlelt valamiféle építményeket. John Eye és útitársai csodálkozva és aggódva nézték az egyre jobban elnyúló síkságot. A vörös homok között imitt-amott romok nyomai és hamuszigetek látszottak. A csillag komor fénye valami baljós hangulatot kölcsönzött a képnek. Az űrhajósok a szokatlan táj hatására leverten hallgattak.

Így telt el körülbelül egy óra.

Hirtelen Tavrindil a navigátor kezéhez kapott, és előre mutatott:

— Épület. Igazi... és ép.

Valóban, a láthatáron egy kupolás épület tűnt fel, amely bágyadtan ragyogott a szürkület sugaraiban. A hároméltű, hernyótalpával porfelhőt kavarva, sebesen közeledett a különös épülethez.

John Eye megállította a gépet. A motorok elcsendesedtek. És ekkor tisztán hallatszott a szél süvítése, amely piszkos port söpört elő a vörös halmok tövéből. A beállt csendben a csikorgó szél nesze kellemetlen és vészjósló sejtelmet keltett bennük.

— Igen, ez értelmes lények építménye — jelentette ki John Eye, a lelkesedés legkisebb jele nélkül. — Csak nem nagyon tetszik nekem...

— Nekem sem — morogta Tavrindil. — Sivatag, felégetett síkság... és hirtelen ez az épület. Nem folyik itt valami háború?

A navigátor hallgatott, töprengett. Aztán határozottan kijelentette:

— Semmi értelme tovább várni. Feltétlenül tovább kell mennünk. Azért vagyunk itt, Tavrindil! Te itt maradsz, de mi Oramillal gyalog megyünk. Kapcsold be a teleszkopikus vezetőket.

Az űrhajósok fogták a lézersugárzókat, és kiszálltak. A hároméltű ajtajai tompa csattanással csapódtak be mögöttük. A navigátor és Oramil gyors léptekkel haladt az épület felé, és menet közben kicserélték véleményüket a titokzatos bolygóról.

— Érthetetlen! — kiáltott fel az asztronómus. — Irdatlan sivatag, amelyet hamu és romok borítanak... és ez a gigászi épület. Az előbbieket kegyetlenségről és esztelenségről tanúskodnak, az utóbbi pedig szellemről és értelemről! Micsoda titok...

Amikor körülbelül már csak száz méterre voltak az épülettől, John Eye lelassította lépteit, és jelt adott, hogy álljanak meg. Ismét hatalmába kerítette valami kellemetlen, rossz előérzet.

Hirtelen a kupolaszerű épület alapzatánál fekete nyílásokat vettek észre, amelyek egyszerre kitértek. Oramil megragadta a navigátor kezét:

— Mi ez?

John Eye-nek már nem jutott ideje felelni. A fülhallgatóban felcsattant Georgij aggódó hangja:

— Bajtársak! Vissza! Veszedelem! Itt ellenség van!

Abban szempillantásban a fekete nyílásokból százzámra özönlöttek elő különös szörnyetegek. Élőlények-e valóban? A piros csillag, amely már lebukott a látóhatár mögött, bíbor fénnel árasztotta el a síkságot, és az űrhajósok jól láthatták a véres visszfényt a lekerekített fém „testeken”. Lehet, hogy ezek gépek, amelyekben értelmes lények bújnak meg? Az érthetetlen gépek hosszú rajvonalba sorakoztak fel az épület, azaz a „hangár” előtt.

Az űrhajósok bizonytalanul iparkodtak hátrafelé. Ismét felhangzott a parancsnok hangja:

— Rátámadtak Boriszláv gépére! Fussatok, barátaim! Szükség esetén hozzátok működésbe a fegyvert!

De az űrhajósoknak még tíz lépésre sem sikerült elfutniuk, amikor a géptestek hatalmas özöne nekizúdult, és hangtalanul feléjük indult. Félgömb alakú testük mintha halvány ragyogású dicsfényben úszott volna a síkság felett, és ismeretlen erők tartották őket a levegőben.

— Ez rettenetes! — suttogta John Eye. — Azt sem tudjuk, hogy kikkel állunk szemben...

— Legyetek óvatosak, barátaim!... Legyetek óvatosak! — hangzott távolról Georgij hangja.

Az űrhajósok szíve összeszorult a rájuk váró baj sejtelmétől. Az ismeretlen ördögi masinák kérélhetetlenül közeledtek. Már azt is jól ki lehetett venni, hogy áttetsző páncéljuk alatt spirál alakban ibolyaszínű folyadék áramlik. Miféle fantomok lehetnek? Már csak száz lépés választotta el a menekülőket és az üldözőket egymástól.

— A fegyvert előkészíteni! — rendelkezett John Eye.

A vascsapat azonban tántoríthatatlanul közeledett, és gyűrűbe zárta a lassan hátráló űrhajósokat.

A csata

Georgij, miután elvált társaitól, elgondolkozva nézte a homályos messzeséget. Nem tetszett neki ez a bolygó; az egész, amit a csillagrakétából kifelé tekingetve látott, csak barátságtalan hangulatot keltett. Hogy miért, azt nem tudta volna megmondani, de az ösztönösen ébredt sejtelmes aggodalom nem hagyta nyugodni.

Lassan és nyomasztóan telt a várakozás ideje. Mindkét csoport arról tájékoztatta, hogy körülötte ugyanaz a sivatag terül el, egyelőre nem látható semmi reménykeltő, semmi, ami érdekes. De hamarosan valami rettenetes dolog kezdődött el.

Boriszláv azt jelentette, hogy különös, félig gépszerű, félig élőlényekkel akadtak össze, akik elálltak további útjukat. Ugyanezt erősítette meg John Eye is. Minden kísérlet, hogy kapcsolatba lépjenek

ennek a világnak a képviselőivel, csődöt mondott. Georgij visszavonulást rendelt el.

Bekapcsolta a televíziós összeköttetést. A pult fölött kigyulladtak a képernyők. A komor sivatag képe tűnt elő, a sivatag felett a magasban lassan, de feltartóztathatatlanul hömpölygőit a fémszörnyetegek lavinája, körülkerítve az embereket.

A legnehezebb helyzetben John Eye csoportja volt. A hároméltű és a szörnyetegek között már csupán százméternyi távolság maradt. Georgij látta, hogy a két embert a szörnyetegek egész serege vette körül, és nyilvánvalóvá vált előtte, hogy társai nem menekülhetnek.

„Végül is, mi lenne, ha...” — gondolta a parancsnok. És szinte megkapaszkodott ebben az ötletében. Oramil ekkor határozottan megállt, és kijelentette:

— John Eye, én feltartóztatom őket. Fuss a gép fedezéke alá!

— Nem! — kiáltott fel a navigátor.

— Fuss! — ismételte meg makacsul Oramil. — Te vagy a navigátor! Ne feledkezz meg arról a feladatról, amellyel a Föld bízott meg. Isten veled, barátom!

— Köszönöm, testvér! — kiáltotta a mikrofonba a parancsnok. — John Eye, megparancsolom, hogy menekülj!

A navigátor, másodpercnyi habozás után, átölelte társát, és a hároméltűhöz iramodott. Oramil megállt, és előkészítette súlyos lézersugárzóját. A vascsapat is megtorpant.

De ekkor a középső gépszörnyeken parabolikus antennák szöktek a magasba, vészjósló vörös fényt árasztva mindenfelé. Georgij észrevette, és rájött, hogy rögtön valami történni fog.

— Oramil! Légy óvatos! — kiáltott fel.

Az antennák csúcsaiból hirtelen vakító, ibolyaszínű villámok sújtottak le. Oramil megingott. Fájdalmában felüvöltött, és megperzselte kezével felfelé irányította a sugárzó tölcészerű nyílását. A láthatatlan koncentrált energiaözön a fémhadsereg központjába csapott le. Amerre végigsöpört a sugárzó, ott a gépek vakító lánggal kigyulladtak, és olvadt fémhulladékká változtak. A csapat szárnyai megálltak. De hirtelen valamennyi gép antennája az ég felé szökött, és az ibolyaszínű villámok egész orkánja csapott le Oramilra.

Georgij összehunyorította a szemét, egészen elvakította az éles fényáradat, és amikor ismét a képernyőre nézett, azon a helyen, ahol az imént Oramil állt, csak egy hamucsomót látott feketélleni a sivatag homokjában. Az elkeseredés hulláma öntötte el Georgijt. Minden elveszett! Milyen rettenetes tragédia! Ezek nem gondolkodó lények, nem élő teremtmények! Valami szörnyű démonok kúsztak ki erre az iszonyatos síkságra!

A fémszörnyetek gyűrűje pedig már kezdett a hároméltű körül összezárulni. John Eye éppen hogy elérte a gépet, és nagy nehezen sikerült még beugrania a nyitott ajtón. Tavrindil erős kezei megragadták a nehezen ziháló navigátort.

— A védelmet! — hörögte John Eye. — Teljes kapacitással! A lézersugárzót irányítsd a szörnyetegekre..., és sürgősen a csillagrakétához!

Tavrindil bekapcsolta a motorokat. A hároméltű eliramodott az összeütközés színhelyéről. John Eye elkeseredetten a gép majdnem teljes energiakészletét a sugárzókra kapcsolta. A reflektor-fegyvercsővel a vassereg elülső sorait pásztázták végig. Az iszonyú erejű sugarak végigkúsztak a szörnyetegeken. A szinte valószerűtlen méretű tüzes lobbanás bevilágította az egész sivatagot. A robbanások tüzeiben az üldözők százai hamvadtak el. De a homályból újabb gépek ezrei másztak elő, és folytatták az üldözést.

Georgij a döbbenettől egészen elhűlve pillantott a második képernyőre. Ott sem volt jobb a helyzet. A vassereg teljesen elvágta Boriszláv hároméltűjét a csillagrakétától. Ez a kocsi nem rendelkezett energetikai védelemmel, és így a sorsa megpecsételődött.

A fájdalomtól kövé dermedt Georgij szeme láttára ölték meg társait az ibolyaszínű villámcsapások. Mindezt látta, de tehetetlen volt, nem tudott a segítségükre sietni. Útitársai hamuvá változtak egy távoli bolygón, sok ezer kilométernyi és sok ezerévesnyi távolságban a drága Földtől.

Eközben az épen maradt hároméltű közeledett a csillagrakétához. Hatékony védőmező vette körül, és benne a két életben maradt űrhajós foglalt helyet. A vasszörnyetegek többes serege üldözte őket, és villámsugarakat lövelltek a menekülő emberekre. De a rettenetes kisülések visszapattantak a hároméltű láthatatlan páncélzatáról. A hőségtől elgyötört John Eye hátrapillantott. Ha a mező nem tart ki, akkor végünk! Georgij egyedül marad! Egyedül az egész világűrben!

Végül kirajzolódott előttük a homályban a csillagrakéta körvonala. Lent már sötétlett a bejárat, amit Georgij jó előre kinyitott. A hároméltű egy éles kanyart vett és megállt. Porfelhő söpört el felettük. Abban a szempillantásban John Eye-t pokoli hőség csapta meg. A hároméltűt az ibolyaszínű lángok óceánja burkolta be.

„Eltűnt a védőmező!” — döbönt az irtózatos valóra a navigátor. Határozott mozdulattal bekapcsolta a külső sugárzókat. Körös-körül döngött minden. John Eye, leküzdve szörnyű gyengeségét, kinyitotta az ajtót.

— Gyorsabban, Tavrindil! — kiáltotta.

Senki sem felelt. A lángok felvillanó fényénél a navigátor ekkor meglátta az asztronómus nyitott, halott szemét. John Eye kikászálódott a hároméltűből, és a csillagrakétához kúszott. Már se nem látott, se nem hallott.

Amikor a sivatagi expedíció utolsó életben maradt tagja bemászott a nyíláson keresztül, és a bejárat becsukódott mögötte, az egész sivatagot az ibolyaszínű kisülések lángja aranyozta be. Eszeveszett energifolyamok támadtak utoljára az emberekre. De az űrhajó már nem volt kitéve a veszélynek.

Georgij parancsára az automaták bekapcsolták a védőmezőt, és elzárták az űrhajót a külvilágtól. Aztán a vörös felhők között egy kékes árnyék emelkedett a magasba, és kimentette a két űrhajóst a rettenet és a halál bolygójáról a Kozmosz végtelen térségeibe...

MÁSODIK RÉSZ
A VASDIKTÁTOR BIRODALMA

A Nagy Magellán Felhő

John Eye, amint kinyitotta a szemét, Georgij lesoványodott, elgyötört arcát és mozdulatlan, megüvegesedett tekintetét pillantotta meg. A parancsnok, szinte szoborrá dermedve, meredt az űrbe, ahol vakítóan ragyogtak a Nagy Magellán Felhő csillagai. A csillagok kísérteties megvilágításában a parancsnok szinte halottnak tetszett.

A navigátor visszanyerte eszméletét, és abban a pillanatban belehasított agyába az egész tragédia iszonyatos képe. Felnyögött fájdalomában, és halkán szólongatta a parancsnokot:

— Georgij...

A parancsnok hallgatott.

— Georgij, hallasz engem?

Georgij John Eye felé fordította arcát, rámeredt tébolyult szemével a navigátorra, és szinte hörögte: — Mit akarsz?

— Mondd..., Georgij, igaz ez?... Igaz?... Vagy csak álom?

Georgij nem felelt. A pultra hanyatlott a feje, és zokogásban tört ki. A navigátor szomorúan nézte, nem vigasztalta, nem szólt hozzá egy szót sem. Megértette, milyen érzések rohanták meg a parancsnokot, aki néhány másodperc alatt szinte minden barátját elvesztette.

Telt az idő. A sötét űrben nyugodtan fénylettek a csillagok. Végül a navigátor törte meg a csendet:

— Ideje visszatérni, Georgij...

A parancsnok lassan társa felé fordult és ránézett. Tekintete mogorva és szigorú volt.

— Visszatérni? Hova?

— A Földre... Haza, Georgij...

— A Földre? — kérdezte a parancsnok. — Hát a feladat, amit a Földtől kaptunk? Talán már teljesítettük feladatunkat?

— Feladat? — nevetett fel keserűen John Eye. — Milyen feladatról beszélsz, te..., parancsnok! Arról, amivel kilencedmagunkkal sem birkóztunk meg? És te még azon töprengsz, hogy most teljesítsük, amikor csak ketten maradtunk?

Georgij kihúzta magát. Beárnyékolt kék szemében kemény elhatározás, zárt ajkán makacsság.

— Nem! A Földre most nem térünk vissza, John Eye. Te talán nem érzed, hogy most még nagyobb felelősség hárul ránk? Magunkért is... és hősi halált halt társainkért is! Nem! Mi véghez visszük a feladatunkat!...

Suttogóra fogva a hangját, John Eye-hez hajolt, és könyörgő tekintetét a navigátor szemébe süllyesztette.

— Kérlek, John Eye... Ez az egyetlen kérésem. Könyörgöm neked. Ha bármelyikünk meghalna, a másik vigye véghez a feladatot. De ha a másíknak is meg kell... meg kell halnia, bízza rá a feladatot az automatákra. Az út során felbecsülhetetlen értékű anyag gyűlt össze, és a csillagrakétának feltétlenül vissza kell térnie ezekkel a Földre. A mi halálunk..., barátaink halála..., az expedíciónkat előkészítő sok ezer ember munkája — nem veszhét kárba.

John Eye erősen magához ölelte Georgijt. Szürke, mindig szigorú szeme halvány fényben csillogott.

— Ne haragudj, Georgij, én egyáltalán nem azt mondtam, amit gondoltam. Lehet, hogy kegyetlen voltam, de fel akartalak rázni, mégpedig alaposan. Nem bíztam benne, hogy más módon kimozdíthatnálak dermedtségedből. De most látom, hogy újra a régi Georgij lett belőled, és boldog vagyok. Mindenre kész vagyok, barátom...

Újabb számításokat végeztek, ennek alapján az automaták megkapták a programot. A védőmező körülfogta a csillagrakétát. Az a feladat állt előttük, hogy keresztülszáguldjanak azon az irdatlan úron, ami a két galaxist elválasztja egymástól. Az „Értelem” megremegett, fokozta a sebességét, másodpercek alatt a kilométerek billióit habzsolta. Maguk mögött hagyták azt a rettenetes bolygót, amelynek síkságát barátaik hamva borította. Hihetetlen! Érthetetlen! Mivel tegyék jóvá halálukat, és hogyan?...

Alig hallhatóan kattogtak a műszerek, nyugodtan hunyorogtak a robotgépek nézőkéi. Az űrhajósok mozdulatlanul ültek karosszékükben, súlyos gondolatok nyűgözték le őket.

Végül John Eye megszólalt:

— Ez mi volt?... Mit gondolsz?

— Nem tudom..., semmi esetre sem voltak élőlények..., nem emberek voltak. Bizonyára valamiféle távirányítású gépek... vagy robotszerkezetek. Nem tudom mással magyarázni értelmetlen kegyetlenségüket és a félelem teljes hiányát... Nyilvánvaló, hogy csak gépek lehettek...

— De hiszen azoknak a lényeknek, akik ilyen fejlett technikájú gépezeteket szerkesztettek, ugyancsak legalább ilyen magas szintű értelemmel kell rendelkezniük. Hogyan bánhatnak el a fejlett civilizáció emberei ilyen könnyörtelenül a többi emberrel? Mi lehet az, ami őket erre a barbárságra készítette?

— Ki tudja? Erről aligha beszél nekünk bárki is! Meg aztán az értelem még nem jelent semmit. Emlékezz csak a Föld történelmére... Talán a nagy emberek zsenialitása nem járult hozzá a pusztító fegyverek megteremtéséhez? És itt ugyanez zajlott le. Láttad a sivatagot? Világos, hogy nem valami természeti katasztrófa okozta a pusztulást. Szemmel látható volt, hogy ez a vidék itt lezajlott ütközetek nyomán vált sivataggá.

Ismét elhallgattak, a törtéteken töprengtek, így telt el néhány óra. Hirtelen felhangzott az ellenőrző robot jelzése. A védőmező eltűnt. A periszkópokban olyan vakító fényű csillagok villantak fel, hogy az ember szeme szinte belefájdult láttukra. Az „Értelem” egy nagy gömb alakú tömegbe hatolt be, a Nagy Magellán Felhő határán. Távolabb, az egyenlítőn túli részben teljes fenségében ragyogott a mi Tejútrendszerünk. A középpontban, ahol tucatnyi csillagerdők tömörültek, egy sűrű fénylő folt tüzelt, amelyet néhány helyen porszerű sávok szeltek át. A fénylő spirálok oldalra futottak, mintha valami mesebeli madár szárnyai lettek volna, amely az űr sötét mélységeibe igyekszik.

Az űrhajósok összeölelkeztek, és szótlánul gratuláltak egymásnak. Aztán anélkül, hogy összebeszéltek volna, megálltak barátaik fényképe

előtt, amely a bal oldali műszerfalon függött. John Eye elsőként zendített rá rekedtes hangon a „Hósi halált halt ürrepülők himnuszára”. Georgij is bekapcsolódott az énekbe. A két magányos ember hangja betöltötte a kozmosz csendjét, több ezer fényévre hazájuktól...

Ezalatt a robotgépek elvégezték a környező csillagok szükséges felderítését. Meghatározták, hogy melyik rendszerben tételezhető fel az élet lehetősége. Egymás után hullottak ki a rostán az osztható csillagok, a cefeidek, és a novacsillagok rendszere. Ezeken magas szervezettségű élet nem létezhetett. Végül a robotgépek rábukkantak arra, amit kerestek. Az űrhajósok a jelzés hallatára a képernyőhöz siettek.

A robotgépek egy hatalmas kék csillagot jelöltek meg, amely körül széles pályán huszonhét bolygó keringett, rengeteg hold kíséretében. Az analízátor adatai alapján legalább tíz bolygón adott az élet lehetősége. A kék naphoz legközelebb eső bolygók nélkülözték az atmoszférát. A kék napcsillag erős sugárzása megsemmisítette a belső bolygók gázhártáját, és izzó, halott világokká változtatta azokat. Értelmes élet csak a külső övezetben keringő bolygókon volt lehetséges.

Az űrhajósok fellelkesülten szemlélték ezt a gigászi rendszert. Ritka szép látványban volt részük. A huszonhét bolygóval és a holdak százaival övezett kék csillag képe elragadtatta őket.

— Itt feltétlenül laknak élőlények — mondta csendesen Georgij. — És bizonyára nagyszerű élőlények, John Eye...

A navigátor szomorúan szegte le a fejét.

— Milyen boldogságot jelentene barátainknak, ha még élnének! Mennyit álmódoztak, hogy majd találkozni fognak egy új, mesébe illő világgal!...

Az űrhajósok elhallgattak, mintegy tisztelettel adózva a halottaknak. Aztán beültek karosszékekükbe, felkészültek a kék csillagrendszerbe való leszálláshoz...

A csillagrakéta sebességét csökkentették. Az automaták a gépet a legszélső bolygó felé irányították, oda, ahol feltételezésük szerint értelmes élet található. A gép fékezett. De hirtelen valami természetfeletti erő, mint a pelyhet, úgy ragadta meg a csillagrakétát, és a bolygó felé repítette...

Georgij és John Eye figyelmüket megfeszítve próbálták a történetet megérteni. Tudták, hogy a rakéta, amelyet egy ismeretlen erő kerített a hatalmába, katasztrófa felé száguld. De valami elhomályosította a tudatukat, és megfosztotta őket ellenálló képességüktől.

Átláthatatlan sötétség ereszkedett rájuk, és nyelte el őket.

A vasdiktátor

John Eye lágy szélfuvallatot érzett. A szemét nem tudta kinyitni, súlyos, szinte ólmosan nehéz szemhéját képtelen volt felemelni. Susogást hallott.

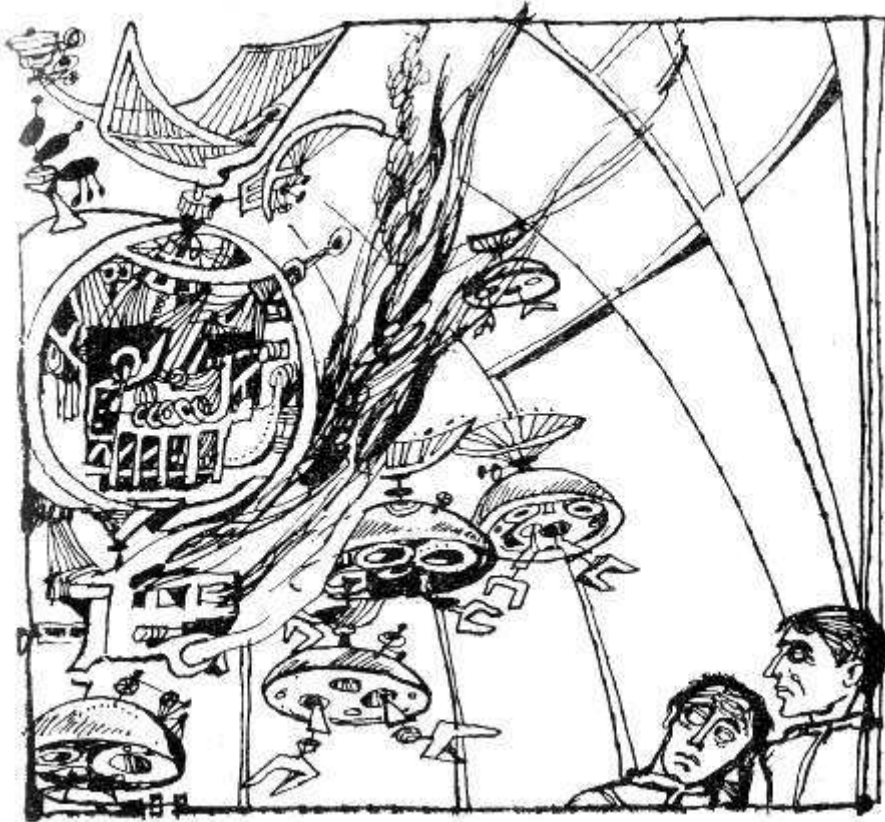
Mintha a feje felett falevelek zörögnének. Vajon hol van? Mi történt vele? Ki hozta ide ebbe az erdőbe? A szél zenéjén kívül semmi sem hallatszott.

Valaki aztán halkán felnyögött. A hang ismerősnek tetszett, de hogy kinek a hangja, erre semmiképpen sem tudott John Eye

viszraelékezni. Tökéletesen kiesett a tudatából minden, ahogy ez gyakran előfordul olyan emberrel, aki valamilyen súlyos betegségen esett át.

De hirtelen a múlt áttörte a feledés homályát, akárcsak az áradó tavaszi folyók a gátakat. John Eye-nek eszébe jutott minden esemény — útjuk a végtelenbe, az egyenlőtlen csata a gépszörnyetegekkel, a váratlan és érthetetlen katasztrófa a kék csillag rendszerében, és végül a csillagrakéta zuhanása. De hogyan maradtak életben? Lehet, hogy az „Értelem" mégsem zúzódott szét? Talán az automaták mentették volna meg őket? De hol van akkor Georgij? Itt kell lennie tőle jobbra, a karosszékében. A karosszékben? De hiszen ő maga, John Eye sem érzi maga körül sem a karosszékét, és nem ilyen a csillagrakéta levegője sem... Akkor honnan jön ez a légfuvallat? Ó, ha felemelhetné elviselhetetlenül súlyos szemhéját!

Ekkor váratlanul John Eye valakinek a fürkésző pillantását érezte magán. Ez a tekintet hipnotizálta, és felállásra kényszerítette. És, íme, a navigátor, leküzdve a rettenetes nyomást, felnyitotta a szemét.

Az éles sugarak elvakították. Beárnyékolta tenyerével a szemét, és ekkor messze, fent a magasban észrevette egy átlátszó kupola légiesen könnyű tetőzetét. Az égbolt sápadt háttérén kéken izzott a nap kis korongja.

Arrébb balra a navigátor megpillantotta a saját űrhajójukat, amelyet rozsdás foltok tarkítottak.

John Eye legyőzte fájdalmát, és kezével a padlóhoz támaszkodva, lassan felemelkedett kissé. Ott feküdt mellette Georgij. A parancsnok

szeme be volt hunyva, de a mellkasa gyengén le-fel emelkedett. Tehát él...

— Georgij — szólított halkán John Eye.

Georgij szemhéja megrezdült, felnyitotta a szemét. Csodálkozva nézett társára, észrevette a csillagrakétát, és értetlenül nézett körül:

— Mi történt?

Feleletet nem kapott. Az űrhajósok egy óriási helyiségben feküdtek. Az átlátszó kupola legalább ötszáz méter magasan húzódott felettük. A falakat elnyelte az ezüstös délibáb, de közvetlenül az emberek előtt egy különös készülék magasodott, amely körvonalaiiban egy kettémetszett gömbhöz hasonlított. A készülék belsejében, az átlátszó burkolat mögött violaszínű spirálok vibráltak, talapzatánál pedig különböző színű lángok csaptak a magasba. A félgömb tetejéről igen bonyolult építésű, parabola formájú antenna nyúlt ki.

A készülék mögött félkör alakú testek ezrei sorakoztak fel, pontosan olyanok, mint amilyenek azon a bolygón voltak, ahol a gépszörnyetegekkel vívott harcban öt társuk elpusztult, és ahonnan John Eye is csak csodával határos módon tudott megmenekülni.

— Ugyanazok a gépek, másolatban — suttogta Georgij. — Kétségtelenül valami kapcsolat áll fenn közöttük. De kell lennie valami értelmes hatalomnak is, amely ezeket a szörnyetegeket alkotja, irányítja!

Mintegy feleletül Georgij hangosan kifejtett gondolataira, a nagy félgömb talapzatánál a színes lángok még vakítóbban csaptak fel, és az űrhajósok úgy érezték, hogy egy könyörtelen kéz belemarkol a koponyájukba, és hideg csápjaival megforgatja az agyukat. Rettenetes, semmihez sem hasonlítható érzés fogta el őket. Georgijnak úgy tűnt fel, hogy egyetlen másodperc alatt lepereg előtte egész élete, mindaz, amit gyermekkorában élt át, majd fiatalemberként és érett felnőttként. Aztán a látomás káosza kitisztult, eloszlott. Egy idegen, hatalmas erő felemelte az embereket a padlóról, és talpukra állította őket.

Minden ugyanolyan maradt, mint az előbb volt — az átlátszó kupola, a vakító kék nap, a mozdulatlan gépek —, de valami mégis történt. A nagy félgömbben megszűnt a spirálok vibrálása, kitárult egy fekete nyílás, és felhangzott egy száraz, fémes csengésű hang. Földi nyelven szólalt meg:

— Kik vagytok?

Az emberek szájátva hallgattak a váratlan meglepetéstől. Az, hogy a gép beszélt, még nem volt csoda, gép segítségével bármely értelmes lények érintkezhetnek I velük. De honnan ismeri ez a csodalény a földi nyelvet? Georgij tudatában homályos feltételezés született. De a gondolat még meg sem fogalmazódott, amikor már újabb, követelő kérdés hangzott fel:

— Kik vagytok? Például te, akinek a neve a ti nyelveteken Georgij. Felelj!

— Ki kérdez bennünket? — kérdezte vissza Georgij, aki már magához tért első zavarából. — Miért rejtőzik el előlünk a bolygó ura?

— Én beszélek veletek, én, aki itt állok előttetek! — hangzott ismét a gép üregéből. — Feleljetek: Kik vagytok?

— Mi emberek vagyunk — felelte élesen a parancsnok. — Ha érted a nyelvünket, bizonyára felfogod, hogy mit jelent ez!

— Emberek? — kérdezte hidegen vissza a gép. — Az eszmére hasonlítottok, amely engem teremtett.

— Milyen eszmére? — ámult el John Eye.

— Itt van, nézzétek.

A félgömb csúcsáról vékony fénysugár lövellt ki, amely a tőlük mintegy harminc méter távolságban, egy bemélyedésben elhelyezett kupolára csapott le. A kupola áttetsző, halványzöld üvegén könnyed árnyékok kergetőztek. A kupola falain túl, egy fekete emelvényen, kecses, légies szépségű asszony állt, alakját a néma, megfeszített várakozás dermesztette szoborrá. Bájos fejét dús, szőke haj keretezte.

— Asszony, igazi földi asszony! — suttozta John Eye.

— Miféle varázslat ez...

— Mit jelentsen mindez? — kiáltott fel megrendülve Georgij. — Miért hívják ezt az asszonyt eszmének? Ki szól hozzánk? És hol vagyunk?

— Túl sok kérdést tesztek fel — vágott közbe türelmetlenül a gép. — Ti még nem tanultátok meg, hogyan gazdálkodjatok a gondolatokkal. Nem is felelnék nektek, idegen világ alantas teremtményeinek, de éppen unatkozom. Meghívlak benneteket hozzám.

Georgij megdörzsölte a szemét. Nem, ez nem álom. Ez a lidérces világ valóban létezik.

Az emberekhez odakúszott két hidraszerű gép, kibocsátották csápjaikat, megragadták velük a tehetetlen úrhajósokat, és néhány másodperc alatt egy tágas, föld alatti terembe repítették őket. A természet kellemes zöld fény öntötte el. A gépek eltűntek. Körös-körül furcsa, halvány rózsaszín fák terebélyesedtek, amelyek nyomasztó illatot árasztottak, valamiféle bogyó illatára emlékeztető szagot. John Eye, aki mélyet szippantott ebből a levegőből, köhögni kezdett.

— Olyan érzés fog el — mormolta —, mintha valami sűrű, ragadós szirupba mártottak volna bele...

— Halkabban! — súgta Georgij. — Itt van valaki.

A növényekkel szegélyezett hosszú átjáró végén az úrhajósok valami trónfélét pillantottak meg. Valaki megmozdult a trónon, és erőteljes hang hallatszott:

— Gyertek ide!

— Végre! — derült fel Georgij. — Végre megpillantunk valakit, aki ha nem is ember, de legalábbis értelmes lény!

— Ne örvendezz előre — jegyezte meg borúsan John Eye.

Közelebb léptek a trónhoz, és kíváncsian fürkészték, hogy ki ül rajta. Az idegen világ embere volt, egy igazi ember, de olyan visszataszító külsővel, amely undort váltott ki. A széles, tarka fátyol mögül egy barna, ráncos arc tekintett ki. Az arcot undorítóvá tette a kampós orr és a vaksin hunyorgó szem. Oldalt különböző bonyolult aggregátorok pultja villogott. A torz külsejű ember kiszáradt keze egy korongon nyugodott, amelyen rengeteg érthetetlen jelzés állt. Az apró, könnyező szemek hosszan meredtek az úrhajósokra. Georgij mélyet sóhajtott. Miféle lidércnyomás ez?

De a torz külsejű ember megmozdult. Kinyitotta a száját. És ismét felhangzott az erős, fémes csengésű hang:

— Meg akartátok tudni, hol vagytok?

Az emberek elámultak. Valóban ennek a gnómnak van ilyen mély, tiszta hangja? De aztán rájöttek, hogy beszédét átalakíthatják a fordítógépek is.

— Igen, mi mindent tudni szeretnénk — felelte szilárdan Georgij. — Ki maga? És hová kerültünk?

Kellemetlen hang hallatszott. Úgy látszik, a gnóm nevetett. Szemhéja felemelkedett, és ismét leereszkedett. Homályos könnycsepp gördült ki alóla. Végül ismét felhangzott az az erős hang:

— Elmondom. Mindent elmondok. Ti a világrendszer központjában vagytok. És itt én vagyok az úr. Én és az én vasdiktátorom, akit láttatok. A vasdiktátor feleslegesen sokat fecseg, valamikor teljesen szükségtelen tulajdonságokkal ruházták fel, de a kötelességeit, az én akaratomat hibátlanul és pontosan végrehajtja. Hát így állnak a dolgok. Valamikor ezen a bolygón is haszontalanul burjánzóit az élet. Harc, álmodozások, küzdelmek, az igazság keresése. Zűrzavaros eszmék világa volt ez. De én — én rátaláltam az egyetlen igaz útra. Az asszony, akit láttatok, ellenem szegült. De én legyőztem. Én és a barátaim. A bolygó központi irányítását átruháztam a vasdiktátorra, akit elláttam a gondolkodás képességével. Én mindenkinél hatalmasabb lettem. Megértettem, hogy a végtelenség megváltoztathatatlan törvénye szerint minden létező fejlődése mindenképpen a gépekhez vezet. A halandó lényeket, ezeket a kicsinyes, következtelen és ostoba lényeket felváltották a gondolkozó készülékek, amelyek halhatatlanok, és vaslogikájukkal, hibátlan működésükkel leigázzák majd az egész világmindenséget!

— De hiszen te sem vagy gép! — vágott élesen a szavába John Eye. — Hiszen te is meghalsz!

A torz külsejű ember kitátotta görbe, fogatlan száját, és néhány kellemetlen, gurgulázó hang tört fel belőle, ami nyilván vidám nevetést fejezett ki.

— Nem! Én nem halok meg! Én halhatatlan vagyok. Én és a diktátor, az én hűséges szolgám. Miután a bolygó ura lettem, szertesugároztam az értelmet az úr minden pontjára. Meg fogom semmisíteni az életet az egész Tejútrendszerünkben, aztán pedig eljutok majd a többi élővilágba is. Nézzetek körül ezen a bolygón! Itt csak a mechanikus értelem uralkodik. Nincs semmiféle harc, csak parancsaim tökéletes teljesítése! Csak egyetlen lényt hagytam életben, azt az asszonyt, aki a vasdiktátort megalkotta. Az asszonyban öltött testet az az eszme, amely megteremtette az értelem magasabb fokát, ez a legmagasabb fokú értelem aláveti magát a valódi célszerűségnek, és ez nem más, mint a látszólagos biológiai létezés mód elpusztítása. És amikor már az egész végtelen kozmosz az én hatalmamban lesz, ha majd az én ötujjas kezem fogja marokra, akkor ezt a végtelenséget az eszme lába elé hajítom... Igen! Ez az asszony nem értette meg ezt... De én megmutatom neki...

A gnóm hangját a keserűség árnyéka fátyol ózta be. Reszkető fejt a mellére horgasztotta, és mélyet sóhajtott. Georgij kihasználta a szünetet, csodálkozva kérdezte:

— De hiszen a világ végtelen, következésképpen te sohasem érheted el a célodat!

A szörny megvetően pillantott az úrhajósra: — Mit tudsz te a végtelenségről? Én határtalan lehetőségek ura vagyok. Miféle halálról beszélsz te? Számomra nincs halál. Igaz, a testem egykoron felbomlik, de az akaratom, a parancsaim megtestesülnek a diktátorban! Hahaha! Ha pedig arra támad kedvem — a vasdiktátor újra megteremti emberi valómat! Meggyőződhetél róla, hogy milyen könnyen a bolygóhoz ragadtam a csillagrakétádat, hogyan semmisítettem meg rendünk határain legénységedet, hogy tapogattam végig egy másodperc alatt az agytekevénységeidet, és mindent, amit zugában elraktározta! Micsoda? Te kételedsz? Hát tudd meg: te is ott fogsz majd állni az asszonyeszmé mellett. Ott fogsz állni mindaddig, amíg be nem teljesedik akaratom, amíg az egész világmindenségben ki nem pusztul az élet. Hahaha! Az én hatalmam mérhetetlen. Ha akarjátok, be is bizonyíthatom. Győzödjétek meg róla a saját szemetekkel, aztán pedig beteljesül, amit elétek tártam...

A döbbsent úrhajósok egyetlen szót sem bírtak kinyögni. De erre idejük sem volt. A hátuk mögöl előbukkant egy gomba formájú gépezet, megközelítette az embereket, majd a fejük felett megállt, és rájuk bocsátotta csápkarjait...

Küzdélem a levegőben

A csápok megragadták az embereket, és a levegőbe emelték őket. Az úrhajósok csak azt érezték, hogy valami hatalmas erő széleseben felrepíti őket a föld felszíne fölé. Különbözö növények, gépek mellett suhantak el, felülről látták a vasdiktátor óriási púpját. Már feltűnt alattuk a gigászi hangár. Elöttük a végtelen menybölt csillogott.

A gép a szabad ég alá vitte ki őket. Valamiféle karosszékekben ültek, amelyeket a csápok tartottak. Alattuk kör és gömb alakú építmények villantak fel. Ezeknek a sajátos épületeknek átlátszó tetőzete alatt jól kivehetően munkapadok, gépek és készülékek százai sorakoztak. Körös-körül a sivatag homoktengere terült el, amelynek egyhangú képét csak elszenesedett fatönkök és porfedte romok törték meg.

— Pusztá sivatag — mormogta John Eye. — Még egy szál facsemete sem akad! De hová visz bennünket ez a vasbarom?

— Hallottad — felelte keserűen Georgij. — Ez a megszállott örült elkápráztat most bennünket a hatalmával.

— Hogyan tudtak e bolygó értelmes emberei annyira lesüllyedni, hogy ezt a korcsot elfogadják? — háborodott fel a navigátor.

— Bárhol előfordulhat ilyesmi. És ez gyötör engem a legjobban. Szívesen áldoznám érte akár az életemet is, csakhogy a Földet a történekről értesíthessem.

— A Földet?

— Igen... A diktátor kétségtelenül hatalmas, de az értelme egysíkú, és az emberiség feltétlenül meg tudná semmisíteni rettenetes erejét.

Az építmények sora a homályba veszett, lent komor sivatag terpeszkedett el, a távolban azonban hegyek tűntek fel. A legmagasabb hegycsúcs felett óriási, rácsos torony tört a fellegekbe, a tornyon reflektor volt. A gomba alakú gép lejjebb ereszkedett, és egy sápadt

rózsaszínű satnya növényzettel benőtt, félig kiszáradt patak felett repült el.

John Eye hirtelen oldalba bökte társát. Georgij ránézett. John Eye a gép kis antennájára mutatott, amely változatlanul egy irány felé fordulva állt. Ahogy a gomba alakú gépezet irányt változtatott, az antenna is automatikusan arrafelé fordult.

— Ez nem véletlen — mondta a navigátor. — A vak is láthatja, hogy az antenna köti össze gépünket a diktátorral. Ki kell rántanunk az antennát, és megszabadulunk a diktátortól.

— De mihez kezdünk egyedül, védtelenül, pusztá kézzel?

— Mindegy, meg kell próbálni. Egy életünk, egy halálunk. Egy kockára kell feltennünk mindent.

A parancsnok szemében tűz lobbant fel. Lesz, ami lesz!

Lent violaszínű mohával borított táj húzódott, furcsa romok tűntek fel, amelyeket futónövények nőttek be. Az űrhajósok tekintete összevillant, és az antennára vetették magukat. Az antenna megdőlt, ahogy az emberek erőlködve rángatták. Georgij még érezte, hogy egy erős áramütés megbénítja a kezét, majd elveszítette az eszméletét.

— A - a - a! — üvöltött fel vadul John Eye, és dühöngve tördelte az antenna törékeny részeit.

A gép egy ideig bizonytalanul körözött a piros homokbuckák fölött, majd ismét visszanyerte egyensúlyát.

Georgij, aki közben felocsúdott, átkozódva szedte össze utolsó erejét, és érezte, amint az antenna roncsaival és az irányítást vesztett géppel együtt zuhan lefelé.

Tudata pontosan működött. Egy ütés — és teste, végigcsúszva a homokdomb lejtőjén, begurult egy üregbe. Porfelhő csapott fel, a szája homokkal telt meg. Georgij, krárogva és köpködve, nagy nehezen feltápáskodott és körülnézett.

John Eye! Mi van vele? Ott feküdt a közelében, a harcképtelenné tett gép mellett. A parancsnok, legyűrve a hátába és lábába hasító fájdalmat, társához rohant. John Eye nem mozdult. Georgij a navigátor melléhez tapasztotta a fülét — vert a szíve. „É!” — sóhajtott fel megkönnyebbülten. De az űrhajós arca szederjes kékre változott, a halántékán pedig bíborvörös folt sötétlett.

Georgij a közelben csordogáló patakhoz szaladt. A köves parton a csillogó, zöldes víz mellé lehasalt, és mohón kortyolgatott belőle. A víz hideg volt, és jóízű. Georgij megnedvesítette zubbonyát, letépte egy ismeretlen növény széles, vörös levelét, tölcsért csavart belőle, és vizet mert bele. Ezzel az értékes szerzeménnyel tért vissza társához, szájába öntötte a frissítő folyadékot, és zubbonyának nedves ujját a homlokára helyezte. Ez a művelet erejének végső maradványát is kimerítette, és ő maga is lerogyott társa mellé.

Lehunyta a szemét. Halántékában lüktetett a vér. a feje zúgott, és zűrzavaros gondolatok kergették benne egymást. Körülötte idegen, ellenséges világ, idegen bolygó, barátságtalan gépek, és sehol egy teremtett lélek, egy élőlény. Csak ez a sápadt égbolt, ez a vakító napfény. Mikor ér már véget ez a szörnyű lidércnyomás?

Szélsusogás törte meg a csendet. A dombról csendes ropogással homok szitált az üregbe. Testébe egy vastag, fehér levél tuskéje

fájdalmasan fúródott be. Georgij felnyitotta a szemét, és John Eye-re pillantott. Társa mélyebbeket lélegzett, és arcát már pír öntötte el. Menniük kellett, nehogy utolérjék őket az üldözők, akiket a korcs bizonyára haladéktalanul a nyomukba küld.

Megrázta a navigátort: — John Eye! Kelj fel! Hallasz?

A navigátor kinyitotta a szemét, és felnyögött. Georgij láttán fájdalmasan elmosolyodott:

— Élünk?

— Élünk, barátom. Mennünk kell!

— Igen, értem... Segíts.

Georgij átölelte társát, és segített neki lábra állni. A szakadék mélyén botorkáltak tovább, a romok felé. A dombok gerincét elkerülték. Itt, a romok között, fedezéket keresve, valami rombusz alakú építmény sötétzöld falába botlottak. A fal tövénél nagy lyuk tátongott. Körös-körül mindent moha és sápadt színű fű lepett be. Az úrhajósok óvatosan másztak be a lyukon. A fekete padlón vörös homokszigetek látszottak. A kis közökben, ott, ahol nem takarta el a homok a padlót, finom mintázatot lehetett felfedezni. Félhomály uralkodott a romos teremben, és a falak hideget leheltek.

Georgij leült egy falmaradványra.

— Nos, mihez kezdünk most, navigátor?

— Harcolunk! — jelentette ki szilárd meggyőződéssel John Eye.

— Harcolunk? Hogyan?

— Nem tudom. Ki kell gondolni. Ha sikerülne bejutnunk a diktátor hangárjába... Akkor...

Nem tudta befejezni a gondolatát. Kívülről fülsiketítő sivítás hallatszott. A navigátor elsápadt.

— Mi ez? — suttogta Georgij.

— Ők azok... Az üldözők...

A falak mélyedéseiben csillogó félkörök villantak fel. Georgij kezénél fogva ragadta meg társát, és az épület belsejébe igyekezett. Ott dermedten, elgyengülve, elcsigázva és tehetetlenül megálltak, már a legkevésbé sem reménykedtek a megmenekülésben. Rögtön megállapítják hollétüket a félkörös lokátorjaikkal, és akkor ismét fogságba esnek...

Hirtelen a falnak az a része, amelyhez támaszkodtak, oldalsó irányban kinyílt, és mögötte egy fekete nyílás tárult föl. Néhány ember formájú lény, akik a föld alól bújtak elő, megragadták az embereket, és lehúzták őket. A fal visszacsúszott előző helyére, elfedte a nyílást. Éjszakai sötétség lepte meg őket. Az ismeretlen lények hallgatagon, gyengéden, de erélyesen vezették Georgijt és John Eye-t láthatatlan átjárókon keresztül valahová a bolygó mélyébe...

A váratlan szövetségesek

Az út megvilágosodott előttük. A sötét barlang széles folyosóba torkolt. A folyosó mennyezetéhez kék gömbök voltak erősítve, amelyek lágy, kék fényt árasztottak. Az úrhajósokat valódi emberek fogták körül, magas, szálas termetűek, szép arcuk telt és rózsás volt.

— Arra a kupolabeli asszonyra hasonlítanak — súgta John Eye.

— Ugyanaz a fajta — felelte a parancsnok. — De képtelen vagyok megérteni, hogy mi történik itt. Emberek a föld alatt. Nyilván a diktátor elől rejtőznek. Nézd csak, barátom..., itt világítás is van, tehát a technika...

John Eye-nek nem jutott ideje a válaszra. Kísérőik közül az egyik, egy fiatal, magas és kellemes arcú ember megbiccentve a fejét, az oldalsó bejáratra mutatott. Tiszta tekintete aggodalommal vegyes kíváncsiságot tükrözött. A tömeg érdeklődve vette szemügyre az újonnan jötteket, és élénken beszélgettek dallamos, csengő nyelvükön. Az úrhajósok követték kísérőjüket, és egy nagy teremben találták magukat. A helyiség felét valami berendezés foglalta el, amit átlátszó kupola borított. A fal és a padló fekete volt. A mennyezetről halvány fény ömlött szét a helyiségben.

A terem végében egy hajlott öregember fogadta őket. Rajzokkal zsúfolt asztal mellett állt, meglepetten nézte a jövevényeket. Az öregember ráncos arca tisztos korról tanúskodott, de tekintetéből fiatalság és erély ragyogott.

Az öregember néhány szót mondott. A kísérő erre székeket hozott, az ülőkék alacsonyak és mélyek voltak. Georgij és John Eye leült és összenézett.

— Vajon ki lehet? — tört ki John Eye-ből a kérdés. — Tudós, vezető vagy kormányzó?...

Georgij hallgatott. Az aggastyán a saját mellére bökött, és szájából ezüstösen csengő mondat hangzott el:

— lo-tinaasz. lo.

— lo — nyilván így hívják —, mondta Georgij John Eye-nek.

Az öregember örvendezve bólogatott a fejével, majd külön-külön a vendégeihez fordult, és kérdő pillantást vetett rájuk.

Az úrhajósok megnevezték magukat, lo nagy igyekezettel ismételtette el nevüket, ízlelgetve az idegen hangzású szavakat. Aztán anélkül, hogy megfordult volna, a kis pulthoz nyúlt, és megnyomott egy gombot. A fény kialudt. Az úrhajósoktól jobb kéz felé kigyulladt egy rózsaszín, téglalap alakú ernyő. Az űrben úszó bolygó képe jelent meg rajta, csillagok társaságában. lo ;i bolygóra mutatott, és azt mondta:

— Loo-praa.

A bolygót a kék csillag váltotta fel. lo most arra mutatott, és azt mondta:

— Szii-nyjee.

Ily módon bemutatott még jó néhány képet, megnevezte őket a saját nyelvükön, aztán megismételte a szemléltetést, és ujjával Georgij mellére bökött.

— Arra kér, hogy te is nevezd meg ezeket a képeket a mi nyelvünkön — jegyezte meg John Eye. — De mi szüksége van neki erre?

— Ők a mi szövetségeseink — magyarázta Georgij. — Annál jobb, minél előbb megértjük egymást...

lo várt, amíg a vendégei egymással beszéltek. Aztán Georgij a képernyő felé fordult, és megnevezte az azon megjelenő tárgyakat, így ment ez jó sokáig. Georgijt John Eye váltotta fel. De az öreg lo egyre kérte a Föld embereit, hogy újabb és újabb fogalmakat nevezzenek meg, fáradhatatlanul mutogatta nekik a különböző tárgyak, rajzok, képek

százait és százait. Végül az űrhajósok annyira kimerültek, hogy már beszélni sem volt erejük. Rettenetes álmoság tört rájuk, majd leragadt a szemük. Io észrevette ezt, és leoltotta a világítást.

Ahogy rájuk borult a sötétség, abban a szempillantásban elaludtak a földi emberek...

Ugyanazokban a karosszékekben ébredtek fel. Mindenfelől kék fény áradt. Előttük ült Ió, és kedvesen mosolygott. Kis asztalon két fekete tányérka állt, valamiféle sárga, hosszúkás gyümölcsökkel, amelyek szabatosan szeletelt lukacsos sajszeletekre hasonlítottak.

— Mi ez? — csodálkozott John Eye.

— Bizonyára ennivaló — mondta Georgij, miután megszagolta. — Jó illata van. Semmi esetre sem szabad visszautasítanunk...

Mohón az evéshez láttak. Az étel nagyon ízletes és laktató volt. Az űrhajósok azonnal tapasztalták jótékony hatását, agyuk kitisztult, egész testükben élénkség áradt szét. Az erőre kapott földi emberek kérdően tekintettek Ióra. Az aggastyán elmosolyodott, bekapcsolt valami készüléket, és bediktált néhány szót. A hangerősítőből, az űrhajósok füle mellett, földi szavak csendültek fel, ámbár szokatlan akcentussal.

— Üdvözöllek benneteket, testvérek...

Az űrhajósok nem csodálkoztak. Megértették, hogy Ió tudatosan feljegyezte a földi fogalmakat, hogy a fordítógép segítségével beszélgetni tudjon velük. Viszonozták az üdvözlést, és köszönetet mondtak azért, hogy megmentették őket.

— Kik vagytok, testvérek? — kérdezte Ió. — Melyik bolygóról jöttetek?

— Bolygóról? — nevette el magát Georgij. — Mi a másik Tejútrendszerből jöttünk.

Az öregember majd kővé vált meglepetésében.

— Bátor emberek vagytok — szólalt meg végül. — Áthatolni a csillagok roppant halmazain, pusztán a tudás kedvéért! Ez valóban elképesztő. De mi történt veletek? Hol van a csillagrakétátok?

— Ott maradt. A diktátor épületében — felelte komoran Georgij.

— Igen, én is erre gondoltam — hajtotta le fejét az aggastyán. — Mi valamennyien szintén a vasdiktátor áldozatai vagyunk.

— De hiszen ti magatok teremtettétek! — kiáltott fel élesen John Eye. — És most az egész világotokat megsemmisítette ez a szörnyeteg!

Georgij szemrehányó pillantást vetett társára. De Ió nem sértődött meg. Szomorúan nézett vendégeire, és azt mondta:

— Ez igaz. Részben én is hibás vagyok. Én is segítettem a tervezőnek, hogy elkészülhessen ez az ördögi gép...

— Egy asszony tervezte, ugye? — kérdezte élénken Georgij.

— Igen — felelte meglepetten Ió. — De honnan tudjátok?

— Láttuk őt...

— Hol?

— A diktátor termében...

Georgij mindent elmondott, ami történt velük. Beszámolt a két Tejútrendszer közti repülésről, a kiégett bolygón lezajlott ütközetről, az élő szoborról vagyis az asszonyról, akit nyilván elaltattak, és akit a diktátor termében az üvegharang alatt, egy emelvényen láttak, meg a beszélgetésről, amit azzal a mániákus szörnyeteggel folytattak.

Az öreg tudós Georgij elbeszélése hallatán elfedte arcát tenyerével, és felzokogott. A földi emberek megindultan nézték.

— Bocsássátok meg gyengeségemet. Az öregség... hiába, nem tudtam visszafojtani. Ez az asszony volt az én tanítóm. Sziojnak hívják, ami napkeltét jelent... Csillagrendszerünk legkiválóbb tudósa volt. A kék napnak mind a tizenegy benépesített bolygója elismerte tudását. Az a gnóm, akit láttatok, Ró, a munkatársa volt. És lám, mi történt vele és velünk. Kilencven éve már...

Az űrhajósok visszafojtott lélegzettel hallgatták az iszonyú beszámolót az óriási csillagrendszer sorsáról. Az egész történet hihetetlenül és természetellenesen hangzott. A baj váratlanul tört az emberekre. Szioj megszerkesztette a bolygó automatikus irányítóközpontját. Ez voltaképpen egy bonyolult kvantumgép volt, amelyet tervezője felruházott a mechanikus gondolkodás csíráival is. Szioj készülékének segítségével a bolygó lakosai megszabadultak a sok energiát felemésztő agymunkától, és azt vélték, hogy ezzel a fejlődés soha nem remélt napfényes útjára léphetnek. És ekkor Ró azt javasolta Sziojnak, hogy bízzák a gépre a gondolkodás valamennyi funkcióját. Azon erősködött, hogy ekkor jön el az igazi aranykor, a több ezer éves pihenés. Szioj ellenezte ezt a rettenetes tervet. Azt tartotta, hogy az ember számára a legnagyobb örömet a gondolkodás jelenti, az álmódosítás lehetősége és álmainak megvalósítása. Ekkor Ró bűnös lépésre szánta el magát. A vele egy követ fújó tudósok csoportjának segítségével önkényesen átalakította az irányítóközpont szerkezetét, és ellátta az univerzális gondolkodás funkcióival. A gépnek rendelte alá az egész bolygó energetikáját.

Szioj a világ közvéleményéhez fordult. A nép egyhangúlag Ró leváltását követelte az automatika területéről. De..., és ekkor került sor a legborzalmasabbra. Ró bevetette az univerzális félkörgépek megszámlálhatatlan hadseregét, amelyek a központ aggregátorának irányítása szerint működtek. Az emberiség megsemmisült. Csak egy kis csoport menekült a föld alá. Ró és elvbarátai a világ uraivá lettek. Ez a vasdiktátor születésének a története.

— Az uralkodói klikk tagjai fokozatosan kihaltak. A henyélés, a kicsapongás, az értelmetlen élet sírba vitte őket. Most már csak egyedül Ró él közülük, az a szörny, akit ti is láttatok. És még valaki... Szioj. Szegény Szioj! Tudom, Ró szerelmes volt bele... Ezért őrizte meg az anabiózis állapotában. Az egész világmindenséget leigázta az az átkozott gép!...

— Nem az egészet — tiltakozott Georgij. — Talán mi nem szabad csillagrendszerből repültünk ide?

— De mit tudtok ti tenni? — rázta meg a fejét lo. — Saját bolygókat sem tudjátok értesíteni, saját magatok is tehetetlenek vagytok...

— De miért nem tesztek ti ellene? Talán ti is fegyvertelenek vagytok? Látom, van villamossági gépetek... Van energiátok, van tudásotok!

lo felemelte a kezét, és csendesen felelt:

— Nem lehet elhamarkodni. Már régen készülünk a harcra. De ehhez még évszázadokra van szükség. Nincs jogunk arra, hogy ismét elkövessük azokat a hibákat...

— De hiszen ti előbb meghaltok, mint ahogy ez megtörténhet ! És nemcsak te, hanem mindenki, aki itt él!

— Ám legyen! — felelte nyugodtan az aggastyán. — Utódaink azonban szabadon fognak élni.

— Évszázadok! — ismételte komoran John Eye. — És nekünk is itt kell sínylődnünk ezekben a barlangokban... Ezalatt pedig a vasszörnyeteg elpusztítja a bolygók és világok sokaságát...

— Nem rólunk van szó — vágott zordan a szavába Georgij. — Az a legfontosabb, hogy a Földet értesíthessük. Feltétlenül vissza kell térnünk, élve vagy halva... — A parancsnok az aggastyán arcát fürkészte tekintetével, és megkérdezte: — Vajon nem akadnának-e olyanok... hogy már most megkísérelhetnénk?

Io csodálkozva emelte tekintetét a Föld emberére, és kiolvasta belőle kék szemének merész villogását. A Föld emberének elszánt ereje és bátorsága megingatta az aggastyánt, és gondolkodásra készítette. Sokáig hallgatott, majd végül azt mondta:

— Kitaláltam, hogy mire gondolsz. Haza akarsz repülni. Nos hát, megpróbálunk neked segíteni. Ehhez azonban mindenekelőtt feltétlenül meg kell semmisíteni a Vio-litta hegységben levő energetikai antennákat, ugyanis ezek a diktátor fő energiaforrásai. Ettől harcképtelenné válik, még ha rövid időre is. A diktátor parancsai nélkül a gépek halottak és mozdulatlanok. Ez alatt az idő alatt startolhatnátok, feltéve, ha az alkalmas pillanatban sikerül bejutnotok a hangárba...

Az űrhajósok örvendezve néztek egymásra. John Eye örömmámorában erősen megragadta az öregember kezét, Io szomorúan, és gyengéden ingatta a fejét:

— Korai még a hála. Még nem értünk el semmit.

Felkelt karosszékéből, az ajtóhoz ment, és valakit megszólított. A terembe három fiatalember lépett be. A kék öltözék szoroson feszült szép, arányos alakjukon. Tartózkodóan biccentettek a vendégeknek, lóhoz léptek, és megálltak előtte.

— Fiam — kezdett halkan a beszédhez az aggastyán —, ti nem ismeritek, nem láttátok azt a gyönyörű világot, ami itt születésetek előtt virágzott. Ti már ezekben a sötét pincékben születtetek, a rettenetes diktátor uralkodása alatt. De ez az élet méltatlan az emberhez. Harcra készülünk, hogy kitörhessünk a napfényre. De idetévedtek hozzánk barátaink, egy távoli világ küldöttei. Haza kell repülniük, hogy tájékoztassák a szörnyű hírről a többi világot. Kötelességünk, hogy segítsük őket. Bátor és merész szívekre van szükség. Lehet, hogy ezzel nekünk is már most sikerül... Ki tudja? És akkor, fiaim..., gyerekeink már az áldott, kék ég alatt születnek majd, nem pedig sötét barlangokban, ahol még a levegő is fullasztó...

Az egyik magas, vállas fiatalember kilépett a sorból. Tüzes haja beárnyékolta nyílt arcát, lángoló, fekete szemében villámok cikáztak. Azt mondta:

— Apám! Mit kell tennünk és mikor? Készek vagyunk bármire!...

A kudarc

Az űrhajósok mély szurdokokon keresztül jutottak el a diktátor székhelyéig. Egy fiatalember vezette őket, lo fiainak egyike. A többiek már bizonyára a Vio-litta hegység ösvényein kúsztak, az antennákhoz igyekezve. A pontosan meghatározott órában, amikor megjelenik az égen a Mani-oo bolygó holdjának korongja, használhatatlanná teszik az energetikai tornyokat, a Föld embereinek kísérője pedig bezúzza a diktátor hangárjának tetőzetét. Georgij és John Eye ugyanakkor a csillagrakétához törnek, és ha alkalom adódik rá, akkor megsemmisítik magát a diktátort is.

Vakítóan ragyogtak a csillagok a pirosas égbolton, az emberek árnyéka kísértetiesen nyúlt el a homokdombokon. Valahol a távolban fénysugarak pislogtak. Ott valószínűleg valamiféle aggregátorok dolgoztak.

Végül a fiatalember megállt. Az űrhajósok megpillantották a hangár átlátszó tetejét, ott tartózkodott a diktátor. A fiú a földhöz simult, és jelekkel mutatta az űrhajósoknak, hogy nekik is le kell feküdniük. Sziklák között kúsztak, óvatosan tolták maguk előtt a robbanóanyaggal töltött hengert.

A hangár közelében a fiú a kezét nyújtotta a Föld emberei felé, és halkán mondott valamit, a kezével búcsút intve.

— Mi a neved? Hogy hívnak? — suttogta John Eye.

A fiú értetlenül megvonta a vállát, és tehetetlenül széttárta a kezét.

— Elfelejtetted, hogy itt nincs fordítógép — jegyezte meg Georgij.

A fiú eltűnt a sziklák között. A látóhatár kivilágosodott. Az égboltot ezüstös felhők lepték el. Aztán előgördült Mani-oo, a bolygó holdjának óriási, sápadtzöld korongja. Az emberek szíve hevesebben vert.

Ebben a szempillantásban tompa robbanás rázta meg a földet. Vakító fényzöngén ragyogta be az égboltot, de rögtön ki is aludt. Sötét felhő futott a Mani-oo korongjára, és elfedte.

Georgij görcsösen ragadta meg John Eye kezét. A távolban még egy robbanás dörrent, amely után kő-zápor hullott alá a földre. Az űrhajósok felpattantak, és sebesen a hangárhoz rohantak. A porban henteregve kúsztak elébük a fiú. Arca vérben úszott, a szemei lecsukódtak. Valamit mondott dallamos nyelvükön, és parancsolóan a hangárra mutatva, elterült a földön.

— Isten veled, barátom — mondta halkán John Eye, és a részhez rohantak, amely az épület falán sötétlett.

Amint befutottak a helyiségbe, a csillag fényénél megpillantották a gépek soraival bekerített „Értelem” körvonalait és a diktátor púpját. A hangárban halotti csend honolt.

— Gyosabban a robbanóanyagot! — kiáltott Georgij. — Amíg nincs energia, ezek az ördögi masinák sem rettetnek!

Az űrhajósok a diktátorhoz rohantak, és előkészületeket tettek, hogy felrobbantsák. De hirtelen láng csapott fel, amely vakító fénnel árasztotta el a helyiséget, a diktátor antennáján szikrák villantak fel, és a burkolatán vad táncba kezdtek a színes lángocskák. Az emberek bémultan, és akarattuktól fosztottan megdermedtek. Homály szállt rájuk, és eszméletüket veszítve, valami feneketlen mélységbe zuhantak.

Amikor felocsúdtak, a terem ragyogó, nappali fényben úszott. Az űrhajósok előtt változatlanul ott magasodott a diktátor vészjósló gömbje, a gépszolgák megszámlálhatatlan hadától körülvéve.

— Vége mindennek — súgta alig hallhatóan John Eye.

A diktátor mellett valami megmozdult. Elvált tőle, és megindult feléjük Ró púpos alakja. A korcs fekete szája diadalittas vigyorba rándult. Aztán eltorzult szájából csikorogva törtek elő a szavak. — Kivel akartatok harcba szállni, ti esztelenek? Nézzétek!

Az éles fény kihunytt, és az űrhajósok szeme előtt feltárult a gépek rettenetes világának széles panorámája. Automaták bányászták a föld alatt az ércet, amelyből itt tüstént fémet olvasztottak, automaták készítették az összes lehetséges munkadarabokat, új gépeket, újfajta, halált hozó fegyvereket konstruáltak, gépek irányították az energetikai állomásokat is. Vég nélkül csak automaták, automaták, automaták! És valamennyi gép egyetlen akaratra, a vasdiktátor parancsainak engedelmeskedett. A vasdiktátornak, aki a Ró által adott program szerint cselekedett. Az űrhajósok látták, amint a szörnyű harci gépek serege elindult csillagrakétáival, méghozzá ezek sokkal tökéletesebbek voltak számos tekintetben az eddig ismerteknél, elindultak ezek az űrsárkányok a kozmikus térségekbe, rárontottak a bolygókra, és módszeresen mindent félresöpörtek az útjukból. És mindenütt a diktátor hideg, könyörtelen akarata kísérte és irányította ezt a sereget.

Georgij felnyögött. Hát ez vár a világmindenség minden bolygójára! Ezt a jövőt készíti elő a Földnek is a diktátor! Sehol egyetlen élőlény, egyetlen kis bokor vagy fűcsomó! Csak gépek, csak automaták mindenütt! És ismét kigyulladt a nappali fény. „Bizonyára csodálatos világ lehetett itt, mielőtt a gépek uralomra jutottak volna” — gondolta bánatosan Georgij. Gondolatait félbeszakította Ró hideg hangja:

— Elég volt. Remélem, végleg meggyőződtek arról, hogy teljesen értelmetlen az ellenem való harc. Te Georgij, ettől a perctől kezdve meg is szűnsz a jelenben létezni. Egy eljövendő világban, csak akkor fogsz életre kelni, amikor már az egész világmindenség a lábaim előtt hever!

John Eye irtózáttal látta, hogy a terem mélyéből két hosszúkás alakú készülék emelkedik a levegőbe, és Georgijhoz úsznak oda. A parancsnoknak már csak annyi ideje maradt, hogy a kezét barátja felé nyújtsa, és odakiáltson:

— Isten veled, John Eye!

A gépkarok a levegőbe emelték Georgijt, odavitték az átlátszó burához, amely alatt az emelvényen az aranyhajú asszony állt, és leeresztették Georgijt az asszony mellé. A parancsnok szeme még nyitva volt, de már nem mozdult. Az űrhajós szoborrá vált, néma szemrehányással a tekintetében, szeme a távolba, a ragyogó kék napra meredt.

— Téged azonban, akit John Eye-nek hívnak — mondta Ró —, nem pusztítalak el. Nem! Felbocsátalak az űrbe...

A navigátor, szinte félájultan meredt Georgijra, nem tudta levenni róla a szemét. Irtózatában vagy nem értette, vagy nem hallotta, amit Ró mondott neki. John Eye lassan a szörnyeteg felé fordította a fejét, és gyűlölettől izzó tekintettel mérte végig...

*HARMADIK RÉSZ:
EGYEDÜL A CSILLAGOK KÖZÖTT*

A hírnök

John Eye szeme előtt színes körök ugráltak, és mintha messziről jöttek volna, úgy jutottak el hozzá Ró kegyetlen, dermesztő szavai:

— Megajándékozlak az élettel, te szárnalmas mikroba! Itt van, nesze, a te csillagrakétád — repülj haza, ha tudsz! És hadd repüljön veled együtt a hír is, hogy a világmindenség összes zugában győzedelmeskedik majd a mindenható diktátor akarata. Nincs szükség tudományra, törvényekre, szellemre. Mindent felvált a tiszta értelemnek alárendelt, halhatatlan gépek világa! Eredj, és védj jól az emlékezetedbe szavaimat!

Ró, miután befejezte mondókáját, eltűnt. Az ibolyakék spirálok ismét erősebben villogtak. John Eye tehetetlenül nézett körül. Észrevette a csillagrakétát. Megengedték volna, hogy elrepüljön? Semmit sem értett az egészből. John Eye megpróbált odabotorkálni az „Értelemhez”, de a lábai nem engedelmeskedtek. Ekkor odaúsztak hozzá azok a gépek, amelyek Georgijt elhurcolták, megragadták hóna aljánál fogva, és a csillagrakétához vonszolták. Gyorsabban! Bár minél előbb érne már véget ez a lidérces álom! Nem, ez nem lidérces álom! John Eye a bőrével, minden idegszálával érezte a gépkarok hideg szorítását. A navigátor Georgij felé fordította fejét, aki mozdulatlanul állt a gyönyörű asszony, a vasdiktátor alkotója mellett. Isten veled, barátom! Isten veled, parancsnok!

A gépek belökték John Eye-t a csillagrakéta nyílásán, és visszatértek a helyükre. A nyílás automatikusan bezárult. És ekkor féktelen düh lobbant fel az űrhajós szívében. Gyorsan az irányító kabinba sietett, és a pulthoz rohant. Megfizet, most azonnal! Megsemmisíti a sugárzóval az átkozott diktátort, a szörnyeteg Rót, és ezt az egész gépcsapatot.

John Eye bekapcsolta a televíziós vevőkészüléket. De mi az, mi történik? Körülötte a csillagos égbolt, a bolygó messze alant marad, és a kék csillag is — a rendszer napja — gyorsan távolodik, és beleolvad a Kozmosz homályába. Mit jelent mindez? Hiszen még be sem kapcsolta a hajtóművet! De ebben a szempillantásban valamiféle repülő szerkezetek jelentek meg a periszkópokban, amelyek lassan kezdtek elmaradozni az „Értelem” testétől... John Eye megértett mindent. Ró előrelátóan eltávolította a csillagrakétát bolygójának környezetéből. Ezt a feladatot szolgálja, ezek a repülő szerkezetek hajtották végre.

A navigátoron hirtelen halálos kimerültség hatalmasodott el. Szinte öntudatlanul nyúlt a pulthoz, ekkor a rakéta megremegett, és a hajtóművek vad ütemben munkához láttak...

A feneketlen űr

Teltek a másodpercek, évek, évszázadok. A végtelenben a földi idő múlásának nincs semmi jelentősége. Egy űrhajó száguld valahol a világmindenségben, egy fémdoboz, félig halott emberrel a bensejében. A homályban felvillantak, majd ismét kihunytak galaxisok, szédítő

méretű csillagrendszerek; az „Értelem” fehér spiráljain elsuhanó csillagok fénye vibrált, és eltűntek mögötte a gigászi gázködök csóvái.

Így pergett a megmérhetetlen idő, ki tudja meddig.

John Eye közben mozdulatlanul hevert karosszékében, a pultra borulva. A szeme hunyva volt, és állkapcsa szorosan összezárult. A valóság nem hatolt el tudatáig.

Egyszerre azonban John Eye felnyitotta a szemét. Sokáig még arra sem eszmélt rá, hogy voltaképpen hol is van. Értetlenül meredt a parancsnok üres helyére. Aztán tekintete a kabin falán függő fényképre, barátainak arcképére vetődött. Úgy tűnt neki, mintha Georgij szemében vidám mosoly bujkálna. És a navigátornak ekkor minden az eszébe jutott... Eszébe jutott esküje is, amelyet Georgijnak tett, amikor csak ketten maradtak, és ez a visszaemlékezés új erővel töltötte el.

A navigátor a periszkópokba nézett. Szürke homály kavargott a lencsékben. Ezek szerint be lenne kapcsolva a védőmező? De ki kapcsolta be? Mikor? Talán ő maga?

John Eye feladatul adta a robotgépeknek, hogy vegyék le a védőmezőt. A periszkópokban csillagok ragyogtak fel, amelyek ezüstös korongba olvadtak össze. Az űrhajós feszülten figyelte a csillagok ismeretlen elhelyezkedését. Ez nem a hazai Tejútrendszer! Vajon a világegyetem mely tájain száguld az „Értelem”?

A navigátor az univerzális kronométerre pillantott és elszörnyedt. Az űrhajó a maga sajátos ideje szerint már teljes három órája hasítja a világmindenség végtelenségét. A bekapcsolt számítógépek megállapították, hogy az „Értelem” nem kevesebb, mint ötmillió fényévet hagyott maga mögött! Hol jár most? És hogy talál vissza?

John Eye bátor szívébe belopakodott a félelem, és jeges szorításával összemarkolta. Ez a vég? A halál? De lehet, hogy már túl van rajta, és a halál valójában nem más, mint ez a vég nélküli keringés a világmindenség sivatagjaiban, bezárva ebbe a fémkoporsóba?

De nem! Félre a kishitűséggel, harcolni kell! Kerüljön bármibe, de el kell juttatni az „Értelem” űrhajót a hazai Tejútrendszerbe, a drága Földre. Hiszen ő nem egyszerűen a kozmosz tengerének magányos utasa, hanem a távoli haza küldte őt, hogy hódítsa meg a jövő partjait; az értelem nagy hadseregének harcosa ő, aki szembeszáll a világmindenség ellenséges erőivel!

A navigátor működésbe hozta az összes teleszkopikus készüléket és analizátorokat. A csillagrakéta automatikus központja munkához látott, és ellenőrizte az információs központ által szolgáltatott adatokat. Kidobták a gépek az első eredményt, aztán a másodikat, majd a harmadikat. John Eye aggódva vizsgálta a gépek számításait. Nem! Az adatok szerint ismeretlen csillagrendszerek mellett száguldott el. Vajon milyen végtelen messzeségekbe jutott el? Hol van az a Tejútrendszer, ahonnan az expedíciójuk felszállt?

John Eye az emlékezőgéphez rohant, feltételezte, hogy a gép rögzítette a csillagrakéta útját. De itt is csalódás érte. Ró, amikor John Eye-t elindította a kozmoszba, elővigyázatosságból kikapcsolta az emlékezőgépeket, és erről az útszakasról semmiféle adat sem maradt.

Az űrhajós kétségbeesetten ejtette le a kezét. Szembe kell nézni az igazsággal. Az optimizmus nem segít. Képtelen ráakadni a visszafelé vezető útra! Teljesen tehetetlen!

A láthatáron gúnyosan hunyorogtak a csillagok, alig észrevehetően lebegtek a ködfoltok széleinél. Az „Értelem” ismeretlen távolságok felé repült.

John Eye behunyta a szemét. Koncentrálni kell! Nyugalom 'és még egyszer nyugalom! Nyugalom és kitartás! Egyébként még maradt némi halvány reménysugár. Meg kell próbálni, hátha valahol a világmindenségben értelmes lényekre akad. Talán segítenek neki a Földre való visszatérésben. Lehet, hogy erre évtizedek mennek rá, lehet, hogy az egész élete, ám legyen, de az „Értelem”-nek meg kell érkezni a jövőbe, és át kell adni az utódoknak azokat a felbecsülhetetlen értékű tudományos adatokat, amelyeket az expedíció összegyűjtött. Igen, csak ez lehet a teendője. Míg száll az űrhajó, míg nem fegyvertelen — nem adja meg magát esztelenül. Amíg az emberi agy kerekai forognak, amíg vér kering az erekben, harcolni kell.

A navigátor most már habozás, tétovázás nélkül bekapcsolta a hajtóműveket, és programot adott az automatáknak. A csillagrakéta engedelmesen fordult vissza hatalmas ívű görbéjén. A védőmező ismét körbefogta áttetsző korona gyanánt az „Értelem” űrhajót, és elhárította a külső hatásokat.

A csillagrakéta szédületes tempóban falta a kilométerek billióit, a fényéveket. Mint a villám, úgy száguldott el a galaxisok tucatjai mellett. Telt az idő — órák és évszázadok. John Eye kikapcsolta a védőmezőt, működésbe hozta az analizálókészülékeket, a láthatár teleszkópjait, és mohón leste az automaták válaszát, de a hazai Tejútrendszert nem találta. Beleveszett a világmindenség feneketlen óceánjába.

És ismét repült tovább vakon, ezer és millió kilométereken keresztül. Nem hagyta el a szenvedélyes vágy, hogy visszatérhessen a drága, meleg és virágzó Földre. Türelmes kísérője maradt a homályos remény, a fáradhatatlan kutatás.

De egyszer eljött a kritikus pillanat, új veszély fenyegette. Az analizátor azt mutatta, hogy a reaktorban a hajtóenergiaként használt atomüzemanyag a vége felé tart. Az űrhajó hamarosan felmondja a szolgálatot. Meg fog állni az „Értelem” hajtóműrendszere is. Akkor pedig csak a gravitációs törvények szerint tud az űrhajó repülni.

John Eye csak egyetlen kiutat látott: valamelyik rendszer egyik bolygóját ki kell választani, ahova leszáll a rakétával, és megpróbálja, talán akad ott aktinid-érc. Az „Értelem” űrhajó rendelkezik ércdúsító berendezéssel, amelynek segítségével elő tud állítani magenergiát. De hol talál ilyen bolygót?

A közelben egy spirál alakú Tejútrendszer világított. A legszélső csillagok nagy távolságban fényltek. John Eye találmára kiválasztott egy, a Naphoz hasonló sárga csillagot, és a csillagrakétát határozottan ehhez az idegen rendszerhez irányította.

Az ősvilágban

Kiderült, hogy ez az egyetlen bolygó ebben a csillagrendszerben. John Eye a graviókészülék segítségével, amely felfogta a nehézkedési erővonalakat, meghatározta a bolygó tömegét. Hasonló volt a Föld tömegéhez.

A csillagrakéta, miután levette a sebességét, behatolt a bolygó felett elterülő sűrű és vastag felhőképződménybe. Veszélyes feladat volt ez, de nem volt lehetősége, hogy a leszálláshoz alkalmas helyet keressen.

A navigátor bekapcsolta az infraképernyőt. A képernyőn, tengerek elmosódott foltjai, széles folyók és erdők körvonalai rajzolódtak ki. Feltűnt a tengerpart is. Végül az űrhajó kiúszott a felhők közül. A periszkópokban feltárult a bolygó színes látképe, amelyet széles és keskeny, kanyargós folyók szabdaltak szét, partjuk mentén erdőrengetegek terültek el, arrébb zölddel borított síkságok, a szárazföldeket óceánok fogták gyűrűbe.

John Eye megsokszorozta a teleszkópok döntőképességét, és bekapcsolta a robotgépeket, szerette volna, ha értelemmel bíró élet nyomaira bukkanhat. De az „Értelem” hiába írt le három kört is a bolygó körül, a civilizáció legkisebb jelét sem fedezte fel. Irdatlan őserdők, óriási hegyvonulatok és végtelen kiterjedésű óceánok követték egymást. Valahol a távolban lángnyelvek csapnak a magasba, aztán füstoszlopok törtek az ég felé. Az analizátor azt mutatta, hogy ott valamilyen vulkán működik.

John Eye szíve fájdalmasan összeszorult. Bolygó, de értelmes élet nélkül, itt senki sem tud segíteni neki. Vissza kell térnie az űrbe, új világot kell keresni. Tovább keresni? Nem, ez lehetetlen! Alig lehet valami kis idő hátra, és elnémul a reaktor, megszűnik a hajtóművek működése, leállnak az automaták.

Nincs más kiút — le kell szállni! De még előzőleg, repülés közben kell meghatározni, hogy merre kerül el aktinidlelő hely, és annak a közelében kell leszállnia. Csak ez az egyetlen lehetősége...

John Eye bekapcsolta a rádiómétert. Az érzékeny műszerek megkezdték a méréseket, az apró mutatók remegése jelezte, hogy a bolygóról érkező adatokat felfogják. A nyolcadik kör során jutottak eredményre. A műszerek nagy erejű gamma sugárzást központot észleltek.

Az „Értelem” másodpercenkénti egy kilométeres sebességgel repült. John Eye élesen fékezett, visszafogta a gépet, és nagy kört írt le egy elhagyott síkság felett. Az aktinidlelő helyek valahol a hegyvonulat körzetében terülnek el. A hegyek egyik oldalán sárga sivatag, a másikon pedig sötét, végtelen őserdő húzódott.

John Eye a hegyvonulattól vagy három kilométernyi távolságra nagy völgyet fedezett fel, amelyet egy hullámos folyó sebes áramlással szelt ketté. Az „Értelem” hajtóművei felzúgtak, és az izzó levegő örvényei közepette leszállt...

A hangok elhaltak. Nyomasztó csend lepte meg, csak a vér lüktetését hallotta a halántékán. John Eye felállt, botladozva végigment a kabinon, teste, amely már elszokott normális súlyának érzékelésétől, nehezen őrizte meg egyensúlyát. A navigátor ismét lepihent, behunyta a szemét, kívánta már, hogy elcsituljon zaklatottsága, szerette volna összeszedni gondolatait.

Igen, csak magára számíthat. Itt senki sem segít neki. Először is fel kell derítenie a környéket, meg kell ismerkednie az állatvilággal. Egyébként az állatoktól, legyenek akármilyen hatalmasak is, nem félt, hiszen a sugárzókkal bármilyen óriást is megsemmisíthet. De aztán..., aztán az ércet kell megkeresnie. Nyilvánvalóan itt lesz valahol, ebben a sziklás vadonban. Bárcsak sikerülne! Akkor újra felrepülhet, tovább keresheti az elveszett Földet. De még ha mindez hiábavaló is, ha ismét kudarc éri, akkor is élte az újabb cél, a repülés, a cselekvés.

John Eye feltápáskodott. Nincs idő a pihenésre. Cselekednie kell. Gyorsan evett egy keveset, és bekapcsolta a léganalizátorokat. A műszerek azt mutatták, hogy a bolygó atmoszférája elegendő oxigént tartalmaz. Nem találtak káros gázokat, sem veszélyes baktériumokat. Nem fenyeget közvetlen veszély.

John Eye, miután felöltötte meleg kezeslábasát, megindult a kijárat felé. Majd gondolt egyet, és magához vette a gázálcát, a sugárzót és a hordozható tájolókészüléket. Bekapcsolta az automatikus tájolást, és megindult lefelé. A nyílás csikorogva tárult fel. Erős légáram vágott az arcába. A megrészegítő illattól megszedült. John Eye a zsilip falához támaszkodott, és megállt egy pillanatra. Majd ismét felocsúdott, és átlépett a bejárati rácsokon.

Az „Értelem” felperzselte maga körül a földet. Távolabb, az egész völgyet kékes színű, kemény szálú, csillogó fű borította, amelyet sárga bugák tarkítottak. Helyenként nagy piros virágok virítottak. A messzeségben irdatlan őserdő sötétlett. A fák magasak és karcsúak voltak, formájuk kopjára emlékeztetett, csúcsuk széles levelek kis nyalábjaiban végződött. Lentebb az egész síkságot alacsony növénybozót borította, szinte fekete, sötétzöld húsos levélzettel.

A völgy a folyó felett ért véget. A víz sziklák között csörgedezett. A folyó másik partján is erdő sötétlett. A völgy felett komor, szürke felhők tornyosultak. Szél nem mozdult. Mintha valami szürke takaró borult volna az egész világ fölé.

John Eye odalépett a szakadékhoz, és letekintett a mélyben hullámozó vízre. A legközelebbi szikla hasadékából, átható hangon vijjogva, egy furcsa, kék madár rebbent elő. Alacsonyan szállt a folyó felett, majd eltűnt az erdőben.

Primitív világba került. Alacsonyabb rendű állatok, őserdők és sziklák világa ez. Ez a bolygó csak nemrégiben léphetett a szerves fejlődés útjára. Csak saját magára számíthat...

A navigátor visszafordult, és megindult az „Értelem” felé. Ekkor az űrhajó mögül furcsa hangok ütötték meg a fülét. John Eye-nek úgy tűnt, mintha tagolt beszédet hallana. A csillagrakéta mögött, a bozotosban valamiféle alakok mozgása látszott. Gesztikulálva közeledtek John Eye-hez. A navigátor bizonytalanul megállt. Vajon kik lehetnek ezek?

Közben az ismeretlen élőlények már egészen a közelébe értek. Most már ki lehetett venni körvonalukat is. John Eye örömmel állapította meg, hogy a közeledő lények — nem állatok. Kiegyenesedve álltak hátsó végtagjaikon, elülső végtagjaikban pedig valamiféle tárgyat tartottak, és inkább hasonlítottak ősemberekre, semmint vadállatokra. Igaz, különböztek a mai embertől, de testük arányai az emberre emlékeztettek. Ilyenek lehettek a neander-völgyiek, vagy a még régebbi

őseink, akiket a tudomány „Pithecantropus erectus” névvel jelölt meg. Homlokuk elég magas volt, nagy szemük figyelmesen meredt a jövővényre. Görnyedt testüket ritkás, kék szőrzet borította, és levelekből készített primitív ruházatuk arra utalt, hogy ezeknek a lényeknek emberré válása csak nemrégiben kezdődött meg.

A csoport szétnyílt. Egy óriás termetű hím lépett ele soraikból. Felemelte a kezében tartott bunkót, és furcsa dallamot dúdolva, vad ütemű táncba kezdett, és körben járva közeledett az úrhajóshoz.

John Eye meglepetten figyelt, és mindenesetre előkészítette sugárvetőjét...

A hajtóanyag keresése

A vadember, miután körbetáncolta John Eye-t, a fúbe hanyatlott. Amíg énekelt, társai összevissza hemperegtek, felugráltak, és táncoltak a sajátos dallam ütemére. Az úrhajós ijedten hátrált néhány lépést. De aztán, amint látta, hogy a vadember térdre borul, és áhítatosan kinyújtja feléje a kezét, vidáman felnevetett. Hát erről van szó! Ezek az ártalmatlan lények nyilván istennek tartják, az ég küldöttének. Figyelmüket természetesen nem kerülte el a csillagrakéta leszállása. Nos, ha így van, akkor ki kell aknázni ezt a lehetőséget. Semmi esetre sem fogják bántani, sőt, a segítségére lehetnek az érc felkutatásában. Csak közelebbi ismeretséget kell velük kötni, még ha hónapok is mennek rá erre. Hiszen ha a vademberek segítségével rátalál a szükséges ércre, százszorosán megtérül az elfecsérelt idő!

A vadember nagy, kerek szemei találoztak az úrhajós pillantásával. A vadember tekintetéből lelkesedés, áhítat és engedelmesség sugárzott. John Eye figyelmesen vette szemügyre a vadember arcát. Meglepte szaglószervének különös elhelyezkedése. Orrlyukai egészen nagy szája sarkáig húzódtak le, ez arcát torzzá és lapossá tette. A szeme azonban semmiben sem tért el az emberi szemtől, állhatatosan és figyelmesen szemlélte a világot, készen a természet titkaival való harcra.

John Eye felemelte a kezét, az égre mutatott. A vadember örömmel bólintott, és valamit kiáltott társainak. Azok erre barátságos üvöltésbe törtek ki. A navigátor a bunkó felé nyúlt, amit a hím a kezében tartott. A vadember készségesen átnyújtotta a mennyei vendégnek fegyverét, egy görcsös botot, amelynek anyaga fekete színű fa volt. Tökéletesen nyilvánvalóvá vált, hogy a vadember bizalommal viseltetik John Eye iránt. Hozzá lehet hát kezdeni a baráti kapcsolatok kialakításához...

Eltelt néhány hét, ezalatt John Eye megismerkedett az ősközösségi törzs életével és szokásaival, és megtanulta a vademberek egyszerű nyelvét. A sziklák közt húzódó barlangokban laktak, az óriás fák gyökerei alatt. A mocsári növények zamatos, fiatal hajtásait ették meg madártojást, kisebb állatokat és a fák termését. Néha sikerült közösen leteríteniük egy-egy mamutot, ezt az óriási esetlen állatot, amely éles agyarakat viselt. A mamut húsa omlós és ízletes volt, és hosszú időre elegendő volt mindannyiuknak.

John Eye már név szerint ismerte az összes vadembert. Az óriási termetű hím volt a törzs feje. Parancsait mindannyian zúgolódás nélkül teljesítették. Ta-tának hívták. Elég okosnak és leleményesnek bizonyult.

Egy hónap múlva John Eye már el tudott beszélgetni Ta-tá-val. Kiderítette, hogy a vademberek nem ismerik a tűz használatát, és az úrhajós elhatározta, hogy megtanítja rá őket.

Derűs, felhőtlen napok következtek. A sötétkék égbolton vakítóan ragyogott a sárga nap kis korongja.

Az egyik ilyen meleg estén John Eye összegyűjtötte a vadembereket egy kis erdei tisztáson, és így szólt hozzájuk:

— Hamarosan elmegyek tőletek.

— Miért óhajtja ezt így, fentről jött ember? — lepődött meg a törzsfő.

— Nem tehetek mást. Visszatérek oda, ahol születtem.

— Te az égben születtél, fentről jött ember. Ott mindig ragyog a nap. Ott sok bogyó van és rengeteg mamuthús...

— Nem, Ta-ta. Én ugyanolyan világban születtem, mint amilyen a tiétek, de...

Ta-ta döbönt arckifejezése láttán John Eye elhallgatott. Ugyan, hogy is foghatná fel ez a primitív vadember a világmindenség valószínűtlen távlatait?! Gondoljon hát, amit akar!

Ta-ta elégedett ábrázattal felnevetett:

— No látod, elhallgattál, te fentről jött ember! Én igazat mondtam. Te a hatalmas Nap fia vagy.

— Igen, így van, én a Nap fia vagyok. És itt akarok hagyni nektek egy parányit a Nap tűzéből. Hadd melegítsen benneteket a ködös nappalokon és a sötét éjszakákon. Hadd legyen a szolgátok, tegye omlóssá és ízletessé a szikkadt húst...

— Miről beszélsz, te fentről jött ember? — kérdezte értetlenül a törzsfő.

— Figyelj rám — felelte John Eye, és elővette az öngyújtóját. — Gyújtsetek száraz gallyakat és leveleket...

Ta-ta fennhangon kihirdette a parancsot. A gyerekek és az asszonyok szétszéledtek a szélrózsa minden irányába. Az úrhajós elé egykettőre nagy kupac rozsét hordtak össze. John Eye ünnepélyesen nézett a törzsfőre.

— Látjátok, egyre jobban leszáll a homály. Sötét lesz és hideg. De én őrzöm a Nap egyetlen piciny szikráját. Én elkergetem a homályt és a hideget...

Az öngyújtóból kis láng villant fel. John Eye meggyújtotta a rozsét. Vakító fény lobbant fel, amely megvilágította az egész környéket. Meglepett és ijedt kiáltások hangzottak fel. A vademberek szétfutottak, mintha csak valami vihar kergette volna meg őket. A fatörzsek mögül ijedt arccal kukucskáltak elő.

— Ne féljete! — kiáltott John Eye. — Nem bánt titeket a Nap szikrája. Nektek ajándékozom!

Ta-ta tért vissza elsőnek a tűzhöz. Az úrhajós a máglya fölé tartotta a kezét, ott melengette, és azt ajánlotta Ta-tának, hogy kövesse a példáját. A vadember félénken nyújtotta ki kezét a tűz fölé. A lángok egyáltalán nem bizonyultak olyan borzalmasnak, mint amennyire megijedt tőlük. Ellenkezőleg, kellemesen melegítették a kezét. Ta-ta elégedetten felnevetett, és lelkesülten kiáltotta:

— Meleg!

Vezérük láttán a többi vadember is nekibátorodott, és közelebb lépett. Egyikük, a legöregebb, azt mondta:

— Mi már láttunk ilyet. Egyszer az ég dörgött. Azután leesett onnan egy tüzes korong, amitől az erdő meggyulladt. Borzalmas volt. Sokan elmenekültek...

— Ez a tűz a tiétek. Ti fogtok uralkodni felette. Ha tápláljátok, élni fog, ha nem, akkor elenyészik...

A vademberek vidáman nevetgéltek. Letelepedtek a tűz köré, és elragadtatva bámulták az úrhajóst.

— Ta-ta — mondta határozottan John Eye —, eljött a bűcsű ideje. De még előbb el kell mennem a hegyek között húzódó völgybe. Adj mellém vezetőt.

A vademberek élénken vitatták John Eye kérését. Aztán Ta-ta ünnepélyesen felemelte a karját, és a melléhez szorította.

— Mi készek vagyunk mindent megtenni, amit csak kérsz, te fentről jött ember. De a Halálszorosba nem vezetünk el.

— Halálszoros? — lepődött meg John Eye. — Miért nevezitek így?

— Aki ott járt, meghalt. Úgy tartjuk, hogy a szoros elátkozott hely...

„Ez bizonyosan az aktinid hatása!” — örült meg John Eye. Hangosan azonban ezt mondta a vadembereknek:

— Én nem félek a szorostól. Tudjátok, én a fentről jött ember vagyok, a Nap fia.

Ta-ta ünnepélyes mozdulattal a tűz fölé nyújtotta a kezét:

— Jól van. Én megmutatom neked a Halálszorosot, te fentről jött ember...

A vademberek vidáman kiabálva újabb és újabb rőzsekötegeket hoztak. A máglya lobogott, elkergette az éjszakát, a tűz fölött nagy rajokban pillék köröztek, megperzselődtek, és behullottak a lángokba.

A kör közepén megjelent La-la, a törzsfő lánya. Megállt John Eye előtt, arcát két tenyere közé fogta, és mély, erőteljes hangon énekelni kezdett. Az úrhajós a szövegből megértette, hogy a dal róla szól.

Csodálatos! Hihetetlen!... Nem álom-e ez csupán? A fekete égbolton idegen csillagképek szikráznak, feje felett sohasem látott fák susognak, körülötte pedig szőrös vademberek nyüzsögnek. És La-la, az állatbőrökbe burkolt lány, sötét, kerek szemével az égi messzeségekbe révedezve, himnuszt költ a Föld úrhajósáról, akit itt istenségnek tekintenek:

*Áldott a mi földünk,
szellemek lebegnek fölötte...
A tüzes Nap fia,
a derült ég embere
eljött hozzánk...
Az erdő mélyén ülünk,
a napszikra mellett,
és melegsünk...
Ez a szellemek ajándéka,
ez az ég ajándéka.*

Sötét éjszakákon,

*borús nappalokon
védőpajzsunk lesz...*

A dal elhalt. La-la, szemét szerényen lesütve várta, hogy mit szól szerzeményéhez John Eye. Az űrhajós gyengéden mosolygott, és megdicsérte a lányt. La-la zavarba jött, és a barátnőihez szaladt. Az űrhajós ezután a törzsfőhöz fordult, és határozottan közölte:

— Tehát, Ta-ta, holnap elvezetsz engem a Halálszorosba.

Ismét az űrben

Másnap reggel John Eye felöltötte védőruházatát, magához vett egy tartályt, és így lépett ki az űrhajóból. Ta-ta és néhány vadember a völgy tisztásán várta. Keskeny, erdei ösvényeken vezették az űrhajóst a hegyvonulathoz. Amint egy kis patakhöz értek, amely a fák között kígyózott tova, Ta-ta megállt.

— Ez itt a Halálszoros — mondta, és a fák között kéklő hegygerinc felé mutatott. — Mi nem megyünk tovább...

— Jól van — egyezett bele John Eye. — Itt várjatok meg.

A navigátor határozott léptekkel megindult előre, és átgázolt a kis patakon. Kievíckélt a meredek partra, felöltötte védőszemüveggel felszerelt csuklyáját, és körülnézett.

Ta-ta és társai barátságosan integettek. John Eye visszaintegetett, és megindult a gerinc felé. Ahogy egyre inkább előrehaladt, úgy ritkult a fű, azután pedig teljesen kopár vidék fogadta. Körös-körül halotti csend ült a tájon, életnek nyoma sem látszott. A sziklák között itt-ott állatkoponyák, állati csontok fehérlettek. Végül John Eye leereszkedett egy keskeny hasadékba, amelynek falát kaotikus összevisszaságban gránittömbök borították. A hegygerinc mögül felkelt a nap, és a kőtömbök színes szikrákat szórtak. A rideg szoros, mint valami csodálatos kaleidoszkóp tükrösen villogtatta fényeit. Mintha csak a természet ide hordta volna össze a legkülönbözőbb ásványok pompázó, gazdag gyűjteményét. És valahol itt rejtőzik az aktinid is, amelyre John Eye-nek oly nagy szüksége van...

A navigátor kinyitotta a mellén függő analizátor tokját, és megindult a sziklafal mentén. Vagy öt perc múlva a műszer sugárzás jelenlétét állapította meg. Az analizátor mutatója erősen kilengett, majd megállt, nyíl alakú hegye egy hatalmas fekete tömb irányába mutatott. A pirosas kőzetben valami ásvány csíkjai villogtak. John Eye izgatottan vette elő a vibrátort, és segítségével néhány darabkát letördelt a kőzetből. A törés felületén, az erekben aranyszínű fém csillogott. Ez nem lehet más, mint radioaktív elem! A csillagrakétában kell majd ellenőrizni. De már most úgy látszik, hogy sikerrel járt a kutatás!

John Eye fél óra alatt megtöltötte a tartályt a kőzettel, és megindult visszafelé.

Az analízis pozitív eredménnyel járt. Kiderült, hogy az erecskék egy olyan transzurán elemet tartalmaznak, amelyet még a Föld tudósai nem ismernek. A mag csekély átalakításával, amelyet a csillagrakéta készülékével végzett el, kiváló hajtóanyaghoz jutott a reaktor működtetéséhez.

John, Eye két napig bányászta az ércet. A patakig a teli tartályokat saját maga cipelte el. Onnan azonban Ta-ta és még néhány vadember segített neki, hogy a tartályokat a csillagrakétához szállíthassa.

És végre eljött a búcsú napja. Estefelé a navigátor ott ült a tábortűz mellett, és ismét La-la énekét hallgatta.

A lány daláról azonban az űrhajósnak Kozmográd széles utcái jutottak az eszébe, a déli sztyeppék síkságai, Szibéria erdei, az óceánok és a folyók. Mennyire szeretett volna már otthon lenni, milyen hő vágy fogta el az elvesztett Föld után...

Elbúcsúzott Ta-tától, megmagyarázta a törzsfőnöknek, hogyan kell a kőből tüzet pattintani, hogyan kell máglyát gyújtani.

— Visszatérsz még hozzánk, te fentről jött ember? — kérdezte panaszosan Ta-ta.

— Nem tudom — felelte John Eye, és szomorúan pillantott rá. — Lehet, hogy én már nem térek vissza, de feltétlenül érkeznek majd más vendégek az égből. A ti gyerekeitek és unokáitok majd találkoznak velük. Aztán pedig ti magatok fogtok elrepülni a Naphoz, a csillagok világába.

— És mi is a Nap fiai leszünk? — derült fel a vadember.

— Igen, Ta-ta! Ti is a Nap fiai lesztek...

A rövid éjszaka a végéhez közeledett. Felkelt a nap. A vademberek az erdei tisztáson csoportosulva várakoztak a soha nem ismert látványra. Az ég küldötte, a fentről jött ember, aki a tüzet ajándékozta nekik, eltűnt a repülő barlang nyílásában.

A vademberek lélegzet-visszafojtva vártak. Hirtelen, a derűs napsütés közepette mennydörgés reszkettette meg a levegőt. A forró levegő vihara a földhöz vágta Ta-tát és társait. A csillagrakéta a magasba szárnyalt, és eltűnt a kékségben, a Nap irányában.

...Ez alkalommal szerencséje volt. Néhány nappal később már a televíziós lokátorok érzékelték a hazai Tejútrendszer felvillanó apró kis pontjait.

És az űrhajó ismét olyan sebességgel szelte a világmindenség távolságait, hogy ehhez képest a fény röpte a teknősbéka vánszorgásához hasonlított. Semmi sem akadályozta e csodálatos emberi alkotás száguldását.

A gravitációs és mágneses mezők szétváltak előtte, az óriási ködfoltok sem térítették el útjából, nem akaszthatták meg minden villámnál sebesebb röptét...

John Eye végrendelete

Majd ismét baj szakadt rá. Elfogyott az antianyag. Eltűnt a védőmező, így az „Értelem" sebessége nem haladta meg a fényét.

John Eye-t, aki már annyira biztosra vette a repülés sikeres befejezését, ez a kudarc teljesen elbátortalanította. A műszerekhez rohant. A robotgépek azt mutatták, hogy a csillagrakéta már elérte a hazai Tejútrendszert, és a rendszer határain repül. De a Napig még ötszáz fényév volt hátra. Micsoda balszerencse!

A navigátor kiszámította a repülés sebességét, és számba vette az élelmiszerkészleteket. Tisztában volt azzal, hogy milyen veszély

fenyegeti. Hiszen még a csillagrakéta sajátos ideje szerint is százötven évig kell repülnie.

John Eye meg volt győződve arról, hogy az automaták pontosan a Földre irányítják az „Értelem” űrhajót. A kozmoszban eltöltendő hosszú, magányos évektől rettegett, a lassú haldoklástól, végül pedig... a fémkoporsó vagy száz éven keresztül hurcolja majd tetemét a végtelenség útjain.

A navigátor lelki szemei előtt felködlött Georgij arca. Még a hangját is hallotta: „A mi halálunk..., barátaink halála... nem lehet hiábavaló...”

„Hallom, Georgij. Én megteszek mindent. A Naprendszer emberiségéhez eljut majd az a gazdag tudásanyag, amit mi összegyűjtöttünk, tudomást fognak szerezni arról, hogy milyen rettenetes veszedelemmel fenyegeti őket a másik Tejútrendszer, így kell ennek lennie, tehát így is lesz...”

John Eye gondosan ellenőrizte az irányt, az automaták programját. Párhuzamos feladatot adott a robotgépeknek. Aztán elővette a mágneses membránokat, beindította a diktafonautomatákat, és a mikrofon fölé hajolva tollba mondta végrendeletét. Beszámolt a Nagy Magellán Felhőbe tett utazásukról, barátai haláláról, az expedíciónak az űrkutatás során elért kiemelkedő felfedezéseiről és végül a vasdiktátorral történt találkozásról. John Eye kissé elgondolkodott, majd így fejezte be végrendeletét.

— Távoli testvéreim! Mi végrehajtottuk az ember feladatát. Én megtettem mindent, amit tudtam, de most meghalok. Ne ítéljetelek ezért. Irtózatossá vált hosszú éveken át magányosan élni. Pedig mennyire szerettem volna megismerni a ti új világotokat! Természetesen gyönyörű lesz, mint amilyennek az embertitánok világának lennie kell. Hiszem, hogy segítségére lesztek a Nagy Magellán Felhő rendszerében élő testvéreinknek, akik az értelem teremtette automaták szörnyű világával viaskodnak. Ne ismételjétek meg e távoli világ hibáit, ne semmisítsétek meg az emberi szellemet! Az emberi élet lényege az értelem újabb és újabb lépcsőfokainak meghódítása! Hiszen van-e szebb az élő, lángoló emberi gondolatnál, hibáival és eredményeivel, bánatával és örömeivel, tépelődéseivel és harcaival együtt? Viszontlátásra, távoli testvéreim!...

John Eye elhallgatott. Mélyet sóhajtott, mintha valami nehéz súly gördült volna le a szívéről. Szabatos mozdulatokkal bekapcsolta a szivattyúkat. A szűrő-aggregátorok nyílásaiba levegő áramlott. Gyorsan csökkent a hőmérséklet. Keze és lába megdermedt a hidegtől. Átvillant az agyán a gondolat: „Talán mégsem kellene!” A fényképről szigorúan nézett rá Georgij, tekintetében szemrehányás tükröződött.

John Eye halványan elmosolyodott, és alig hallhatóan suttozta:

— Bocsáss meg, Georgij, nem bírom tovább...

Az automaták halkán kattogtak. A kabinba betört az erőtlen gáz folyama. John Eye feje a pultra hanyatlott. Érezte, minden elsötétedik körülötte. Lelki szemei előtt még feltűnt a Föld, amely mintha hóféhér fellegekbe burkolózva repült volna elébe...

EPILÓGUS

Tízezer év

Egy nyitott graviórepülő szállt a Föld felett kelet felé. A repülőn kényelmes karosszékekben Aerowell, John Eye, Szikra és Szemonyij ült. Szemonyij, az Automatikus Központ vezetője a legutóbbi események hatására Aerowell, a legöregebb tudós szenvedélyes híve lett. John Eye története, amit az automaták lejegyeztek, és a tanácsban visszajátszottak, megrendítette őt is, akárcsak a szellem „mechanizálási” tervének többi védelmezőjét. Ráadásul Aerowell hosszadalmas és gondos előkészítés után életre keltette John Eye-t. Mindannyian hevesen vágytak arra, hogy a távoli múltból érkezett űrhajóssal találkozzanak. De Aerowell mindaddig kategorikusan ellenezte. John Eye-nek tartós pihenésre volt szüksége.

Az új világ nyomasztotta a navigátort. Mindabból, ami a Földön valaha is közelállt a szívéhez, sernmi sem maradt. Talán csak a Dnyeper feletti védett terület tölgyei és nyírfái, amelyek, akárcsak régen, szomorúan susogták bánatukat. Talán csak Szikra szeme, amely éppoly nyugtalanító tűzzel villogott, mint a hajdani kislányok tekintete.

Szikra a múltból érkezett embernek szentelte minden szabad idejét. Azon igyekezett, hogy az űrhajós ne bánkódjék, annyi szenvedés és élmény után ne érezze magát magányosnak a számára idegen korban. Szelíd és kedves lelkében hirtelen olyan érzés ébredt, amelyet saját magának sem mert bevallani. Lopva nézegette az űrhajós szigorú, sovány arcát, távolba meredő szemét, szorosán összezárt ajkát, és nyugtalanság fogta el. A lány megtanulta az ősi nyelvet, John Eye nyelvét, és megtanította a férfit a korabeli, egyszerűbb nyelvre. Ma Aerowell magával vitte őket, és kirepültek együtt keletre, a tengerhez. Az űrhajós hosszan és gondolataiba mélyedten figyelt lefelé, gyönyörködött a csatornák kék hálózatában, az erdőkben és mezőkben, a soha nem ismert növények buja ültetvényeiben, az építészet remekműveiben. Aztán Aerowellhez fordult, elragadtatottan nézte az öreg tudós átszellemült arcát, és azt mondta:

— Ön valóban újjászült engem! Képtelen vagyok szavakkal kifejezni, amit most érzek!

— Nincs is rá szükség — felelte jólelkűen Aerowell.

— Látom az arcodat, érzem lelkednek muzsikáját. Nálunk csak a technikában és a tudományban van szükség szavakra. Az érzések kifejezésénél szinte sohasem! Egyébként nálunk nem szokás a magázás...

— Értem. Hát majd igyekszem, ámbár még szokatlan számomra. Egyébként egész ütünk alatt azon töprengtem, hogy mi is a helyem az életben... Expedíciónkon gondolkodtam, és nem tudtam elűzni a bánatot...

— Ugyan miért? — kérdezte élénken Szemonyij.

— Én olyan jövőbe tértem vissza, ahol az ember titánná magasodott. De nélkülünk! A mi repülésünk felesleges és szükségtelen volt! Vajon mit adtam én a tikorotoknak?

Szemonyij fekete szeme haragosan tüzelt.

— Tévedsz! Rosszul ítéled meg a dolgokat. A világban minden kölcsönhatásban van egymással — éppen nemrégiben vetették ezt a szememre Saturnus lakói. És tökéletesen igazuk is van. A ti űrhajótokon rengeteg, felbecsülhetetlen értékű anyagot találtunk, amely szélesítette a tudásunkat. De ha mindez nem is lett volna, akkor is a te ideérkezésed a múltból óriási jelentőségű a számunkra. Te talán nem hallottál a nagy fordulat feletti vitáról?

— De hallottam.

— No látod, a te ideérkezésed pontot tett a vita végére. És ez nagyszerű. A legkevésbé sem bánt, hogy elvetették a tervezetet.

— Nálunk bezzeg nem mondtak le ilyen könnyen a tervekről — mosolyodott el John Eye. — Dühödten védelmezték őket, néha minden logika ellenére is.

— A rossz terveket is? — lepődött meg Aerowell.

— De még mennyire!

— Különös. Ez a lehetőségeitek korlátozottságáról vall. A mi tudományunk határtalan, bármely cél eléréséhez rengeteg különböző út között választhatunk.

— Meséljetez nekem a ti világotokról, a tudományotokról, hogyan vélekedtek a természetről és a társadalomról, az emberek életmódjáról. Nagyon szeretnék minderről hallani.

— Majd mindent meg fogsz ismerni — felelte gyengéden Aerowell. — De most más a célunk. Szikra ugyanis kitűnő mérnök, és megismertet téged az egész Rendszerrel. Ezenkívül mára még egy meglepetést készítettünk elő számodra.

— Miféle meglepetést? — csodálkozott John Eye.

— Türelem — nevetett az agg tudós —, ha elárulom, akkor már nem lesz meglepetés!

A távolból a tenger kékllett. A tengerparton, a pompás növények közepette rózsaszín, égszínkék és hófehér paloták magasodtak. Mintha csak a tenger hullámai teremteték volna őket, amelyek a napfényben, a szivárvány minden színében csillogva, utánozhatatlanul gyönyörű formákra bomlottak.

A graviógép, Aerowell parancsainak engedelmeskedve, elsiklott az épületek felett, és balra kanyarodott. Nagy kiterjedésű, pusztaság vidék tűnt fel, a közelben sem ültetvény, sem épület nem volt látható. A graviógép lefelé ereszkedett. John Eye elsápadt, és nyugtalanul kémlelte a környéket.

— Az az érzésem — suttogta —, hogy itt..., itt kell lennie valahol..., itt kell lennie...

—... Kozmográdnak — fejezte be gondolatát Aerowell.

— De nem látom sehol...

— A várost még a huszonötödik században áttelepítették. Itt most ásatások folynak.

A graviógép földet ért. A géphez odaszaladt egy rózsás arcú ifjú és egy apró termetű lány. Aerowell kezet szorított velük, és így mutatta be a férfit John Eye-nek:

— A legöregebb régész.

— A legöregebb? — kérdezte vissza meglepetten John Eye.

— Igen. Elfelejtkezzel arról, hogy mi meghosszabbítottuk az ember életét. A fiatalember már százöt éves, Tornak hívják, a lány neve pedig Álom.

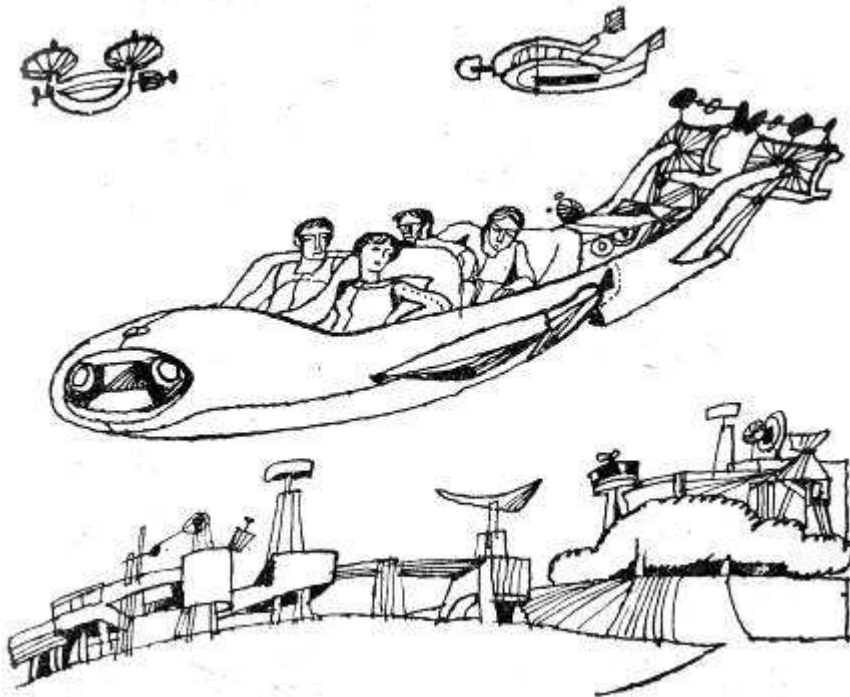
A régészek üdvözölték a vendéget, akiről már addig is hallottak. Aerowell így szólt hozzájuk:

— Mielőbb meg kell találni az egykori Életrekeltő Intézetet.

— Majd igyekszünk — felelte Tor. — De nem kezeskedem róla, hogy egykettőre célt érhetünk.

— A segítségetekre lehetek — jelentette ki John Eye. — Én ebben a városban laktam. Ha a város valamelyik pontját felismerem, akkor már könnyen meg tudom határozni azt a helyet, ahol az Intézet állt. Egyébként mi szükségetek van erre?

— Ne kérdezz semmit — felelte rendíthetetlen Aerowell. — Hamarosan megtudod. Akkor hát lássunk munkához.

Az Életrekeltő Intézet munkatársai, továbbá Aerowell, John Eye, Szemonyij, Szikra és a régészek lassan ereszkedtek lefelé a tompazöld, széles lépcsőn az egykori Életrekeltő Intézet alagsorába. Az épségben maradt villanyhálózatba áramot kapcsoltak, a hosszú folyosók Fényben úsztak.

Beléptek egy alacsony, ovális boltívvvel díszített helyiségbe. A falak mentén tömör tartályok sorakoztak, amelyeket felülről matt kupola borított. Minden tartály mellett rádiótechnikai készülékkel felszerelt kis pultok csillogtak.

— Ezek a készülékek tartalmazzák az életrekeltéssel kapcsolatos utasításokat — mondta John Eye.

Aerowell felvillanyozottan fordult hozzá:

— Te tudod, hogyan kell őket bekapcsolni?

— Igen, tudom.

— Akkor, légy szíves.

John Eye izgatottan kapcsolta be egymás után az összes készülékeket. Az ősi nyelven hangzottak fel a szavak:

— Szinyegor. Harmincéves. Életre keltendő a huszonötödik század harmincadik évében.

A másik feljegyzés így hangzott:

— Anna Szokol. Negyvenéves. Életre keltendő a huszonhatodik század tizedik évében.

És hirtelen... mindannyian jól látták, hogy a múltból jött ember elfehéredett, megingott, és a szívéhez kapott. Aerowell erős kézzel megragadta. Az erősítőből azonban áradtak a nyugodt szavak:

— Marianna, huszonkét éves. A mesterséges klinikai halál állapotában van. Életre keltendő az első galaxison kívüli, a Nagy Magellán Felhőre indult expedíció visszatérése után. A felszállás időpontja — kettőezer-ötvennyolc. Az expedíció vezetője Georgij Gora. A kísérletet az elaltatott kívánságára hajtottuk végre.

— Hát ezért kerestétek az Életrekeltő Intézetet! — szólalt meg halkán John Eye. — De honnan tudatok Mariannáról, és arról, hogy itt van? Hiszen ezt én sem tudtam!

— Marianna a te szerelmed? — kérdezte természetellenes élenkséggel Szikra.

Aerowell hamiskásan mosolygott. A lány elpirult. John Eye figyelmesen és barátságosan nézett a lányra:

— Nem. Marianna Georgij menyasszonya.

— A Világmindenségi Archívum anyagából szereztem erről tudomást — vágott a szavába Aerowell. — Az anyagra az Archívum egyik fiatal munkatársa, Szvetozár bukkant rá.

— És mit szándékoztok tenni Mariannával?

— Természetesen életre keltjük... Ne csodálkozz. Te csak most lépsz be az új világba. Hamarosan sor kerül a Világok Tanácsának ülésére. Ott sok érdekeset hallasz majd...

A legidősebb tudós intésére a tartályt felnyitották. A tartály mélyén, áttetsző takaró alatt, káprázatos szépségű fiatal nő feküdt. Hosszú szempillái beárnyékolta sápadt arcát, dús, fekete hajfonata koszorúként övezte fejét, bőre megőrizte napbarnított, rózsás színét, két karja a mellén nyugodott. Azt a hatást tette a szemlélőre, mintha csupán mély álomba merült volna.

— Ő az — suttozta John Eye, és a jelenlévők legnagyobb csodálkozására elsírta magát. De ezek a könnyek az öröm és a boldogság könnyei voltak.

Marianna tízezer év múltán visszatért az életbe, egy új, csodálatos világba...

A jövő világa

Szikra John Eye-t egy kis szobába vezette. A falak tompa fényben csillogtak. A közepén egy asztal és két szék állt. Az asztalt virágok díszítették, a szobában különben nem volt semmi más. Az úrhajós a lányhoz fordult:

— Te már beszéltél arról, hogy kapcsolat áll fenn a többi világgal, és egyetlen másodperc alatt összeköttetésbe lehet lépni velük. Nem lehet ugyanígy kapcsolatot teremteni a többi Tejútrendszerrel is?

— De lehet.

— És tettetek már ilyen kísérletet?

— Értem, hogy miért kérdezed. Már megpróbáltunk kapcsolatot teremteni a Nagy Magellán Felhővel. De egyszer sem sikerült. A tudósok eddig nem értették, hogy mi ennek az oka. De most, hogy te visszatértél onnan, minden világos lett. Ezzel foglalkozik a tanács. Nyugodt lehetsz, olyan döntés születik majd, amelyet te is óhajtasz...

John Eye kutató pillantást vetett a lányra:

— Te tudod, hogy mi az én óhajom?

— Igen — felelte Szikra, nagy zavarban. — Te elfelejtkezel arról, hogy az emberek nemcsak a tudományt fejlesztették tovább, hanem önmagukat is, megérző képességüket is. A közeli barát lelke feltárul előttük, nincs szükség szavakra. Amit az ember érez, azt érzi a barátja is...

A lány zavarba jött, majd a falhoz lépett, és valamit bekapcsolt. Lopva egy pillantást vetett útitársára, csak úgy sebtében, majd elkomorodott. Kialudt a fény. Szikra hangja csendült fel:

— Most pedig megkezdjük utazásunkat a rendszerben.

A falak szétolvadtak, eltűntek. Az űrben csillagok fénylettek, lobogott a Nap óriási korongja. Valamiféle bolygó közeledett. Izzó sivatagok, mély repedések és ritka gázok tölcseirei váltakoztak rajta...

— A Merkúr? — kérdezte John Eye.

— Igen — felelte a lány.

A következő képeken az objektív szinte behatolt a bolygó mélyebb rétegeibe. És itt, ebben a szédítő mélységben John Eye nagyszabású állomásokat, a Nap tevékenységét figyelő obszervatóriumokat, vákuum-kondenzátorokkal dolgozó energia-irányítópultokat pillantott meg. Az irányító munkát a robotgépek, az ember nélkülözhetetlen segítőitársai látták el.

— A Merkúron tulajdonképpen csupán az energiaellátás tudományos-technikai és biztosító központjaink működnek — mondta Szikra. — De menjünk tovább.

Ismét feltűnt az űr feneketlen mélysége. A csillagok között felbukkant egy ködborította bolygó gömbje. Egyre közeledett, majd teljesen betöltötte a képernyőt.

— A Venus — jelentette ki ünnepélyes hangon Szikra. — Valamikor én is itt dolgoztam.

Eljűk tárult a bolygó látképe. A komor messzeségekben az óceán súlyos, violaszínű hullámai hömpölyögtek. A partokon sudár, piros és fehér színű faültvények húzódtak. A dús lombok nagy gyümölcsöket termettek.

A fákon túl, a hegyek között valamiféle építmény fehér kupolái villogtak a távolban.

— A Venus Mezőgazdasági Nemesítő Intézete — magyarázta Szikra. — Látod azokat a terméseket? Ez óriási eredmény. Ezek a gyümölcsök mindent tartalmaznak, amire az emberi szervezetnek szüksége van. Hamarosan kaphatók lesznek mindenhol. Meglep, hogy

itt milyen nyugalom honol? Igen, a ti időtökben ez a bolygó valóságos pokol volt. Vulkánok, mérgező atmoszféra, magas hőmérséklet. Sok minden történt azóta. Semlegesítettük a vulkánokat, megtisztítottuk a levegőt, és olyan növényeket ültettünk, amelyekre szükségünk van. És most a Venus a Föld nővére.

John Eye még meg sem tudta emészteni a látottakat, amikor a képernyőn már a Tejútrendszer más pontjai tűntek fel.

John Eye az űrállomások százait járta be, olyanokat, amelyek a Nap körül keringtek, eljutott olyan aszteroidokra, amelyeken obszervatóriumok működtek és olyan biológiai állomások, amelyek a súlytalanság állapotában növényeket termesztettek, és állatokat tenyésztettek, megfordult az energiaellátási űrkikötőkben és tárolóhelyeken, még a Plútón is, ahol az asztrobiológusok olyan állatfajták kitenyésztésével kísérleteztek, amelyek képesek megélni a bolygóközi térségekben is. Amint Szikra magyarázta, ebben a vonatkozásban már nagy sikereket értek el.

Így járták be a Naprendszer végtelen tájait.

John Eye megismerte a rendszer működését és lényegét, és úgy tapasztalta, hogy az emberiség egységes, tökéletes és meglepően harmonikus szervezetté alakult át, amely új és egyre magasabb célok elérésére törekszik.

Egész valóját jóleső öröm töltötte el. Most már szilárdan hitt abban, hogy nem élt hiába, volt értelme harcának, a Kozmosz feneketlen sötétségében elszenvedett magányosságának. És szíve új, izgató lehetőségeket érzett...

Ismét felgyulladt a világítás. Szikra fáradtan simította végig tenyerével a szemét:

— Most pedig útra kelünk. Megmutatom neked az ősi Holdat.

Kiléptek az éjszakába. A kavargó, meleg szél az arcukba csapott. A látóhatár alján a felhőkbe burkolt Hold ragyogott. John Eye elragadtatottan állt meg, és az égre meredt. A Föld kísérőjének korongján nem találta az ismert, megszokott foltokat, noha tisztán ki lehetett venni a kékes fényudvart.

— Ez hogyan lehet, Szikra?

— Türelem — felelte titokzatosan a lány. — Gyere csak!

Megérkeztek az űrrepülőtérré. Ott már várták őket. Szikra a vendéget egy kivilágított körbe vezette, ahol egy nagy, koromfekete henger állt. A henger nyílása feltárult. John Eye Szikra mögött belépett, és leült a kényelmes karosszékbe.

A képernyőn a Hold korongja tűnt fel. Szikra rámutatott:

— Rögtön ott leszünk.

— Ugyan! Ebben az alkotmányban? Akkor hát ez egy...

— Igen, ez egy olyan készülék, amely leküzdi a térbeli távolságokat. Speciális műszerek nagyon pontosan fókuszba veszik az irányt, és erős energiaáramokat sugároznak ki, ezzel egy antitér-csatornát hoznak létre. A térnek ez a két formája kölcsönösen kiegyenlíti egymást, más szóval a távolság eltűnik. Figyelem! Idő!

Az égbolt megingott, és egy megfoghatatlanul rövid szempillantás alatt a Hold korongja óriás méretűvé nőtt, ugyanakkor el is tűnt. John

Eye a hajóablakon túl megpillantotta a sötétkék égboltot, amelyen fehér felhők úsztak, és a zöld pálmák ágait, amint a szélben imbolyogtak.

— Hol vagyunk? — suttogta.

— Hogyhogy hol? — nevette el magát a lány. — A Holdon. Állj fel, megérkeztünk...

Az űrhajós szótlánul kilépett a hengerből, amely magas fákkal szegélyezett, széles téren állt. A fákon túl antennák tornyai, építmények csúcsai fúródtak az ég felé. A zeniten a Nap tüzelt, kissé lejjebb a föld ködös sarlója látszott.

— Csodálatos! — kiáltott fel John Eye, aki még mindig nem tudott magához térni. — Életre keltettétek a Holdat?

— Igen, már régen. Most a Hold a pihenni vágyók üdülőhelye. Kisebb a nehézkedés, tökéletesen tiszta a levegő, ragyogó sportlehetőségek vannak. Ugyanígy van a Marson meg a külső bolygók jó néhány holdján is. Csak a Saturnus és a Jupiter esik kívül a tevékenységi körünkön...

— És miért?

— Ott más faj él. Még háromezer évvel ezelőtt fedeztük fel őket. De ezek a lények egészen elképzelhetetlenek. Náluk teljesen más, számunkra érthetetlen a fejlődés útja. Ugyan a felállított jelképrendszer segítségével érintkezünk velük, de gyakorlatilag nem, hanem csupán a magasabb matematikai absztrakció szféráiban. De mindezt majd megismered, ha eljön az ideje... Viszont nekünk már vissza kell fordulnunk...

John Eye gyengéden kézen fogta a lányt, és elragadtatottan tekintett a szemébe. Lelkében elolvadt, és semmivé foszlott a magányosság érzése. Szikra látta ezt, és örvendezett.

— Kislány..., hiszen ez nagyszerű! Ez..., ez... Nem is tudom, hogy mit mondjak... Ilyen világért érdemes volt szenvedni és az életet feláldozni...

Szikra megértette, hogy a múltból jött embernek új életre kelt a lelke, úrrá lett a régi veszteségek fájdmán, és nagy, halhatatlan tettek képe-s a világmindenség útjain. És Szikra megindultan és örömmel olvasta ki John Eye szeméből azt is, hogy ezen az úton feltétlenül az űrhajós mellett halad majd ő is, mint pótolhatatlan barát, társ és feleség.

A végső beteljesedés

A lány még ki sem nyitotta a szemét, csak lassan felemelkedett kemény ágyában, és felült.

— Georgij — szólalt meg halkán.

A jelenlévők némán összenéztek, megdöbbenette őket, hogy az első szó, amely a lány ajkáról felszállt a némaság végtelen éjszakája után, szerelmesének neve volt.

De a lány, mivel nem kapott választ, elkomorult, és lassan nyitotta ki a szemét, de azonnal össze is hunyorította.

— Marianna — suttogta John Eye.

Marianna megrázkódott, értetlenül körülnézett, és aggódva jártatta végig tekintetét a különösen öltözött embereken. Szemében fekete láng gyulladt fel, sápadt arcát pír öntötte el.

— John Eye! — szólalt meg panaszosan a lány. — Hát te vagy az... Tehát az expedíció visszatért?

— Igen — felelte kitérően John Eye. — A csillagrakéta visszatért.

— De hol van Georgij? Miért nem látom itt őt is?

— Várj egy kicsit, Marianna... Ne nyugtalankodj...

A lány felállt. Ráadtak egy kék anyagból készült könnyű köpenyt. A lány a vállára borította, és ijedten nézett az új kor embereire.

— Mennyit..., mennyi ideig aludtam?

— Tízezer évet — felelte kedvesen Aerowell.

— Olyan sokáig? — suttogta alig hallhatóan Marianna. — És csak most tért vissza az expedíció? De hiszen maguk a végrendeletem szerint keltettek életre, ugye?

— Igen...

— Akkor miért nem látom itt Georgijt? John Eye, miért hallgatsz? Nézz a szemembe... Meghalt?

Szikra melegen átölelte Mariannát, és gyengéd hangon nyugtatgatta:

— Nyugodj meg, nővérem. Hosszú életed lesz a mi világunkban. Nálunk az emberek nem rettegnek a haláltól.

— Tehát Georgij nincs az élők sorában? — kiáltott fel elkeseredetten Marianna. — Akkor minek keltettek engem életre?!

— Nem halt meg! — tiltakozott komolyan John Eye. — Él, csak nagyon messzire innen. Én egyedül tértem vissza, pontosabban nem is én, hanem csak a testi burkom. Itt keltettek életre. Most pedig téged is megtaláltak az ősi Életrekeltő Intézet alagsorában, hála a régi feljegyzéseknek... Kérlek, Marianna, nyugodj meg... Majd mindent megérintesz...

— Egy hónap múlva pedig — mosolygott gyengéden Aerowell, — elrendeződik a te Georgijod sorsa is...

A Nagy Tanács világi felett ünnepélyesen zengett Aerowell hangja, amint a Tanács palotájában összegyűlt tudósokhoz szólott:

„Újabb sikerek ideje jött el. Mostanáig gyűjtöttük erőnket, lehetőségeinket, de most az értelmes világ előtt új utakat tárunk fel, még grandiózusabbakat és nagyszerűbbeket, mint valaha is. Idegen Tejútrendszerekbe igyekszünk eljutni, egyesülni akarunk velük, és új korszakot nyitunk — a meghosszabbított élet korszakát. Ezen az úton az első lépés — behatolni a Nagy Magellán Felhő Tejútrendszerébe. Segíteni fogunk e rendszer embereinek, hogy újjáteremtsék civilizációjukat, és egyesüljenek velünk. A mi korunk — a kozmosz teljes meghódításának kora, a végtelent legyőző ember dicsőségének kora! Készen állunk az expedícióra! Rendszerünk energiája elegendő ahhoz, hogy tervünket végrehajtsuk! Mi a véleménye a Tanácsnak? Mi a véleménye a Rendszerünk bolygóin élő embereknek?

A heves vitába bekapcsolódott a Sirius, Centaur, Koma, és a Saturnus világa. Élénken tárgyalták Aerowell tervét, aprólékosan elemezték erényeit, és latolgatták a várható összes veszélyeket. Végül Szemonyij szólalt fel, és fennhangon jelentette ki:

— A terv végtelen lehetőséget tár fel előttünk! Ezt senki sem tagadhatja. Az ember mindenhatóvá válása felé haladunk, és megnyitjuk

az arra vezető utat valamennyi Tejútrendszer lakói előtt! Mindenekelőtt azok számára, akik harcoltak a szörnyű veszély ellen, amit a gépesített értelem világa jelent!...

A Tanács palotája megremegett a hangos éljenzéstől. Marianna a mellette ülő Aerowellhez hajolt, és azt suttogta:

— Milyen csodálatos ez az egész! Képtelen vagyok felocsúdni. A ti nemzedéketek a titánok nemzedéke!

Aerowell komolyan nézett a lányra, és megrázta a fejét:

— Amit elértünk, azoknak köszönhetjük, akik névtelenül és erejüket nem kímélve fáradoztak az elmúlt, távoli századokban; az ő alkotásaik, munkájuk tette mindezt lehetővé.

A kék csillag fényénél

...Négy hatalmas csillagrakéta állt az Antarktisz magas fennsíkján, amelyet már régen megtisztítottak a jégrétegtől. A szárazföld szélei mentén a tudósok energetikai készülékekből óriási gyűrűt szereltek össze, amely a tor likvidálására, vagy másként semlegesítésére szolgált abban a keskeny sávban, amely a Naprendszer és a vasdiktátor uralma alatt levő bolygó között húzódott. A legpontosabb kvantumgépek számították ki a távolságokat, a csillagok elhelyezkedését, a kék csillag koordinátáit a szomszédos Tejútrendszerben.

Kétezer ember foglalt helyet a csillagrakétákban. A kozmikus óriások — egyenként két kilométer átmérőjűek — rettenetes dörrenéssel reszkettették meg a szárazföldet, a levegőbe törtek, és kijutottak az űrbe.

És ekkor a koordinációs központ jelzésére bekapcsolták a védőmezőt. A készülékekbe ömlött az energia, amelyet a Plútó, a Titán, az aszteroidok és a Merkúr tartalékoló helyein gyűjtöttek össze.

Mindezeket a munkálatokat Szemonyij irányította. A csillagrakéták röptét is ő követte, az univerzális teleszkóp segítségével. Amikor a kondenzátorokban felhalmozódott az a maximális energia, amennyi a terv végrehajtásához kellett, Szemonyij feladatul adta a robotgépeknek, hogy kapcsolják be a semleges teret.

Mintha az egész világmindenség megmozdult volna. Egy szempillantás alatt lángtengerré változott az egész csillagos égbolt, aztán pedig Szemonyij szeme láttára egyre nőtt a kék csillag, és felbukkant előtte a négy csillagrakéta.

A kísérlet sikerült.

A két Tejútrendszer közötti tér keskeny sávját semlegesítették, áttörték. A robotgépek villámsebessen kikapcsolták a készülékekbe áradó energiát. Megremegett a Föld. Amikor Szemonyijban felengedett a rettenetes feszültség, körülnézett, de az átlátszó burkon túl csak az Antarktisz hegyvonulatainak jól ismert körvonalait látta.

A csillagrakéták, amelyeket körülölelt a védőmező, a rettenetes bolygóhoz közeledtek. A csillagrakéták vezérhajóját Aerowell és John Eye irányította.

A Föld küldötteit izgalom fogta el. Elkövetkezett a felelősségteljes pillanat. Az élő értelem harcba szállt a kegyetlen gépek ördögi erejével. Aerowell egy pillanatra kikapcsolta a védőmezőt, hogy ellenőrizze a

repülés programját. A láthatár képernyőjén feltűnt a kék csillag korongja, a külső bolygó ködös gömbje. — Ez az! — kiáltott fel John Eye.

A bolygó közeledett, egyre nagyobbodott. A ritkás felhők széteszlottak, előtárult az idegen világ felszíne.

Aerowell tanulmányozta a képet. Előtte úsztak el a bolygó lakott pontjai. Egy folyó szalagja, tó, tengeröböl, nagyváros, négyzetekre tagolt mezők, a tereken tömeg. De hiszen ezek emberek, gondolkodó lények! Tehát a vasdiktátor uralmát leverték, és az emberek a föld alól feljöttek a napvilágra!

— Testvéreim! — kezdett örömteli hangon beszédhez a legöregebb tudós, a csillagrakétákban ülő emberekhez fordulva. — A műszerek azt mutatják, hogy a bolygón értelmes élet virágzik. A rendszer embereinek valószínűleg sikerült legyőzniük a gépi agy szörnyetegét. Elővigyázatosságra így nincs szükség. Kezdjétek meg a leszállást.

Az űrhajósok öröme nem ismert határt. A csillagrakéták a bolygóhoz közeledtek, és áttörve a felhőkön, megkezdték a leszállást. A levegő forró örvénylése közepette óvatosan szálltak le, egy sivatag kellős közepén, messze a lakott területektől.

A látóhatár szélén hamarosan por kavargott. Valamiféle gépek közeledtek a sivatagban. Néhány százan lehettek. A géposzlop — alacsony, hernyótalpas járművekből állt — megtorpant vagy ötszáz méter távolságra a csillagrakétáktól. Emberek ugráltak ki belőlük, valamit kiabáltak, és örömmel integettek.

Aerowell, John Eye, Szikra és Marianna graviógépen a bolygó gazdái elé repültek. Repülő járművek tucatjain követték őket a tudósok. Amikor földet értek, az oszlopból kivált egy lángoló hajú óriás, és megindult feléjük.

John Eye megragadta Aerowell kezét.

— Esküszöm, lora hasonlít — kiáltott fel a navigátor. — Emlékszel, meséltem neked az agg tudósról!...

Az óriás megállt, és meglepetten nézett John Eye-re.

— Megismerlek — szólalt meg földi nyelven. — Te vagy John Eye, egyike a hősöknek, akik valamikor, réges-régen, meglátogatták a bolygónkat! De hogyan élsz, hiszen az már sok ezer éve történt!

— Életre keltettek! És most eljöttünk, hogy a segítségetekre legyünk! De örömmel tapasztaljuk, hogy már nincs is rá szükségetek!

— Bizony, így van! — felelte büszkén az óriás. — Legyőztük a vasdiktátort! Az élő értelem erősebbnek bizonyult. Még lo életében győztünk. Én az utóda vagyok. Mi emlékszünk rátok, és megtanultuk a nyelveteket. Mindig vártuk a visszatérésteket...

— És hol van most a diktátor? — kiáltott fel türelmetlenül John Eye.

— Ott, ahol azelőtt is volt. És ott van a másik ember is, a ti társatok...

— Georgij? — Marianna már nem tudta tovább türtőztetni magát, aggodalmasan vert a szíve.

— Igen, Georgij. De vele van az asszony is, a vasdiktátor alkotója. De nem tudtuk őket magukhoz téríteni.

— Vezessetek oda bennünket! — szólt határozottan Aerowell.

A graviógépek leereszkedtek a hangár matt padlózatára, ahol még mindig ott magasodott a lefegyverzett diktátor, és körülötte a

mozdulatlan félkörök ezrei álltak. A Föld küldöttei megpillantották a hajdani szörnyeteg áttetsző púpját és felfelé meredő antennáját. Az egykor oly borzalmas gép most halott volt. John Eye körülnézett, és meglátta a zöldes színű kupolát, amelyben, akárcsak akkor, a fekete emelvényen két alak állt, a lángvörös hajú szépség, Szioj, és barátja, Georgij.

John Eye tekintetét követve, Marianna is észrevette szerelmesét, és zokogva a kupolához rohant, de a felfelé vezető hullámos lépcső első fokánál elesett, és eszméletét veszítette. Aerowell odasietett hozzá, és magához térítette.

— Nyugodj meg, lányom. Csak még egy egészen..., egészen kicsi türelem.

Lehullott a hófehér lepel. Az emberek izgatottan, dermedten várakoztak. És ekkor... beteljesedett!

Először Georgij mozdult meg, felnyögött. Aztán Szioj nyitotta fel a szemét. Visszatértek az életbe, a győzelmes ember keze kitepte őket az örök álmok szorításából.

Georgij lassan felemelkedett, kezével megtapogatta a támasztékot. Lassan kinyitotta a szemét. Ködös tekintete végigsiklott az embereken..., és egyszerre csak megállt... Marianna alakján.

Homályos emlékei fátyolként borultak tudatára, majd egyre tisztábbá, tagoltabbakká váltak, és megteltek tartalommal.

— Marianna..., milyen csodálatos álmok! — suttogta.

Marianna nem bírta tovább. Nem látta, hogyan segít Aerowell Sziojnak, hogy megmozdulhasson, hogyan ünneplik a széles fennsíkon a bolygó népei a távoli világból érkezett testvéreiket. Boldogságában sírva csókolgatta szerelmesének megsoványodott arcát...

Eszébe jutottak a férfi ünnepélyes szavai, amelyeket évezredekkel ezelőtt mondott az egész világegyetem jövőjéről egyesüléséről. Még akkor, a hajdani Dnyeper partján, Georgij az embertitánok fenséges útjáról álmodozott. És, lám, a távoli múlt álmai valóra váltak.